

ماهنامه تخصصی حوزه انرژی

۴۱

۸۴ صفحه

مهر ماه ۱۳۹۹

قیمت ۴۰/۰۰۰ تومان

The World of Energy Magazine

دنیای انرژی

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

ایرانول

ما رقابت می کنیم تا شما برنده باشید!

www.iranol.ir

Kasra Bitumen Refining

شرکت یالایش قیر کسری با ظرفیت تولید ۴۲۰,۰۰۰ تن انواع قیر محلول و نقودی با درجه نفوذ مختلف در سال و با بالاترین کیفیت ممکن از سپتامبر ۲۰۱۶ کار خود را آغاز کرد. تجربه گسترده موسسان و سرمایه گذاران این شرکت در تجارت جهانی خصوصاً حوزه فولاد باعث شده تا بازار را به طور دقیق تجزیه و تحلیل کرده و با موفقیت به جلو حرکت کند. تلاش این شرکت همواره رسیدن به بالاترین ظرفیت تولید در سال همراه با ارائه بالاترین کیفیت ممکن در محصول و خدمات بوده که با بهره گیری از منابع خود سعی بر آن داشته تا فراتر از انتظار ظاهر شود. رضایت مشتریان همواره بزرگترین هدف ماست.

بندرعباس، کیلومتر ۳۵ جاده بندر خمیر، شهرک صنعتی خلیج فارس، یالایش قیر کسری

TEL : (+9821)74826

WWW.KASRABITUMEN.COM

COMMERCIAL@KASRABITUMEN.COM

کیمیا پارافین
Kimia Paraffin Co. Ltd.

About twenty years experiences, alongside the well-equipped laboratory and production line, enable us to supply the best quality paraffin waxes and Fuels oil, according to our customers' requirements.

www.kimiaparaffin.com

RAVANSAZAN
روان سازان اطلس

تولید کننده انواع روغن پایه گروه +I برای اولین بار در ایران

www.ravansazanoil.com

Kimia Paraffin Manufacturing & Trading Company
بیش از ۲۰ سال تجربه تولید و صادرات پارافین جامد در خدمت صنایع

Center Office: No.23, 4TH Floor Hakimzadeh Alley, North Shirdaz St, Tehran - Iran
Postcode: 1991647612
Tel: +98 (21) 88047470 - 88047484 Fax: +98 (21) 88047498
Factory: No. 1484, 6/1 St, Dorna Ave, Abbas Abad Industrial Zone - Tehran - Iran
Tel: +98 (21) 86423787
Email: info@kimiaparaffin.com

(مزیت رقابتی محصولات)

یکی از مهمترین نقاط مثبت محصولات این شرکت شاخص گران روی یا به اصطلاح مصرف کنندگان روغن پایه (VI) ، که حداقل پنج شماره از روغن های ورژن سایر شرکت ها بالاتر می باشد.

از دیگر نقاط قوت این شرکت رنگ روشن و سولفور پایین می باشد که روغن بدون بو آن گواهی بر این مزیت دارد.

مهمترین مزیت محصولات این شرکت پایین بودن عدد تبخیر روغن پایه است.

دفتر مرکزی: تهران خیابان بهشتی خیابان اندیشه خیابان اندیشه دوم شرقی پلاک ۲۵ تلفن: ۰۲۱-۸۸۴۲۳۰۳۰

واحد تولیدی: قزوین جاده اشتهارد خیابان چرم سازی کارخانه روان سازان اطلس

09218033196 09383840326

Amut
ENGINE OIL

Produced by Taktaz Shimi Sanat Co

Chairman of the Board **Gholamreza Behzadi**
Phone +98 26 33553720 Fax +98 26 33517459
Cell Phone +98 912 1694707 Central office Unit 3th,
2th Floor, Iranzamin Bldg. next to Tejarat Bank, Isfah Blvd,
Dezakh St, Karaj, Iran

Commercial manager **Behzad Behzadi**
Phone +98 21 88100245 +98 21 88100344
Fax +98 21 88460719 Cell phone +98 912 1270095
Email B_Behzad72@yahoo.com

MOTOR OIL
Express
PETRONIKAN ALBORZ COMPANY

BASE OIL . MOTOR OIL . HYDRAULIC OIL . GEAR OIL

www.expressmotoroil.com

کرج، میدان مادر، بلوار دانش آموز
ساختمان سوپر استار طبقه سوم واحد ۱۱

Karaj, Madar square, danesh amooz
Boulevard, super star building,
3rd stair, number 11
026- 32756252-34275280

انواع مایعات خوراکی

انواع روغن های خوراکی

انواع روغن پایه

RPO

اسالک وکسی

شرکت توسعه تجارت روبینا (نماینده کشتیرانی)

✓ خدمات حمل و نقل دریایی به و از موانع فرآورده های نفتی به وسیله قایق های

✓ نماینده خطوط کانتینری (NVOCC)

✓ خدمات بار فریزی (فریزر و سردخانه)

✓ خدمات حمل و نقل زمینی (خوابی و زمینی)

Robina

شرکت توسعه تجارت روبینا

(نماینده کشتیرانی و ترخیص)

Tel: +98(21) 26 40 12 37

Web: www.robina-shipping.com

Email: info@robina-shipping.com

بناد پلاستیک

تولید کننده

بشکه های پلی اتیلن L-Ring

با گرید فلزی

فروش : ۳۴ ۸ ۳۴ ۰۰ ۰۹۱۲

تلفن دفتر مرکزی : ۵ - ۴۳ ۴۳ ۹۲ ۲۲ - ۵۲۱

www.penadplastic.com

سالن تاسیسات حرارتی شامل کوره روغن حرارت مرکزی و دو دستگاه دیگ بخار و کوره بخار خشک (Supper heat) در کنار بخش پالایش مستقر است و همراه با واحد هوای فشرده مورد نیاز، در کنار واحد پالایش آزمایشگاه با تجهیزات لازم و اتاق کنترل مرکزی با تابلوها و ابزارهای دقیق کنترل سیستم قرار دارد. همچنین واحد گریس سازی کارخانه با ظرفیت ساخت ۱۵ تن انواع گریس و سایر تاسیسات و تجهیزات مورد لزوم و واحد اختلاط و روغن سازی Blending در سالنی مجزا در کنار مخازن ذخیره روغن پایه که توانایی اختلاط و تولید انواع محصولات مورد نیاز شرکت را دارا می باشد مستقر و فعال می باشند .

واحد قوطی سازی مستقر در سالن دارای خطوط تولید ظروف به طور مجزا از ۲۵۰ تا ۲۰ لیتر شامل قیچی های اتوماتیک و پرس های اتوماتیک و دستی و دستگاه های جوش و فلنجر و والس های کوچک و بزرگ می باشد و تمامی ظروف مورد نیاز خود و شرکت های همکار را تولید می نماید. واحد چاپخانه نیز دارای ۳ دستگاه چاپ آلمانی و ژاپنی و دو دستگاه لاک زنی و ورنی زنی و کوره ها و ادوات و تجهیزات مورد نیاز، واحد تراشکاری و قالب سازی شامل دستگاههای کامل و مجهز که نیاز امور قالب سازی، قطعه سازی و سرویس نگهداری قسمت های مختلف را انجام میدهد و واحد تزریق پلاستیک که با دستگاه های فول اتومات در تناژهای مختلف به همراه چاپ سیلک، هیت ترانسفر و IML امکان تولید ظروف را دارا می باشد از جمله امکانات روغن موتور ایران می باشد .

کوه نتواند شدن سر ره مقصود مرد

همت مردان برآرد از نهاد کوه، گرد

توصیف شش دهه فرود و فراز و ایستادگی در برابر ناملایمات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی در یک عبارت نمی گنجد و انبوهی از خاطرات، شادی ها، نابرابری ها، شکست و پیروزی، سروقامتی و سعه صدر را می توان از این پهنای سالیان درنوردید.

شرکت روغن موتور ایران به مثابه الگوی توانمند ایرانی، همراستا با شروع فعالیت برندهای مطرح جهانی همچون اوپک و تویوتا، شصت سالگی خود را با کوله باری از تجربیات، تأمین منافع ملی، رشد و توسعه روغن های صنعتی، اشتغال زایی و ... جشن می گیرد.

مهندس عباسعلی اسلامی، پیشکسوت عرصه تصفیه روغن های کارکرده و مدیر عامل شرکت روغن موتور ایران در طی سالها با همفکری و تلاش شرکا خوشنام خود و همیاری مهندس نیما اسلامی نسل جوان این شرکت، هم اکنون یکی از برندهای مطرح ایرانی در تولید روغن موتور، روغن های صنعتی، انواع گریس و فرآورده های نفتی می باشد.

کارخانه روغن موتور ایران از سال ۱۳۳۹ با نام پویه و سپس پترولیوم کک در جاده آبعلی تاسیس گردید و پروانه بهره برداری را از وزارت صنایع و معادن دریافت نمود و از سال ۱۳۵۷ به دلیل توسعه و لزوم استفاده از ماشین آلات جدید و تکنولوژی روز دنیا به محل فعلی واقع در جاده قدیم قم منطقه کهریزک کیلومتر ۲ بلوار ۶۰ متری حسین آباد منتقل گردیده که تجهیزات جدید و مدرن خود را از شرکت طراحی و مهندسی Meinken Engi-neering GmbH آلمان خریداری و توسط کارشناسان آنها نصب و راه اندازی گردید.

این شرکت توانست خود را به عنوان بزرگترین واحد باز یافت و تولید روغن موتور در سال ۵۹ که با تکنولوژی روز دنیا به صورت خط تولید پیوسته (Continuous production line) مجهز گردیده، تثبیت نماید.

لازم به ذکر است که با توجه به مسائل زیست محیطی و پدید آمدن تکنولوژی های جدیدتر در سال ۱۳۹۷، مدیران شرکت تصمیم به جایگزینی سیستم WFE به طور تولید پیوسته با تولید ۵۳۰۰ کیلو در ساعت به جای سیستم قدیمی نموده و در این راستا با بهره گیری از دانش و متخصصین آلمان و هلند اقدام به عقد قرارداد و وارد کردن تجهیزات و دانش روز پالایش روغن های کارکرده نموده که با تمامی مشکلات اقتصادی و تحریم ها و بحرانهای منطقه ای توانسته است کارآمدترین سیستم روز پالایش و تصفیه را در اختیار بگیرد که به امید خدا و همت کارشناسان متعهد، واردات ماشین آلات و بهره برداری از این سیستم در حال انجام است.

فعالیت واحد در زمینه تصفیه و ساخت و بسته بندی فرآورده های روغنی و نفتی شامل انواع روغن موتور، انواع روغن دنده، انواع گریس، روغن های صنعتی و مکمل های روغن و بنزین و انواع ضد یخ و همچنین تولید انواع حلال ها و هیدروکربن سبک و سنگین و روغن ترمز بوده و همچنین چاپ فلز و ظرف سازی را از قوطی ۲۵۰ تا ۲۰ لیتری و تولید ظروف پلاستیک تزریقی را با دستگاه های اتوماتیک انجام می دهد.

امکانات پالایشگاهی:

شامل حدود ۱۴ میلیون لیتر مخازن ذخیره است که شامل مخازن در قسمت های مواد اولیه مخازن واسطه ای و مخازن روغن پایه تولیدی و حدود ۵ میلیون لیتر مخازن زیر زمینی ذخیره مواد اولیه می باشد. بخش پالایش روغن با سیستم تولید پیوسته Con-tinuous production line انجام می شود که در این بخش برج های جداسازی آب و مواد سبک (Dehydration) و کراکینگ (Cracking) و مخازن جداسازی و قسمت (Wiped Film Evaporator) و واحد اصلی تقطیر (Distillation) و فیلترها فعال هستند.

چه باید کرد؟

دکتر حمید حسینی – مدیر مسئول

« صاحب امتیاز: اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی ایران

« مدیرمسئول: دکتر سیدحمید حسینی

« سردبیر: امیر عباس امامی

« شورای سیاست گذاری: سیدحمید حسینی، سعید رفیعی فر، احمد صرامی، مرتضی فیروزی، رضا مدیر

« دبیر سرویس بخش انگلیسی: یوسف پورغفار

« همکاران این شماره: هادی ابراهیمی، مهسا معیری و هیئت تحریریه دنیای انرژی

« سازمان آگهی‌ها: سولماز فرهادی ۵- ۸۸۵۰۸۲۵۱

« صفحه آرای: محمدسیدی

« چاپ و لیتوگرافی: رنگین گستر - ندای ایران

« طرح جلد و نظارت چاپ: کانون تبلیغاتی سیما تک نوین

« مقالات، یادداشت‌ها و مصاحبه‌های ارائه شده در ماهنامه دنیای انرژی لزوماً مورد تایید اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران نیست.

همزمان با ۶۰ سالگی اپک قیمت نفت به پایین ترین قیمت خود از سال ۲۰۰۲ رسید و کرونا نیزهمزمان بیشترین آسیب را به صنعت نفت وارد نمود و فعلا نیز با وجود توافق کشورهای اپک پلاس با توجه به کاهش تقاضای نفت بر اثر موج دوم کرونا و بازگشت لیبی، ایران و ونزوئلا به بازار در فشار مضاعف قرار گرفته وشاهد بازگشت قیمت ها به محدوده ۴۰ دلار در بازار هستیم . اکنون با توجه به برگزاری اولین مناظره انتخاباتی امریکا و ناموفق بودن ترامپ در جلب آرا خاکستری میتوان بیش بینی نمود که بازار نفت تا نیمه نوامبر وضعیت شکننده ای داشته باشد و در صورت پیروزی بایدن شاهد بازگشت نفت به کانال ۳۰ دلار باشیم .

در حالیکه در ۶ ماهه اول امسال فقط ده درصد درآمدهای نفتی کشور محقق شده است ولی شاهد افزایش صادرات فرآورده های نفتی، گاز و برق هستیم و در ۵ ماهه اول سال صادرات بنزین به یک میلیارد دلار ومیزان صادرات گاز به عراق و ترکیه به رقم ۷۵ میلیون متر مکعب رسیده و تا حدودی کسری صادرات نفت جبران شده است . با این حال تورم خانمانسوز، کاهش رشد اقتصادی و افزایش قیمت دلار باعث شده است در هر محفل و مجلسی که ورود میکنید اوضاع اقتصادی کشور و فروپاشی اجتماعی موضوعات اصلی را در بر بگیرد. مدیران عالیرتبه کشور به شدت تحت فشار مجلس و مردم قرار دارند تا برای تثبیت بازار ارز، طلا و مسکن اقدام نمایند و متأسفانه تلاش های دولت و مجلس تاکنون نتوانسته کارساز باشد وفعلا هر یک از قوا تلاش می نماید تا تقصیر را به گردن دیگری یا بخش خصوصی، تحریم ها ومردم بندازند. با این حال قطعاً جنگ اقتصادی غرب، تحریم ها وکرونا از عوامل اصلی مشکلات کنونی کشور میباشد ولی نمیتوان حکمرانی غلط و عدم هماهنگی بین دستگاههای ذیربط را نادیده گرفت.

برای گذر از شرایط فعلی چه باید کرد؟ و در چه صورتی میتوان ثبات نسبی را به اقتصاد کشور باز گرداند و از شرایط سخت ودلپره آور کنونی عبور کرد؟. به شخصه معتقدم التهابات بازار ریشه در مسایل “سیاسی“ و “روانی” دارد و در صورتیکه در محیط خارجی و یا داخلی، اتفاقات مثبتی بشرح زیر به وقوع بپیوندند میتوان به کاهش تورم و قیمت ارز وطلا امیدوار بود:

خارجی:

- شکست ترامپ در انتخابات امریکا وبازگشت این کشور به توافق برجام● مذاکره ایران و امریکا در قالب ۱+۵ با توجه به پیشنهاد پوتین
- امضا شدن توافق نامه ۲۵ ساله ایران و چین و اجرایی شدن بندهای مربوط به خرید نفت و سرمایه گذاری زیر بنایی توسط چین

داخلی:

- تفاهم واشتی ملی، رفع حصر واحیا سرمایه اجتماعی کشور● مراجعه به آرا عمومی و برگذاری رفراندوم در موضوعات اجتماعی مورد اختلاف در کشور● تلاش مضاعف جهت افزایش صادرات و بازگشت منابع ارزی کشور از عراق، کره و،،،● اجرایی کردن طرح مجلس مبنی بر توزیع کالا برگ الکترونیکی و ترخیص کالاهای موجود در گمرگ

در این راستا ضروریست که رسانه ها جهت کاستن از اختلافات و تمرکز بر منافع ملی بکوشند و قوای سه گانه کشور نیز از دامن زدن به اختلافات خودداری نمایند .اعضا اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی نیز امیدوارند که با تسری یافتن کاهش قیمت خوراک پالایشگاهها به فرآورده های ویژه از قدرت رقابتی بالاتری در منطقه برخوردار شوند و سربازان مقدم جبهه جنگ اقتصادی(صادر کنندگان) با ارزآوری بیشتر نقش خود را در کمک به اقتصاد کشور و معیشت آحاد ملت ایفا نمایند، انشاالله

انتظارات اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران از مجلس یازدهم

صفحه ۴۸

کاهش تولیدروزانه نفت ایران

صفحه ۵۴

راهبردهایی برای خروج صادرات برق از بن بست

صفحه ۶۰

سیگنال وزارت نفت به ارزندگی سهام پالایشی و پتروشیمی ها

صفحه ۶۴

ضیافت ملوکانه خاطره‌ها در عمارت ابوالحسن خان

صفحه ۶۸

نگرانی غول‌های جهانی نفت از انتخابات ریاست جمهوری امریکا “جوبایدن”، تهدیدی بر کاهش تقاضای جهانی نفت

صفحه ۱۶

طرح ساماندهی تأمین مواد اولیه (خوراک) مورد نیاز واحدهای تولیدی به منظور تقویت تولید و صادرات اهداف و نحوه اجرا

صفحه ۲۴

روایتی از خام فروشی

صفحه ۲۸

بازسازی شرایط تحریم بر اساس آموزه‌های جهانی و تقویت اقتصادداخلی

صفحه ۴۰

برزخ صنعت پالایشی

صفحه ۴۶

📍 تهران – خیابان دکتر بهشتی، خیابان مفتح شمالی، خیابان نقدی، پلاک ۱۰، طبقه اول

🌐 WWW.OPEX.IR

✉ MAIL@OPEX.IR

☎ 88508250

📞 88511611

تقاضای نامتقارن انرژی در ایران

دکتر پدیدار
رئیس کمیسیون
انرژی اتاق تهران

با توجه به شرایط ناموزون و اثرگذار بیماری کرونا در اقتصاد ملی کشورهای جهان و نیز تاثیر این مهم در کشورهای تولید کننده منابع انرژی در جهان حاضر باید گفت که یکی از موضوعات مهم در اقتصاد انرژی به ویژه در مقطعی از تاریخ جهان که بطور همه جانبه سیستم های اجرایی و عملیاتی را تحت تاثیر قرار داده است، جهت سیاست گذاری در این بخش، شناخت وضعیت موجود و به ویژه تقاضای انرژی و برآورد صحیح کشش پذیری قیمتی و درآمدی آن است . تاکنون تلاش های گسترده ای جهت تخمین

کشش پذیری تابع تقاضای انرژی در ایران صورت گرفته است، اما مسئله نامتقارن بودن روند تقاضا و تغییر ضرایب الگو در دوران رونق و رکود اقتصادی کمتر مورد توجه قرار گرفته است . از این رو با در نظر گرفتن یک الگوی مناسب برای تصحیح خطاها لازم است پویایی تقاضای انرژی در ایران را با لحاظ نمودن تفاوت در دوران رکود و نیز رونق اقتصادی برآورد گردیده و عامل های اصلی در پویایی تقاضای انرژی در ایران را به ویژه در دوران پسا کرونا مورد توجه و ارزیابی جدی قرار دهیم . در این شرایط عامل اصلی در کشش تقاضا می تواند مسیر قیمت و نیز درآمد تقاضا و همچنین سرعت رشد یا تعدیل را بدست آورده و آنگاه سرعت تعدیل هر یک را در رکود یا رونق تقاضا کنندگان برای شناخت عکس العمل های بیشتر آنان بدست آورد . در این صورت اگر چه در تقاضای انرژی هم در زمان رونق و هم در رکود کشش ناپذیر است ولی با اجرای سیاست های قیمتی مناسب می توان روند تقاضا

را شناسایی و بر هریک از عوامل موثر در روند فعالیت ها، تاثیر مناسب و فعال را جستجو نمود. لذا با تعریف سناریوهای جدید و اتخاذ سیاست های مدیریت سمت تقاضا و عرضه، مقدار صرفه جویی در تولید نفت خام در سال افق برنامه ریزی به سر جمع صادرات نفت خام در سال هدف خواهد رسید که از میزان صادرات آن در سال پایه بیشتر بوده که می تواند به سر جمع صادرات نفت خام در سال افق برنامه ریزی اضافه شود. این نتیجه گیری حرکت به سمت بهره گیری از سیاست های مدیریت تقاضا و عرضه انرژی (بخش تبدیل انرژی) و همچنین جایگزین کردن انرژی های تجدیدپذیر بادی و خورشیدی به جای سوخت های فسیلی را نمایان می سازد.

در این رابطه بخش انرژی با توجه به نقش دو گانه آن در خصوص تامین انرژی و درآمد ارزی در ایران، زیربنای توسعه بشمار می آید. عموماً تصمیم گیران این بخش برای دستیابی به رهیافتی که بتواند بازخوردهای متفاوت سیاست های مورد نظر را تحلیل نماید نیازمند توسعه مدل های مختلف هستند .

در سال های اخیر غیرخطی بودن ارتباط تقاضای انرژی با متغیر های توضیح دهنده خود، همچون قیمت و درآمد مورد توجه تعدادی از مطالعات قرار گرفته است . این مطالعات نشان می دهند که مدل های غیر خطی تقاضای انرژی بیان درست تر و دقیق تر از واقعیات این ارتباط را در اختیار محققین و سیاست گذاران قرار می دهد . بطور کلی و بر اساس نظریه های موجود می توان گفت که قدرت توضیح دهنده گي مدل مصرف انرژی زمانی که بصورت غیرخطی در نظر گرفته شود، افزایش می یابد . گروهی از مطالعات در توجیه اقتصادی غیر خطی بر تعدیلات و عکس العمل های نامتقارن تقاضای انرژی نسبت به قیمت و درآمد تاکید دارند . در این رابطه کشش قیمتی برای افزایش قیمت بیشتر از این کشش برای قیمت می باشد . این پدیده در این گروه از مطالعات بر عنوان برگشت ناپذیری تابع تقاضای انرژی مطرح شده است . از طرفی تقاضای انرژی واکنشی نامتقارن به افزایش و یا کاهش تولید ناخالص داخلی نشان می دهد . این نتیجه را نیز می توان تأیید کرد که پویایی متغیرها به سمت تعادل بلند مدت بصورت غیرخطی اتفاق می افتد. این غیرخطی بودن می تواند بستگی به شرایط

اقتصادی حاکم داشته باشد، بطوری که تعدیلات صورت گرفته در زمان رونق و رکود فرآیند متفاوتی را دنبال می کند . همانطوری که گفته شد درآمد و قیمت دو عامل اصلی اثرگذار بر تقاضای انرژی هستند . این اثرات ممکن است در شرایط رکود یا رونق اقتصادی ناهمبسته باشد . در این حالت می توان گفت که فرضیه نامتقارن بودن تقاضای انرژی ناشی از آن است که در اثر افزایش درآمد به تقاضای انرژی الزاماً مشابه با اثر کاهش درآمد بر آن در نظر گرفته شده است . از این رو اثر متغیرها بر تقاضای انرژی در دوران رونق یا رکود اقتصادی می تواند نامتقارن باشد. تصمیم گیری در مورد مصرف انرژی نسبت به سایر تصمیمات اقتصادی اندکی متفاوت است، چرا که تقاضا برای انرژی به شدت وابسته به کالاهای سرمایه ای و تجهیزات انرژی بر است. در دوران رونق اقتصادی انتظار می رود که با افزایش تولید، مصرف انرژی بیشتر شود، اما در کنار آن توسعه تجهیزات کارآتر در مصرف انرژی و یا بازسازی و ارتقای سرمایه های موجود می تواند تا حدودی این رشد مصرف انرژی را کنترل نماید . اما از سوی دیگر در زمان رکود اقتصادی و کاهش تولید، حرکت مشابهی در جهت معکوس اتفاق نمی افتد، به این دلیل که این سرمایه های جدید از بین نمی روند . به عنوان مثال در بسیاری از صنایع در زمان رونق، پیشرفت های محسوسی در زمینه ایجاد تکنولوژی های نوین و کارا نیز برای بهره بردن از انرژی ایجاد شده است که با کاهش درآمد نیز کماکان از تکنولوژی های برتر و تجهیزات جدید ایجاد شده استفاده می شود . در واقع در زمان رشد تولید، تکنولوژی نیز همزمان می تواند رشد یابد اما در زمان کاهش تولید بنگاهها به استفاده از تکنولوژی موجود محدود می شوند . بنا بر این پاسخ تقاضا به تغییر در متغیرها در زمان رونق و یا رکود اقتصادی بطور بالقوه می تواند نامتقارن باشد . دلیل دیگری که بر این عدم تقارن می توان در نظر گرفت این است که برخی از بخش های اقتصادی در زمان رونق می توانند بیشتر از دیگر بخش ها توسعه یابند، در حالی که برخی دیگر در زمان رکود اقتصادی بیشتر از دیگر بخش ها کاهش را تجربه می کنند . این بخش ها ممکن است شدت انرژی متفاوتی داشته باشند. علاوه بر این حتی زمانی که درآمد در بسیاری از کشورهای در حال توسعه

سیاست گذاران برای اتخاذ سیاست های صحیح در حوزه انرژی و محیط زیست باید ساختار اقتصادی را در مراحل مختلف توسعه اقتصادی بخوبی درک نموده و ارزیابی و تحلیل دقیق از تقاضای انرژی داشته باشند

در شرایط حاضر که جریان رشد اقتصادی مسیر ناکارآمدی را طی می کند و موقعیت صنعت و تولید را به شدت تحت تاثیر قرار داده و هر آن بیم رکود و توقف را به مشام می رساند لازم است در کوتاه ترین زمان ممکن نسبت به تغییر ساختار انرژی نامتقارن در کشور پرداخته شده و یکی از الگوهای پر کاربرد در برآورد تقاضای انرژی، الگوی تصحیح خطا می باشد

کاهش می یابد، روند توسعه شهر نشینی همچنان ادامه پیدا می کند و این نیازمند تغییر الگوی مصرف انرژی از روش های سنتی به سمت روش های مدرن است .

در این رابطه گروهی از دانشمندان اروپایی بر تعدیلات نامتقارن تقاضای انرژی در حرکت تقاضا از کوتاه مدت به سمت تعادل بلند مدت توجه می نمایند. آنها معتقدند مقدار کشش های تقاضا مبتنی بر میزان خطا و فاصله از تعادل بلندمدت متفاوت خواهد بود و بنابراین الگوی خطی تصریح درستی از واقعیات تقاضای انرژی نیست. در این زمینه تصریح دقیق الگوی تقاضا در امر سیاست گذاری مطلوب در بخش انرژی بسیار حائز اهمیت است. چرا که اگر احتمال غیرخطی بودن تقاضای انرژی نادیده گرفته شود، آنگاه نتایجی که از تصریح خطی بدست خواهد آمد می تواند با روش ناشی از انتخاب غلط روش برآورد همراه باشد. چرا که پویایی های نامتقارن تقاضای انرژی برای سیاست گذاری بسیار پراهمیت است و سیاست گذاران باید این غیرخطی بودن را در فرآیند اثرگذاری سیاست خود لحاظ نمایند.

با توجه به مطالعات راهبردی در کمیسیون انرژی و محیط زیست اتاق تهران و نیز هدایت بخشی از سیاست های مطالعاتی به سیاست های اجرایی این مطلب مهم را بیان می کند که سیاست گذاران برای اتخاذ سیاست های صحیح در حوزه انرژی و محیط زیست باید ساختار اقتصادی را در مراحل مختلف توسعه اقتصادی بخوبی درک نموده و ارزیابی و تحلیل دقیق از تقاضای انرژی داشته باشند. بنابراین از منظر سیاست گذاری بسیار مهم است که بتوانیم واکنش مصرف کنندگان انرژی را به تغییرات ایجاد شده در متغیرهای اقتصادی به درستی شناسایی نماییم و بدانیم که وضعیت رشد اقتصادی می تواند چه نقشی در این رابطه داشته باشد . آیا فرآیند تعدیلات تقاضای انرژی به سمت تعادل بلندمدت در دوران رونق یا رکود اقتصادی نامتقارن است ؟ البته تاکنون الگوهای مختلفی جهت برآورد تابع تقاضای انرژی و یا برآورد کشش قیمتی و درآمدی آن استفاده شده است . اما اغلب این الگوها خطی بوده و یک فرآیند تعدیل متقارن را برای تقاضای انرژی در نظر نگرفته اند . هر چند که مطالعات این حوزه نشانگر استفاده از الگوهای خطی

در نظام متقارن انرژی است . در این رابطه بررسی پژوهش های تجربی این حوزه نشان می دهد که یکی از پرکاربردترین روش ها در بررسی تابع تقاضای انرژی الگوهای تصحیح خطا می باشد که بیانگر پویایی های کوتاه مدت متغیرها و چگونگی عکس العمل آنها نسبت به انحراف از تعادل بلند مدت است. در الگوی تصحیح خطای خطی تعدیلات نسبت به انحراف از تعادل بلند مدت صورت خطی است . اما در سال های اخیر و با گسترش کاربرد الگوی غیرخطی در مدل های انرژی و همچنین لزوم برآورد دقیق تر ضرایب، محققین بسیاری به سمت استفاده از مدل های غیرخطی تمایل یافته اند و استفاده از این الگوها در سال های اخیر رشد قابل ملاحظه ای داشته است . تجربیات کشورهای منطقه و نیز آسیایی نشانگر ثبات رابطه جمعی بین مصرف انرژی و تولید ناخالص داخلی است که نشان می دهد در نظر نگرفتن شکست های ساختاری باعث می شود که ضرایب حاصله در روابط گروهی و جمعی در زیر دوره های مختلف باثبات نباشد . همچنین نشان می دهند که وقایعی همچون بحران های نفتی و یا بحران های مالی بطور معناداری بر تغییرات ضرایب رابطه هم جمعی تقاضای انرژی اثرگذار بوده است . بر اساس مطالعات انجام شده در کمیسیون انرژی نشانگر آن است که ارتباط غیرخطی مصرف انرژی و درآمد در ایران با استفاده از یک الگوی تصحیح خطا براداری آستانه ای نشان از این دارد که تصحیح خطا بعنوان متغیر آستانه ای استفاده شده است و مشخص می شود که زمانی که مقدار خطا از حد آستانه بالاتر می رود عکس العمل مصرف انرژی نسبت به درآمدها افزایش می یابد . یعنی وجود یک ارتباط غیر خطی را بین مصرف انرژی و تولید ناخالص حقیقی را تأیید می کند و بر اساس نتایج حاصله، این ارتباط بصورت معناداری تحت تاثیر یک مقدار آستانه ای از شدت مصرف انرژی می باشد . بهترین شاهد مثال در جهت بررسی این مهم برای تقاضای غیرخطی انرژی مربوط به ۲۴ کشور عضو (OECD) سازمان همکاری و توسعه اقتصادی با استفاده از یک الگوی تصحیح خط انتقال ملایم پرداخته اند که نتایج آنها نشان می دهد مصرف انرژی، قیمت واقعی انرژی و درآمد واقعی دارای رابطه هم جمعی بوده و این ارتباط با در نظر گرفتن متغیرهایی همچون شدت انرژی و نسبت سرمایه گذاری به تولید

ناخالص داخلی به عنوان متغیر انتقال غیرقطعی است .

در این زمینه توجه مدیران محترم در حوزه انرژی و نیز کمیسیون انرژی مجلس را برای مطالعه بیشتر متغیرهای ارزش افزوده بخش صنعت، قیمت واقعی فرآورده های نفتی، قیمت واقعی گاز طبیعی و نیز قیمت واقعی برق به عنوان متغیرهای اثرگذار بر مصرف گاز طبیعی در بخش صنعت در نظر گرفته شود . در این حالت نتایج حاکی از آن است که اگر قیمت واقعی فرآورده های نفتی به عنوان متغیر انتقال در نظر گرفته شود . آنگاه تقاضای گاز طبیعی در بخش صنعت یک مدل غیرخطی دو رژیم را دنبال می کند . همچنین در هر دو روش ارزش افزوده بخش صنعت و قیمت واقعی برق رابطه مثبت و معناداری با تقاضای گاز طبیعی در بخش صنعت دارد و قیمت واقعی گاز طبیعی رابطه معکوس و معنا داری با تقاضای گاز طبیعی خواهد داشت . لذا در شرایط حاضر که جریان رشد اقتصادی مسیر ناکارآمدی را طی می کند و موقعیت صنعت و تولید را به شدت تحت تاثیر قرار داده و هر آن بیم رکود و توقف را به مشام می رساند لازم است در کوتاه ترین زمان ممکن نسبت به تغییر ساختار انرژی نامتقارن در کشور پرداخته شده و یکی از الگوهای پر کاربرد در برآورد تقاضای انرژی، الگوی تصحیح خطا

می باشد . خصوصیت الگوهای تصحیح خطا این است که بیان گر پویایی های کوتاه مدت متغیرها و چگونگی عکس العمل آنها نسبت به انحراف از تعادل بلند مدت می باشند . در واقع ضرایب الگو و نرخ تصحیح خطا می تواند ثابت باشد ولی حرکت به سمت تعادل بلند مدت الزاما همیشه و بطور یکسان رخ نمی دهد. الگوی تصحیح خطای آستانه ای می تواند وجود نرخ های تعدیل متفاوت را مدل سازی نماید. در شرایط متفاوت اقتصادی و به ویژه در موقعیت رکودی فعلی، سرعت و واکنش تقاضا نسبت به متغیرها و همچنین تعدیل به سمت تعادل بلند مدت یا میان مدت می تواند متفاوت باشد. از این رو امید می رود تا یک الگوی تصحیح خطای آستانه ای استفاده شود و پویایی های تقاضای انرژی به ویژه در شرایط رکود اقتصادی ارزیابی و متقارن شود.

نگرانی غول‌های جهانی نفت از انتخابات ریاست جمهوری آمریکا “جو بایدن”، تهدیدی بر کاهش تقاضای جهانی نفت

“دکتر سارا وختوری” که تحصیلات خود را در دکترای مطالعات خاورمیانه و امنیت انرژی به پایان رسانده است در حال حاضر رئیس موسسه بین‌المللی مشاوره انرژی SVB می‌باشد که این موسسه در حوزه مشاوره صنایع انرژی، پیش‌بینی بازار انرژی، طراحی و اجرای استراتژی‌های امنیت انرژی برای شرکت‌های بین‌المللی، نفتی، موسسات مالی و بانک‌های سرمایه‌گذاری فعالیت می‌کند. وختوری در گفتگوی زنده اینستاگرامی با دکتر حسینی مدیر مسئول ماهنامه دنیای انرژی درخصوص شرایط کنونی فعالیت بازارهای انرژی به نکات قابل توجهی اشاره داشته که به ذکر تعدادی از آنها پرداخته می‌شود:

تأثیر کرونا بر نفت شیل آمریکا و نفت‌های گران قیمت دنیا

تولید در کشورهایی نظیر نروژ، کانادا و آمریکاست که با توجه به هزینه بالای تولید و استخراج نفت خود داوطلبانه مبادرت به کاهش تولید نکرده اما در مذاکراتی که با اوپک پلاس داشتند، کاهش تولید خود را تا پایان سال جاری میلادی اطلاع دادند. به نظر می‌رسد کاهش داوطلبانه اگر تا پایان سال جاری ادامه پیدا کند، بازار دچار کمبود عرضه خواهد شد و با تقلیل و مصرف ذخایر، قیمت‌ها نیز افزایش یابد. اما با این حال تعداد دکل‌های حفاری شیل نیز در حال کاهش پیدا کردن است.

انتظاری که برای بازگشت تولید نفت آمریکا می‌رود یک بازگشت نموداری به شکل حرف **W**

است بدین معنا که با افزایش تقاضای بنزین در داخل آمریکا که متأثر از استفاده از وسایل نقلیه شخصی در زمان کرونا است تولید افزایش یابد اما به دلیل عدم مسافرت‌های هوایی، تقاضاهای مربوط به سوخت جت هنوز به شرایط سابق بازنگشته است و از سویی روند کاهشی دکل‌های حفاری و نگرش جدیدی که شرکت‌های نفت شیل در نحوه سرمایه‌گذاری در این صنعت کرده‌اند پیش‌بینی می‌گردد سرمایه‌گذاری در این بخش تا پایان سال آینده نیز روند کاهشی خود را داشته باشد.

موسسه ما در مذاکراتی که با شرکت‌های تولیدکننده نفت شیل در این زمینه داشت به این نتیجه دست یافت که تقریباً تمامی شرکت‌ها در سرمایه‌گذاری خود تجدید نظر کرده و میزان آن را کاهش داده‌اند، با این فرضیه اگر تا پایان سال میلادی قیمت نفت حتی به ۵۰ دلار برسد باز هم شاهد رشد سریع تولید نفت شیل نخواهیم بود.

کاهش تولید نفت در آمریکا عمده‌تاً در دو حالت صورت می‌گیرد در حالت اول کاهش سرعتی به دلیل بستن کامل چاه نفت که تولید چاه کاملاً متوقف می‌شود و در حالت دوم کاهش نیز ناشی از کاهش سرمایه‌گذاری و حفاری است که در برهه کنونی اتفاق افتاده است با این حال همچنان شاهد تولید نفت شیل در آمریکا خواهیم بود ولی در ۱۲ ماه آینده آن میزان از رشد را که قبل از پاندمی کرونا پیش‌بینی می‌شد نخواهیم داشت.

تقاضای جهانی برای نفت ایران

در نگاه اول شاید این گونه تعبیر شود که روند کاهشی نفت شیل آمریکا، عرصه را برای تقاضای نفت ایران باز نماید. اما بازار جهانی نه از لحاظ روانی و نه از لحاظ فیزیکی توانایی خرید عرضه‌های جدید را ندارد. موسسه **SVB** در سال گذشته تحقیقاتی از سرمایه‌گذاران و بانک‌ها در خصوص بزرگترین ریسک سال ۲۰۲۰ آنها داشت و همگی متفق‌القول به ورود نفت ایران به بازار جهانی به عنوان ریسک اذعان داشتند. اما شرایط کرونا، میزان عرضه و تقاضا را تحت‌الشعاع قرار داد، و تحریم ایران، ونزوئلا و مشکلات داخلی لیبی همچنین حمله به آرامکو با توجه به عرضه بالای نفت، تأثیری بر قیمت‌های

نفت نداشته و بازار بین‌المللی همچنان حساسیت بیشتری به میزان تقاضا داشته و دارد.

در حال حاضر تولید نفت آمریکا به شدت کاهش پیدا کرده و به نوعی این کشور وارد کننده نفت به شمار می‌رود اما در بازار پتروشیمی، میعانات گازی، صادرات ال‌ان‌جی و ال‌پی‌جی صادرکننده بزرگی است. ورود ایران به این بازارها نشانه رقابت مستقیم با صادرات آمریکا است. شرایط کنونی حاکم بر اوضاع نفت جهانی شاید بتواند به نفع ایران باشد، چرا که نفت کشورهایی چون ایران، عربستان و عراق نفت سنگین است و در مقابل نفت آمریکا نفت سبکی است و سوخت‌های سبکی چون بنزین، سوخت جت و دیزل از آن عاید می‌شود که تقاضای کنونی اندکی دارد، بنابراین تقاضاها برای نفت سنگین زیاد شده است. ایران در زمینه پتروشیمی به پیشرفت‌های بسیاری دست پیدا کرده است و حتی در زمینه ساخت کاتالیزورها نیز تا حدی خودکفا شده است اما نکته مهم در مورد بازار پتروشیمی، رقابت می‌باشد و بعد از ورود آمریکا به صنایع پتروشیمی رقابت بسیاری در این بازارحاکم شده است، خصوصاً در مورد پلی‌اتیلن‌ها و حتی متانول که تولیدات پتروشیمی ایران هستند و مورد تحریم واقع شدند. متانول و پلی‌اتیلن بازارهایی هستند که رقابت سنگینی بر آنها سایه افکنده است و حضور ایران خوشایند رقبا نخواهد بود.

بازار انرژی جهان، دموکرات‌ها و جمهوری‌خواهان

به طور سنتی دموکرات‌ها نگران تغییرات اقلیمی و محیط زیست هستند و جمهوری‌خواهان بیشتر تولید نفت و گاز برایشان مهم است و این تصور از آنجا ناشی می‌شود که تولید نفت و گاز آمریکا در ایالت‌های جمهوریخواه انجام می‌گیرد، مانند ایالت تگزاس که به تنهایی می‌تواند یک کشور تولیدکننده نفت اوپک باشد. در مقابل ایالت‌های دموکرات، ایالت‌های پالایشگر و نیازمند خوراک ارزان هستند. بعد از جنگ اعراب و اسرائیل شوک صعود قیمت نفت باعث شد آمریکا صادرات نفت خود را ممنوع نماید و این قانون در آن زمان باعث شد نفت در داخل آمریکا قیمت کاهشی داشته باشد و منافع دموکرات‌ها در صدور فرآورده‌های نفتی با

موسسه **SVB** در سال گذشته تحقیقاتی از سرمایه‌گذاران و بانک‌ها در خصوص بزرگترین ریسک سال ۲۰۲۰ آنها داشت و همگی متفق‌القول به ورود نفت ایران به بازار جهانی به عنوان ریسک اذعان داشتند. اما شرایط کرونا، میزان عرضه و تقاضا را تحت‌الشعاع قرار داد، و تحریم ایران، ونزوئلا و مشکلات داخلی لیبی همچنین حمله به آرامکو با توجه به عرضه بالای نفت، تأثیری بر قیمت‌های نفت نداشته و بازار بین‌المللی همچنان حساسیت بیشتری به میزان تقاضا داشته و دارد

تولید ارزان و صادرات پر بها آمیخته شده بود، پس از افزایش تولید نفت شیل، به رهبری نمایندگان جمهوری خواه در زمان ریاست جمهوری اوباما، این ممنوعیت برداشته شد و در دوره کنونی نیز ترامپ و جمهوری خواهان کمک زیادی به نفت شیل کردند خصوصاً در زمانی که روسیه و عربستان در ماه مارس و آوریل سال جاری به توافق نرسیدند تولید به شدت افزایش پیدا کرد. در جلسه ای که آخر ماه آوریل برگزار شد آقای ترامپ در عمل نقش واسطه و سخنگوی این اجلاس را داشت و شرایط را به سمت کاهش تولید برد و شاید جالب باشد که بدانیم در زمان ریاست جمهوری وی، همکاری‌های انرژی دو کشور روسیه و آمریکا در تبادل اطلاعات انرژی بسیار نزدیک است، و روسیه همانطور که با عربستان در مورد مسائل اوپک پلاس گفتگو می‌کند هر ماهه نیز با وزارت انرژی آمریکا در ارتباط است . لابی نفت و گاز در آمریکا به طور سنتی و مخصوصاً در شرایط کنونی که جمهوریخواهها بر اریکه قدرت هستند یک نگرانی احساس می کنند و آن پیروزی بایدن در انتخابات پیش روست، و با این انتخاب دو رویداد نگران کننده برای تولیدکنندگان نفت و گاز و حتی برای بعضی از پالایشگرها می افتد : تولید نفت آمریکا به مخاطره می‌افتد با اینکه اکثر تولیدات نفت آمریکا در زمین هایی با مالکیت خصوصی است و دولت فدرال آمریکا نمی‌تواند قوانینی وضع کند که تولید آنها را منع نماید اما می تواند یک سری قوانین بر میزان آزاد شدن گاز اتان و متان ایجاد کند که هزینه تولید برای تولیدکنندگان افزایش یابد و در رویداد دوم، خطوط لوله هایی که نفت را جابجا می‌کنند و باید از بین ایالتها رد شوند قوانین مشکلات محیط زیستی برای آنها وضع نماید. همچنین وامهای دولت فدرال برای تولید کننده ممکن است کاهش پیدا کرده و ریسکی که به وجود می‌آید ممکن است موجب گردد که بانک های سرمایه گذاری کمتری روی شیل سرمایه‌گذاری کنند، بنابراین تولید نفت شل با مشکل مواجه می شود و نکته و تهدید مهمی که وجود دارد آن است که انتخاب آقای بایدن روی تقاضای جهانی نفت تاثیرگذار خواهد بود، اگر ایشان به فرض بگویند که اکتان بنزین مصرفی در

در حال حاضر تولید نفت آمریکا به شدت کاهش پیدا کرده و به نوعی این کشور وارد کننده نفت به شمار می رود اما در بازار پتروشیمی، میعانات گازی، صادرات ال ان جی و ال پی جی صادرکننده بزرگی است. ورود ایران به این بازارها نشانه رقابت مستقیم با صادرات آمریکا است

امریکا، بطور مثال باید یک درجه افزایش پیدا کند، تمام خودروسازان باید خودروها را طوری طراحی کنند که اکتان بالاتری استفاده کنند . هزینه بنزین و قیمت خودروها افزایش یافته و مردم به سمت خودروهای الکتریکی رو می آورند و با توجه به اینکه اقتصاد بازار خودرو در آمریکا بسیار مهم است همه این موارد تاثیر مهمی روی تقاضا برای بنزین و نفت خواهد داشت و پیش بینی می گردد که اگر آقای بایدن رئیس‌جمهور گردد پیک تقاضا با سرعت بیشتری به وجود می آید و همانطور که قبلاً ذکر شد بازارجهانی نیز به تقاضا حساسیت بیشتری خواهد داشت . شاید تصور عمومی بر این باور باشد که در خارج از آمریکا، کشورهایی همانند روسیه و عربستان و سایر تولیدکنندگان نفت دنیا علاقه مند به انتخاب ریاست جمهوری بایدن هستند چون این انتخاب به تولید نفت شیل ضربه خواهد زد و رقبای نفت شیل با کاهش تولید آن نیز سود خواهند کرد ولی این تفکر اشتباهی است چرا که روسیه و عربستان از عدم انتخاب ترامپ نگران هستند و این نگرانی به دلیل تاثیر سیاست های بایدن بر روند کاهش تقاضای جهانی نفت است .

روسیه و عربستان در حال حاضر بر روی صنایع پتروشیمی سرمایه‌گذاری های بسیاری کردند و تا دهه های آینده نیز نفت استخراجی خود را عرضه خواهند کرد و در دیداری که سال گذشته با وزیر انرژی عربستان داشتم وی اظهار امیدواری می کرد که با توجه به پیشرفت پتروشیمی در عربستان، این کشور نگران گسترش انرژی های نو و تجدید پذیر نبوده و صنایع پتروشیمی عربستان، تامین کننده قطعات لازم در صنایع انرژی های نو خواهند بود . با این حال تولید نفت آمریکا نگرانی جدی برای این دو غول نفتی نخواهد بود و نگرانی عمده آنها در مورد تقاضای جهانی نفت است که انتخاب و نوع نگاه دموکرات‌ها می‌تواند تهدیدی بر کاهش تقاضای جهانی نفت باشد .

بازار آتی و بورس در توسعه صنعت نفت و پتروشیمی و صنایع پایین دستی

بازارهای آتی به این دلیل تشکیل می شوند ریسکی را که در بازارهای فیزیکی وجود دارد پوشش دهند

و در حوزه بازار جهانی نفت، نفتی که قرار است در ماه های آینده تحویل گرفته شود در زمان کنونی و به قیمت روز خریداری و سفارش داده می شود و بهای آن نیز پرداخت می گردد، و خریدار یا فروشنده از قیمت نفت در ماه های آینده بی خبر هستند و شرایط قیمتی نفت طی ماههای آینده که موعد تحویل نفت سفارشی است اگر بالا و یا پایین باشد فروشنده و یا خریدار ضرر خواهند کرد، بازارهای آتی این امکان را فراهم می کند که با سرمایه‌گذاری معکوس شرایطی را که خریدار یا فروشنده دارد بتواند این ریسک عدم قطعیت در مورد قیمت زمانی که این محموله را تحویل داده یا می‌گیرند را پوشش دهد . بازارهای آتی در حوزه نفت و فرآورده‌های نفتی انحصار قیمت‌گذاری به دست تولیدکننده ها را شکسته و مصرف کننده ها نیز بر روی قیمت نفت یا کالایی که می خواهند تحویل بگیرند تاثیرگذار خواهند بود این بازارها با این اهداف راه اندازی گردید . در شرایط کنونی قیمت اصلی تولید نفت بر اساس شاخص‌هایی تعیین می‌شود که در بازارهای کاغذی معامله شده است، بنابراین انحصاری که کشورهای تولید کننده داشتند که هر میزان میخواستند قیمت را تعیین کنند شکسته شده و بازار آتی این امکان را به وجود می‌آورد برای خریدار و فروشنده که به یک پیش‌بینی دقیق برسند، و بر مبنای این پیش بینی، افزایش یا کاهش قیمت نفت در شش ماهه یا یکسال آینده برنامه‌ریزی کنند.

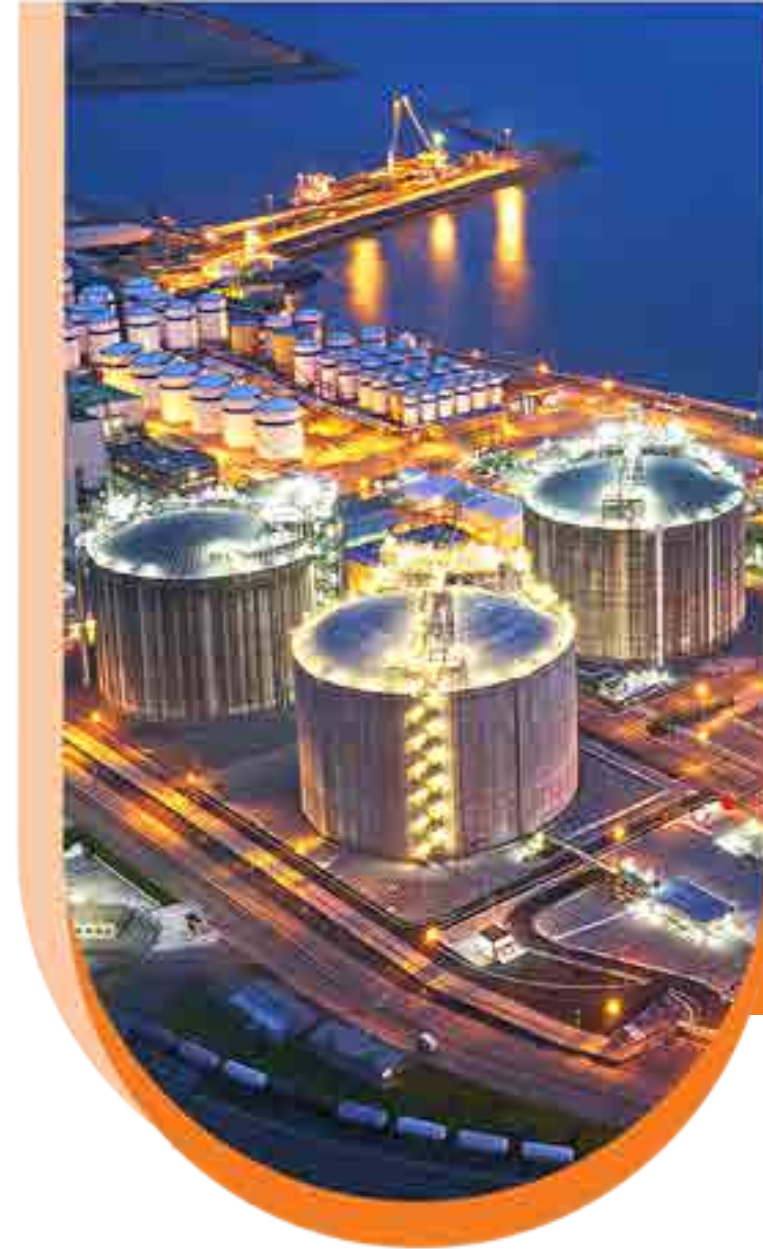
این بازارها برای اقتصاد کشورها مهم هستند اما به دلیل کمک به اقتصاد یا سرمایه گذاری در هیچ کشوری درست نشده اند، به طور مثال بازار بورس آمریکا در اقتصاد آمریکا تاثیر بسزایی دارد ولی دولت آمریکا از این بازار بورس ذی نفع نیست و نکته دیگری که وجود دارد این است که این قراردادهای آنقدر خرید و فروش می‌شوند که دیگر تولید کننده تاثیری روی قیمت گذاری ندارد و به این شکل انحصار شکسته می شود .

در خصوص اوراق سلف نفتی که طی دو ماه گذشته دولت ایران قصد عرضه آن را داشت باید گفت که اگر یک قرارداد مشخص با قیمت و سود مشخص به خریدار داده شود این اوراق قرضه است و نه

بعد از ورود آمریکا به صنایع پتروشیمی رقابت بسیاری در این بازار حاکم شده است، خصوصاً در مورد پلی اتیلن ها و حتی متانول که تولیدات پتروشیمی ایران هستند و مورد تحریم واقع شدند. متانول و پلی اتیلن بازارهایی هستند که رقابت سنگینی بر آنها سایه افکنده است و حضور ایران خوشایند رقبا نخواهد بود

قرارداد آتی نفت و اگر بازاری برای خرید و فروش قراردادهای آتی نفت ایران راه‌اندازی شود نوسانات قیمت نفت در آینده و نرخ برابری ریال و دلار ممکن است ریسک هایی را برای خریدار و فروشنده که وزارت نفت است به وجود آورد که این بازار چون بازار کاملی نیست امکان پوشش ریسک را ندارد . ضمناً نفت ایران که تحت تحریم است و تقاضای رسمی در بازار فیزیکی برای آن وجود ندارد می‌تواند تحت تاثیر جو رسانه‌ای و یا قوانین روزانه آمریکا علیه ایران قرار گرفته و یک موج خبری و ترس از آینده ممکن است موجب گردد همه خریداران در زمان مشخص اقدام به فروش قراردادها کنند و یا قیمت های این بازار تحت تاثیر اخبار مربوط به تحریم های نفتی ایران قرار بگیرد . حال اگر این قرارداد مدت زمان، سود و قیمت مشخص و ثابتی داشته باشد همانطور که عرض شد دیگر قرارداد سلف نفتی نیست بلکه اوراق قرضه نفت است .

به نظر می رسد که این طرح هنوز ایده خامی است که باید مورد بررسی بیشتری قرار گیرد و در غیر این صورت ریسک های زیادی برای دولت و یا خریداران خواهد داشت، چنانکه در زمان اتمام دوره تنفس و اجرایی شدن این قراردادها مشکلات زیادی ایجاد می شود، از جمله عدم توانایی فروش نفت در بازار فیزیکی به دلیل تحریم‌ها، تورم و کاهش احتمالی ریال در برابر دلار در زمان اجرایی شدن قرارداد، ضمناً اگر دولت درآمد حاصل از فروش این اوراق و یا قراردادها را صرف طرح‌های عمرانی نکند و صرفاً از آن برای پرداخت بدهی‌های خود و جبران کمبود منابع مالی بودجه خود کند این امر موجب افزایش بیشتر نرخ تورم می‌شود . بر این اساس با توجه به عدم قطعیت ارزش نفت و دلار در ماه های آینده به دلیل شرایط کرونا مشخص نیست که بازار بورس به کجا می رسد . بر اساس پیش‌بینی شرکت‌های سرمایه‌گذاری که ما با آنها کار می‌کنیم تنها کالایی که در ماه‌های آینده ارزش آن همچنان افزایش می‌یابد طلاست زیرا در این شرایط عدم اطمینان، اکثر بانک‌های مرکزی و سرمایه گذاران در دنیا به خرید طلا روی آورده اند بنابراین توصیه که مردم طلای خود را بفروشند و با آن اوراق نفت بخرند لزوماً منطق صحیح سرمایه گذاری ندارد.

عصر انتقال انرژی

از سوخت های فسیلی

به تجدید پذیرها

رضا مدیر قمی
دنیای انرژی

صنعت نفت و گاز با فشار روز افزونی مواجه است که تکلیف خود را برای واگذاری حکومت در عصر انرژی های فسیلی به سوخت های تجدید پذیر در عصر انرژی های کم کربن روشن کند. از

این نظر، در جهان در حال توسعه، دغدغه ای در بین دولتمردان، صاحبان صنایع و مردم وجود دارد چرا که مصرف کنندگان کشورهای در حال توسعه سیاست های تام و تمامی در مورد انرژی ندارند و اگر هم بر روی کاغذ و در اسناد کشوری خود از چنین سیاست هایی برخوردار باشند، در عمل عمدتاً بر مبنای روزمرگی و انفعال عمل می کنند. کشورهای جهان سوم دارای سوخت های فسیلی از نظر مصرف انرژی با سایر کشورهای در حال توسعه تفاوت چندانی ندارند و حتی دسترسی آسان و ارزان به انرژی نوعی رضایتمندی زیان بخش در آنها پدید آورده، ولی برای آن دسته از این کشورها که درآمد صادراتی آنها و بودجه هایشان متکی بر صادرات سوخت های فسیلی به ویژه نفت و گاز بوده است، وضعیت متفاوت است و با نگرانی فرآیند انتقال به عصر انرژی های کم کربن را پیگیری می کنند.

به نظر می رسد این فرآیند در کشورمان که به واسطه

صنعتی نیز می باشد، این گروه کشورها با رهبری آمریکا مجموعه ای از سیاست ها و اقدامات مختلف در زمینه انرژی را به کار گرفته اند که به تدریج و پس از گذشت ۳ یا ۴ دهه توانستند موازنه منابع، مصارف و بازار نفت و گاز را به طور ساختاری از بازار فروشنده به بازار خریدار تبدیل نمایند. بر این اساس پروژه «امنیت انرژی» که از دهه ۱۹۷۰ در صدر دستور کار شرکت های صنعتی قرار داشت، در اواخر دهه ۲۰۱۰ از دستور کار کشورهای آمریکا و تا حدی اروپا خارج گردید و آمریکای ترامپ در سال ۲۰۲۰ به طور رسمی اعلام کرد که دیگر نگرانی و دغدغه ای به نام «امنیت انرژی» ندارد و از نظر صادرات سوخت های فسیلی از این به بعد صادرکننده خواهند بود و نه وارد کننده. لازم به یادآوری است که آژانس بین المللی انرژی (IEA) در جهت هدایت کشورهای صنعتی از وضعیت بحرانی انرژی به وضعیت مطلوب و موفقیت آمیز، از اوایل دهه ۱۹۹۰ میلادی موضوع گرمایش زمین و مقابله با تغییر اقلیم را نیز ضمیمه موضوع «امنیت انرژی» کرد و در کمتر زمینه کارشناسی و نظریست که این دو قضیه با هم به عنوان مکمل یکدیگر مطرح نشده باشند. به عبارتی می توان راهبرد کشورهای صنعتی را راهبردی بسیار بلند مدت «حدود صد ساله» در نظر گرفت که در ۵۰ سال اول امنیت دسترسی به منابع انرژی اولویت داشته است و در ۵۰ سال دوم که از سال جاری و سالهای ابتدای دهه ۲۰ شروع خواهد شد مقابله با تغییر اقلیم و رویکرد انتقال انرژی از انرژی های فسیلی به انرژی های تجدید پذیر را پیگیری می کند. درست در میانه این راه که شاید بتوان سال ۲۰۲۰ را نقطه عطف آن به حساب آورد، متحدین قدیمی به رهبری آمریکا دچار تشتت آراء و اختلاف نظر شده اند. عامل اصلی در این فرآیند «پروژه آمریکا اول» است که خود حکایت از ضعف شدن رهبری آمریکا و به عبارتی هزینه های زیاد رهبری است که اقتصاد ایالات متحده دیگر توان پرداخت آن را ندارد. از طرفی هم نقطه آشکار شدن ضعف های حکمرانی آمریکا این کشور را عاری از پیامهای راهگشا برای متحدین قدیمی خود کرده است.

اروپا در اتاق فرمان «انتقال انرژی»

همان گونه که اشاره کردید، در کشورهای پیشرفته صنعتی مهمترین بحث درباره انرژی نحوه مدیریت

عرضه و تقاضا انرژی و گذار آن به عصر منابع انرژی کم کربن است. از آلمان تا چین دولت ها تلاش می کنند تقاضای انرژی صنعتی خود را با ملاحظات زیست محیطی هماهنگ نمایند. رخدادهای دوسال گذشته اولویت مسائل تغییرات اقلیمی را افزایش داده و ضرورت اقدام عاجل را حادث کرده است. در دو سه دهه گذشته کشورهای صنعتی کمتر از هزینه های کاهش انتشارات گلخانه ای صحبت می کردند ولی به تازگی در صحبت های خود از هزینه های انتقال به «عصر کم کربن» یاد می کنند و اینکه این فرایند برندگان و بازندگان ویژه خود را خواهد داشت. سوخت های فسیلی یعنی زغال سنگ و نفت و گاز برای ده ها سال است که بنیاد معیشت تعداد قابل توجهی از کارگران صنعتی را رقم زده اند و نظم جدید مورد نظر برای تولید و مصرف پایدار انرژی مستلزم تحول بنیادی در این فرایند است. کمیسیون اروپا که به تازگی یک خانم هلندی ریاست آن را عهده دار شده مایل است تا اواسط قرن حاضر به صورت اولین منطقه عاری از کربن از نظر انرژی ظاهر شود و اعلام نموده که هزینه های آن را نیز خواهد پرداخت تا نحوه پیمودن این مسیر را برای سایر کشورها و مناطق جهان روشن نماید.

برای این طرح که در اتحادیه تحت عنوان «موافقت نامه سبز اروپا» معرفی شده، بروکسل گفته که می خواهد معادل یک تریلیون یورو بودجه از منابع عمومی و اختصاصی تامین نماید. ظاهراً این مبلغ جذاب است هر چند که جمعبندی آن با شتابزدگی صورت گرفته و نمایان گر قدری ذوق زدگی است. با قدری بررسی بیشتر مشخص می شود که اعداد و ارقام تشکیل دهنده این رقم کلی کم و بیش همان قول و قرارهای قبلی کشورهای عضو اتحادیه است. نصف آن قرار است از بودجه معمول اتحادیه تامین شود، صد میلیارد یورو نیز قرار است از بودجه های سالانه ملی اعضاء اتحادیه تامین شود، یک چهارم آن از طرح های سرمایه گذاری اتحادیه بیاید و بقیه را نیز بانک سرمایه گذاری اروپا بدهد. از این رقم یک تریلیون یورویی، قرار است مبلغ صد میلیارد یورو به «صندوق عدالت انتقال» اختصاص یابد تا برای کمک به حوزه های صدمه دیده متکی بر سوخت های فسیلی مصرف شود که عمدتاً در اروپای شرقی سابق قرار دارند. حاصل آنکه همه مبالغ یاد شده تعهدات قبلی دولت ها و سازمان ها اروپایی هستند و فقط ۵/۷ میلیارد

در کشورهای پیشرفته صنعتی
مهمترین بحث درباره انرژی
نحوه مدیریت عرضه و تقاضا
انرژی و گذار آن به عصر منابع
انرژی کم کربن است. از آلمان
تا چین دولت ها تلاش
می کنند تقاضای انرژی صنعتی
خود را با ملاحظات زیست
محیطی هماهنگ نمایند

یورو وجه جدید اختصاص یافته و به عبارتی فیل یک تریلیونی اعلام شده موش ۵/۷ میلیاردی زاپیده است! ولی واقعیت امر آن است که هزینه های برنامه طرح شده برای انتقال به عصر انرژی های کم کربن بسیار فراتر از حتی یک تریلیون یورو ذکر شده می باشد و این رقم تنها می تواند به صورت پیش پرداخت در نظر گرفته شود. قبلاً کمیسیون اروپا محاسبه کرده بود که اروپا برای رسیدن به هدف ۴۰٪ کاهش گازهای گلخانه ای طی ده سال آینده باید ۲۶۰ میلیارد یورو سرمایه گذاری کند و حالا این هدف به ۵۵-۵۰ درصد ارتقاء یافته است. قاره اروپا برای رسیدن به هدف های خود اهرم های نیرومندی دارد که از جمله می توان به طرح تجارت کربن (ETS) (قیمت گذاری کربن و مبادله آن در بین کشورهای و بخش های مختلف اقتصادی) و برقراری عوارض مرزی کربن برای جلوگیری از انتقال صنایع آلاینده به سایر کشورهای اروپایی اشاره نمود. حالا اتحادیه اروپا می خواهد طرح تجارت کربن (ETS) خود را به حمل و نقل دریایی و هوانوردی دوربرد تامین دهد که مخالفان جدی در بین کشورهای اروپایی دارد. اگر بخواهد این طرح را به حمل و نقل جاده ای و کشاورزی نیز تسریع بخشد مخالفت ها بیشتر هم خواهد بود. وضع عوارض مرزی با مخالفت کشورهای مثل آلمان که مازاد صادرات دارند مواجه می شوند و آمریکا را نیز عصبانی می کند. بنابراین بیشتر بار روی دوش دولت های اروپایی خواهد بود که مالیات ها را کنترل می کنند، استاندارد های ساختمانی را تنظیم می کنند، ترکیب انرژی را شکل می بخشند و دارای قدرت خرج کردن منابع مالی عمومی هستند. دولت های اروپایی به لحاظ حقوقی ملزم به رعایت این استاندارد ها و ضوابط هستند ولی ایجاد ضمانت اجرایی برای آنها دشوار است.

اروپا رهبر جهانی کاهش انتشارات گازهای گلخانه ای و مبارزه با تغییرات اقلیمی و فرایند انتقال انرژی به عصر انرژی های تجدید پذیر به حساب می آید. ولی در بین کشورهای همین حوزه نیز در مورد تعریف (انتقال انرژی) اختلاف نظر وجود دارد. آقای فرانس تینرمن مسئول اصلی اقدامات قابل با تغییر در اتحادیه اروپا معتقد است طرح اروپا انتقال ساختاری و لرزه آمیز (Tectonic) در جوامع اروپایی ایجاد می کند از یک طرف این طرح با حرکت در جهت بهره گیری از فناوری های کم کربن رشد اقتصادی و مشاغل جدید ایجاد می کند ولی از

سوی دیگر بخش های سنتی اقتصادی و صنعتی را نابود می سازد. گزارشی حاکی از آن است که فقط در آلمان حدود چهارصد هزار شغل در نتیجه فرایند انتقال به خودروهای برقی در صنعت خودرو سازی از دست خواهد رفت. همه سیاستگذاران کشورهای صنعتی باید پیامدهای انتقال به عصر جدید انرژی را جدی بگیرند. کارشناسان هزینه های این انتقال را محاسبه کرده اند، ولی سیاستمداران باید با شهروندان خود کنار بیایند که آیا گزینه های پیش رو قابل هضم برای آنها هست یا خیر و با چشم باز آنها را انتخاب کرده اند یا آرزوی رسیدن به اقتصاد کم کربن را در سر پرورانده اند. در این میان نه تنها اعتبار اتحادیه اروپا در معرض ریسک و خطر قرار دارد، بلکه عکس العمل مردم در جوامع اروپایی نیز تعیین کننده خواهد بود.

نقش انرژی هستی در فرآیند انتقال انرژی

هر چند که انرژی هسته ای رانمی توان در زمره انرژی های تجدیدپذیر طبقه بندی کرد، لیکن هنوز بخشی از جهان صنعتی و اروپا نمی تواند و نمی خواهد در رژیم آلاینده انرژی جهان به کلی از آن صرفه نظر کند. انرژی هسته ای انتشارات گلخانه ای ندارد و از این رو در زمره سوخت های «کم کربن» می باشد و واجد شرایط برای عصر جدید انرژی محسوب می شود لیکن مسائل ایمنی و زباله های هسته ای قالب کشورهای پیشرو

در زمینه محیط زیست را متقاعد کرده

که زبان انرژی هستی از نفع آن

برای آینده اقتصاد و جوامع

آنها بیشتر است. واضح

است که سازمان

بین المللی انرژی

(IEA) با توجه

به اختلاف نظر و

منافع کشورهای

عضو در مورد انرژی

هسته ای، هنوز هم

سهمی را برای انرژی

هسته ای در رژیم آتی انرژی

جهان قائل است هر چند که این

سهم محدود به نسبت مصرف انرژی هسته ای در سید

انرژی مصرف فعلی جهان است و پیش بینی می شود درصد آن از سطح فعلی نیز کمتر شود.

IEA با اشراف به این موضوع که در آینده میان مدت یعنی تا ۲۰۳۰ و حتی بلند مدت (۲۰۵۰) حذف کامل انرژی های آلاینده ای نظیر زغال سنگ به طور کامل از سید انرژی جهان امکان پذیر نیست، تلاش می کند در موازنه انرژی های آینده، سهم انرژی هسته ای که هنوز از نظر فن آوری و عملیات از حوزه های سطح بالا محسوب می شود کم نشود.

بر حسب آخرین گزارش آژانس، در سال ۲۰۱۹ پنج و نیم جیگاوات ظرفیت جدید انرژی هسته ای به شبکه پیوسته و در همین سال نزدیک به دو برابر آن به کلی بسته و از مدار خارج خواهد شد که ظرفیت جهانی را به ۴۴۳ جیگاوات رسانیده است. این سازمان می گوید هر چند که در پایان ۲۰۱۹ ظرفیتی در حد ۶۰ جیگاوات در حال ساخت بوده لیکن سرعت ساخت و بازدهی آنها خیلی پایین تر از سناریوی بهینه برای رژیم جدید انرژی جهان است. IEA معتقد است برای آنکه سهم انرژی هسته ای در رژیم جدید انرژی تامین شود باید طی سالهای ۲۰۲۰ تا ۲۰۴۰ به طور سالانه ۱۵ جیگاوات به ظرفیت انرژی هسته ای جهانی اضافه شود برای اینکه این سناریو تحقق یابد آژانس ۴ سیاست کلی به شرح زیر را توصیه کرده است: الف- کاهش دادن ابهام آلاینده انرژی

هسته ای و شناختن انرژی هسته ای به عنوان سوخت کم کربن در سیستم های حال و آینده جهان ب- کاهش ریسک های بازار از طریق اصلاحات در بازار الکتریسیته ج- ابتکار عمل و رهبری دولت ها برای ترویج ساخت نیروگاههای هسته ای د- هماهنگ نمودن صدور مجوز ساخت نیروگاههای هسته ای و ارتقاء همکاری های بین المللی در این زمینه آژانس بین المللی انرژی معتقد است نامشخص بودن و ابهام سیاست های هسته ای در تعداد قابل توجه ای از کشورها مانع اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری است که این امر تا حدی معلول ناهماهنگی و تناقض بین سیاست های اعلام شده آنها «تظیر کاهش گازهای گلخانه ای» و اقدامات عملی آنها می باشد. این سازمان انرژی مورد وثوق کشورهای صنعتی می گوید کشورها و سازمانهای بین المللی باید با صراحت ویژگی ها و کمک انرژی هسته ای به روند کم کردن کربن از سیستم های انرژی جهان را مورد تاکید قرار دهند. بدین ترتیب به طور آشکار سیاستگذاران این کشورها تشویق می شوند انرژی هسته ای را در برنامه های بلند مدت انرژی های خود و تعهدات خود به موافقت نامه اقلیمی پاریس جای دهند. ولی روشن است که بحث های جاری اتحادیه اروپا که جایگاه انرژی هسته ای را از نظر زیست محیطی و پایداری مورد تردید قرار می دهد دشواری های زیادی برای این فرایند ایجاد می کند.

همه سیاستگذاران کشورهای صنعتی باید پیامدهای انتقال به عصر جدید انرژی را جدی بگیرند. کارشناسان هزینه های این انتقال را محاسبه کرده اند، ولی سیاستمداران باید با شهروندان خود کنار بیایند که آیا گزینه های پیش رو قابل هضم برای آنها هست یا خیر و با چشم باز آنها را انتخاب کرده اند یا آرزوی رسیدن به اقتصاد کم کربن را در سر پرورانده اند

انرژی هسته ای انتشارات گلخانه ای ندارد و از این رو در زمره سوخت های «کم کربن» می باشد و واجد شرایط برای عصر جدید انرژی محسوب می شود

مقدمه: منابع نفت و گاز ایران موهبتی است که همه کشور می‌بایست از آن بهره‌مند شوند بنابراین تعریف و اجرای صحیح یک مکانیسم کارآمد برای تسری آن از ابتدای زنجیره ارزش تولید تا انتهای آن ضروری است. طرح ساماندهی تأمین مواد اولیه (خوراک) مورد نیاز واحدهای تولیدی صنایع پایین‌دستی به‌منظور تقویت تولید و صادرات با هدف «تنظیم مناسبات عرضه و تقاضا در بازار فرآورده‌های نفتی، ایجاد ثبات و آرامش در روند خرید و فروش فعالان اقتصادی، سهولت دسترسی مستمر واحدهای تولیدی به مواد اولیه مورد نیاز آنها، جلوگیری از خام‌فروشی و تولید کالاهای با ارزش افزوده و توسعه صادرات کشور» تهیه شده است.

ضرورت ساماندهی بازار فرآورده‌های نفتی

مشکل کجاست: عدم تسری مزیت خوراک کشور به صنایع پایین‌دستی بزرگ‌ترین مشوق برای خام‌فروشی است **راه‌حل چیست:** تحقق شعار "نه به خام‌فروشی" از طریق ایجاد مکانیسم مشخص برای تسری مزیت خوراک به صنایع پایین‌دستی
طرح اتحادیه تلاشی است برای رسیدن به این هدف: ایجاد نهاد تنظیم‌گر در صنعت نفت کشور

تلاش‌های اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفتی طی دو سال گذشته در جهت ایجاد نهاد رگولاتوری

● اصلاح نحوه محاسبه قیمت نفت خام ورودی پالایشگاه‌های مادر بر اساس قیمت‌های واقعی فروش وزارت نفت ● پیشنهاد آزادسازی قیمت نفت کوره و نفت سفید با هدف امکان دسترسی صنایع پایین‌دستی به خوراک سالم ● ساماندهی ثبت اسناد منشأ تولید پالایشگاه‌های مادر، پتروشیمی‌ها و صنایع پایین‌دستی از ابتدای زنجیره تولید تا انتهای آن، ضمن همکاری با معاونت برنامه‌ریزی وزارت نفت ● ایجاد مکانیسم ارزش‌گذاری گمرکی برای فرآورده‌های نفتی ضمن همکاری و نظارت معاونت برنامه‌ریزی وزارت نفت و اداره بررسی و تعیین ارزش گمرک ایران ● تلاش برای اصلاح سازوکار قیمت‌گذاری خوراک مورد نیاز واحدهای تولیدی ضمن همکاری و نظارت کارگروه تنظیم بازار، سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و شورای رقابت

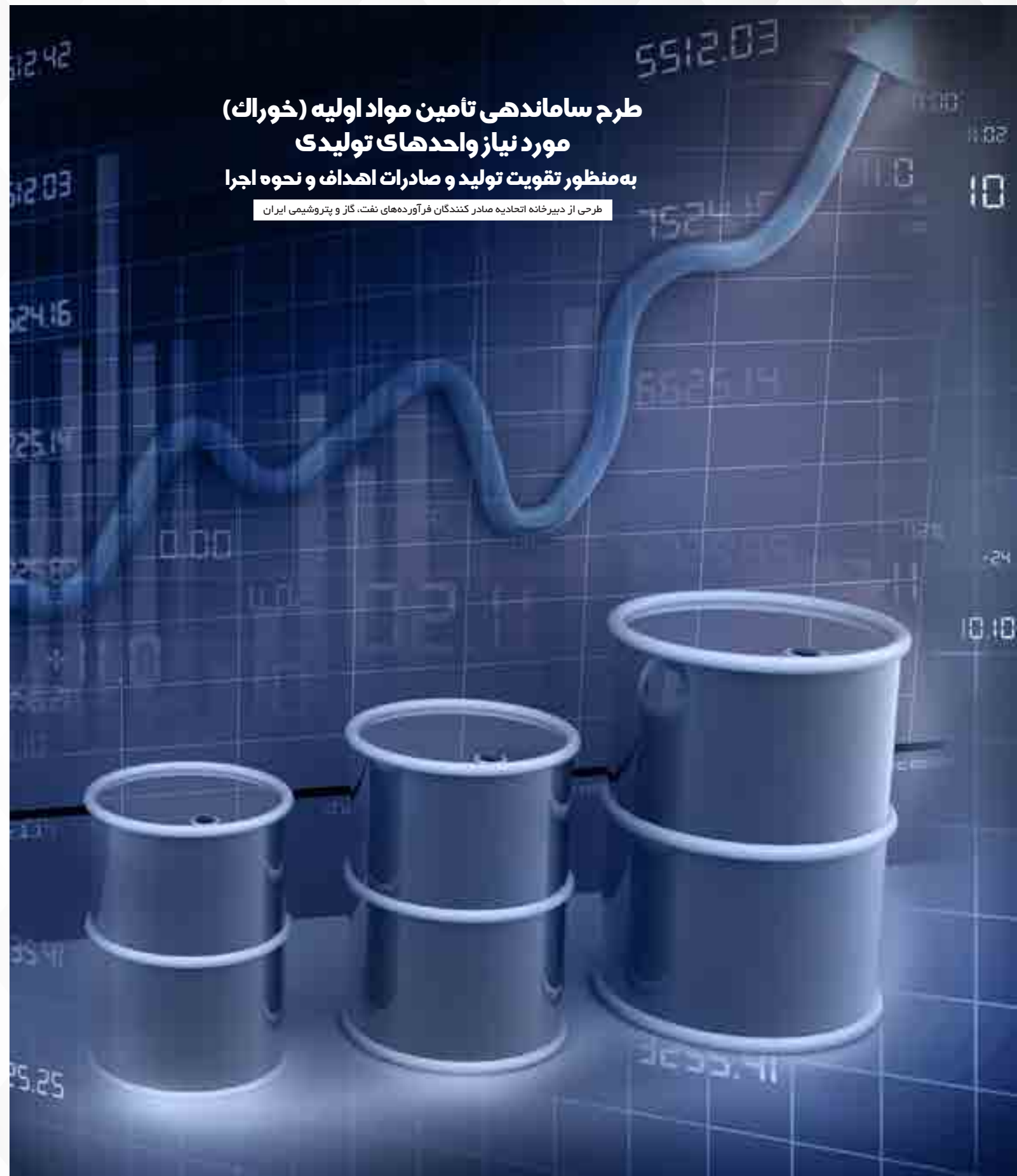
هدف طرح

تقویت و رونق تولید صادرات محور از طریق:

- ایجاد مکانیسم برای تنظیم مناسبات در بازار فرآورده‌های نفتی
- ایجاد سهولت و تضمین دسترسی مستمر واحدهای تولیدی به مواد اولیه مورد نیاز آنها
- رفع موانع تولید و توسعه صادرات کشور از طریق نظارت مستمر بر بازار فرآورده‌های نفتی

مراحل اجرای طرح

● تشکیل کمیته تخصصی ساماندهی عرضه مواد اولیه (خوراک) مورد نیاز واحدهای تولیدی پایین‌دستی متشکل از سازمان‌ها و ادارات و تشکلهای کارگروه تنظیم بازار ● تعیین نحوه قیمت‌گذاری و عرضه مواد اولیه (خوراک) مورد نیاز واحدهای تولیدی ● تشکیل کارگروه تخصیص مواد اولیه (خوراک) با نظارت وزارت صمت ● تعیین نحوه عرضه مواد اولیه (خوراک) مورد نیاز واحدهای تولیدی در بورس ● تعیین شرایط فروش فرآورده‌های نفتی مازاد بر تقاضای واحدهای تولیدی

اعضاء کمیته تخصصی ساماندهی عرضه مواد اولیه موردنیاز واحدهای تولیدی پایین‌دستی

● معاونت برنامه‌ریزی وزارت نفت ● شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران ● سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان ● معاونت امور صنایع وزارت صنعت، معدن و تجارت ● معاونت بازرگانی داخلی وزارت صنعت، معدن و تجارت ● انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پالایش نفت ● اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران ● شرکت بورس کالای ایران/ شرکت بورس انرژی ایران (حسب مورد) ● نماینده تشکلهای و شرکتهای پائین‌دستی (به پیشنهاد اتحادیه و با تأیید اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران بنا به موضوع مرتبط)

وظایف کمیته تخصصی ساماندهی عرضه مواد اولیه موردنیاز واحدهای تولیدی پایین‌دستی

● بررسی و تأیید پیشنهادهای مربوط به نحوه قیمت‌گذاری و عرضه مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی و ارائه طرح نهایی جهت تصویب به کارگروه تنظیم بازار ● تأیید و ابلاغ میزان کف عرضه مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی در بورس

کارگروه تخصیص مواد اولیه وزارت صمت

کارگروه تخصیص مواد اولیه (خوراک) کارگروهی است که تحت نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت با مشارکت انجمن و اتحادیه تشکیل و بر اساس راستی آزمایی در خصوص پروانه‌های بهره‌برداری و بررسی ظرفیت‌های تولید واحدهای صنعتی نسبت به تعیین سهمیه مواد اولیه موردنیاز واحدهای تولیدی جهت خرید از بورس اقدام می‌کند.

نحوه قیمت‌گذاری و عرضه مواد اولیه

● دستورالعمل تعیین قیمت و عرضه مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی توسط انجمن صنفی پالایش نفت و اتحادیه به کمیته تخصصی پیشنهاد و پس از تأیید کمیته مذکور جهت تصویب نهایی به ستاد تنظیم بازار ارائه می‌گردد. ● دستورالعمل تعیین قیمت سایر کالاها توسط کمیته تخصصی تهیه و جهت تصویب نهایی به ستاد تنظیم بازار ارائه می‌گردد.

نحوه عرضه مواد در بورس

● عرضه تمام مواد اولیه (خوراک‌های) موردنیاز واحدهای تولیدی توسط پالایشگاه‌های مادر و پالایشگاه‌های میانی از طریق بورس انجام می‌گیرد. ● به‌منظور تنظیم و مدیریت بازار محصولات عرضه‌شده در بورس انجمن و اتحادیه فهرست پیشنهادی کف عرضه مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی را بر اساس برنامه تولید هر پالایشگاه (اعم از پالایشگاه مادر و میانی) تهیه و پس از تأیید کمیته تخصصی به آنها ابلاغ می‌نمایند. ● مقدار کف عرضه مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی در بورس می‌بایست از سوی تمام عرضه‌کنندگان این فرآورده‌ها برای دوره‌های ۳ ماهه به کمیته تخصصی ارائه گردد. ● عدم رعایت کف عرضه تعیین‌شده به دلایل فنی و فورس‌ماژور، با پیشنهاد انجمن و اتحادیه و تأیید کمیته تخصصی بلامانع خواهد بود.

شرایط فروش فرآورده‌های نفتی مازاد بر تقاضای واحدهای تولیدی

● مازاد عرضه مواد اولیه موردنیاز واحدهای تولیدی به سایر خریداران با نرخ پایه عرضه شده و بدون سقف رقابت به‌صورت ارزی و ریالی در بورس فروخته می‌شود. صادرات انواع مواد اولیه موردنیاز واحدهای تولیدی تنها در صورتی مجاز است که نیاز واحدهای تولیدی داخلی به مواد اولیه به‌طور کامل تأمین‌شده باشد ● عرضه سهمیه مواد اولیه واحدهای تولیدی و عرضه‌های آزاد بورس در روزهای متفاوت از هم انجام می‌گیرند. به‌طوری‌که در عرضه اول مواد اولیه فقط به واحدهای تولیدی متقاضی بر اساس سهمیه تعیین‌شده در کارگروه تخصیص مواد اولیه فروخته می‌شود و عرضه بعدی به سایر خریداران اختصاص می‌یابد ● سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان با همکاری کلیه سازمان‌ها و دستگاه‌های عضو کمیته تخصصی بر هرگونه عملیات خریداران و فروشندگان مطابق مفاد دستورالعمل تنظیم بازار مواد اولیه موردنیاز واحدهای تولیدی نظارت می‌نمایند ● ثبت اسناد خوراک ورودی پالایشگاه‌های مادر و پتروشیمی‌ها و منشأ تولید فرآورده‌ها از سوی پالایشگاه‌های مادر، میانی و واحدهای تولیدی صنایع پایین‌دستی و همچنین درج کلیه اطلاعات معاملات اعم از خرید، فروش، صادرات و وارداتی در سامانه‌های ثبت معاملات الکترونیک فرآورده‌های نفتی (ثامن) و جامع تجارت ایران انجام می‌شود

مزیت نفت و گاز ایران موهبتی است که همه کشور می‌بایست از آن بهره‌مند شوند؛ در هر جا از زنجیره تولید مزیت خوراک کشور حبس و به هر دلیل به صنایع پایین‌دستی تسری نیابد، رانت تلقی می‌گردد و رانت خود بزرگ‌ترین مشوق برای خام‌فروشی است؛ بنابراین ایجاد نهاد تنظیم‌گر (رگولاتوری) در صنعت نفت آغازی برای اقتصادی آزاد و قانونمند است.

نظارت بر عرضه و تقاضا

سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان با همکاری کلیه سازمان‌های عضو کمیته تخصصی در بخش نظارت موارد زیر را ملاک عمل قرار می‌دهند:

● هرگونه خرید، فروش، واگذاری و جایگزینی مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی خریداری‌شده از بورس در بازار، سایت‌های اینترنتی، فضای مجازی و همچنین حمل مواد اولیه خریداری‌شده به محلی غیر از نشانی محل کارخانه و انبارهای مندرج در سامانه جامع انبارها ممنوع است. ● بورس‌های کالا و انرژی اطلاعات ریز معاملات خریداران مواد اولیه (خوراک‌ها) را هرماه برای سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و سایر مراجع ذیصلاح ازجمله کمیته تخصصی بنا به شرح وظایف تعیین‌شده در این دستورالعمل حسب درخواست ارسال می‌نمایند. ● نظارت بر مصرف مواد اولیه خریداری‌شده از شرکتهای بورس، توسط سازمان حمایت و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها و اتحادیه مطابق ضوابط و دستورالعمل‌های آن سازمان صورت پذیرفته و با تخلفات مربوطه مطابق قانون برخورد می‌گردد. ● در صورت غیرفعال بودن واحدهای تولیدی صنایع پایین‌دستی و عدم همکاری خریداران مواد اولیه (خوراک) در ارائه اطلاعات درخواستی به کمیته تخصصی، دستگاه‌های نظارتی و تشکلهای (انجمن و اتحادیه)، با اعلام نظر رسمی کمیته تخصصی به سازمان حمایت جهت تعلیق یا غیرفعال سازی مجوز خرید آنها اقدام می‌گردد. این موضوع نافذی وظایف نظارتی شرکتهای بورس کالا و انرژی ایران، انجمن و اتحادیه نیست. ● درصورتی‌که شرکتهای بورس در چارچوب قوانین و مقررات مربوطه رأساً نسبت به انسداد کد بورس واحدهای خریدار مواد اولیه (خوراک) موردنیاز واحدهای تولیدی اقدام نمایند، می‌بایست مشخصات و دلایل انسداد آنها را ظرف مدت معین به کمیته تخصصی و سازمان حمایت جهت تصمیم‌گیری نهایی اعلام کنند.

«دنیای انرژی» در گفت و گو با ذی نفعان گزارش می دهد

روایت از خام فروشی

فرشته
فریادرس
دنیای انرژی

«خام فروشی اینبار در بازار روغن پایه؛ روایت تلخ واحدهای تولیدی». ایران یکی از بزرگترین تولیدکنندگان لوبکات و روغن پایه در منطقه است، اما گفته می شود که اصرار بر خام فروشی به هر قیمت باعث شده تا این ماده اولیه ایرانی به دست تولیدکننده واقعی نرسد.

حال وقتی در جستجوی دلایل این پدیده دقیق می شویم، میسیم به نام چهار شرکت که انحصار روغن پایه را در اختیار دارند، انحصاری که موجب شده تا تامین مواد اولیه واحدهای تولیدی عملاً در اختیار این شرکتها قرار گیرد.. آنها که تامین و توزیع مواد اولیه را مدیریت میکنند، البته آنطور که خودشان بخواهند. این ماجرای تکراری و تلخ خام فروشی که هر بار هم دلیلی برای آن مطرح می شود، تمامی ندارد. یک روز پای دلالان به میان می آید، روز دیگر گفته می شود که نظام توزیع مشکل دارد و این بار هم ارز آوری بهانه ای شده تا خام فروشی آنها از رونق نیافتد. اما ماجرا هر چه هست گویا منفعت عده ای با خام فروشی گره خورده است و کاری هم از دست کسی بر نمی آید. در همین راستا، در گزارش پیش رو، سعی کردیم، این ماجرا را هم از دریچه دید شرکت های عرضه کننده و هم واحدهای تولیدی مصرف کننده رصد کنیم تا بلکه بتوانیم پرده از واقعیت خام فروشی برداریم.

آیا خام فروشی صورت می گیرد؟

چند وقتی است که عرضه قطره چکانی برخی از شرکت های تولیدکننده روغن پایه صدای تولیدکنندگان را درآورده است. این درحالی است که براساس مصوبه ستاد تنظیم بازار شرکت های روغن سازی «بهران، پارس، ایرانول و سپاهان» که عرضه روغن پایه آنها در بورس کالا پذیرش شده، موظف هستند که ضمن تامین نیاز داخل نسبت به عرضه مستمر با رعایت کف هفتگی برای مصرف واحدهای تولیدی بلندینگ و تصفیه اول اقدام کنند. این در حالی است که به گفته واحدهای تولیدی و صاحبان کارخانه ها، این شرکت ها اقدام به عرضه قطره چکانی روغن خام در بازار می کنند. حال مادامی که عرضه به اندازه نباشد، رقابت در بورس اثر گذار می شود و این نه تنها در قیمت های داخلی بلکه بر قیمت صادراتی آن هم اثر گذار است. هرچند ممکن است این تصور ایجاد شود که صادرات روغن پایه ارز آوری دارد، اما تولید کنندگان معتقدند که ارزآوری محصولات نهایی ۳۰ درصد بیشتر از خام فروشی روغن پایه است. اما ببینیم ماجرا از چه قرار است و تولیدکنندگان و از آنسو صاحبان شرکت های عرضه کننده روغن پایه چه می گویند.

عرضه ایی که صورت نگرفت

در همین حال، مهرداد سعادت مدیرعامل شرکت آذر روانساز و یکی از تولید کنندگان روغن پایه به «دنیای انرژی» می گوید: براساس توافقی که بین بخش خصوصی تولید کنندگان روغن پایه و انجمن پالایشگاههای روغن سازی در جلسه کارگروه تنظیم بازار ایجاد شد، مقرر شد که عرضه هفتگی ۱۲۰۰ تن روغن پایه ۵۰۰ SN در بورس انجام شود. او در ادامه با بیان اینکه کارخانه های تولید روغن به دو دسته در کشور تقسیم می شوند دسته اول کارخانه هایی که روغن پایه را از لوبکات تولید می کنند و تولیدی خود را به محصول نهایی تبدیل و به بازار داخلی و خارجی عرضه می کنند. اما دسته دیگر به گفته او، شرکت هایی هستند، که روغن پایه را از طریق بورس و ۴ شرکتی که تولیدکننده روغن پایه هستند خریداری کرده و محصول نهایی خود را تولید و عرضه می کنند. این در حالی است که بنابه اظهارات سعادت، در بسیاری از موارد روغن پایه به قیمت پایین تری از بورس کالا برای صادر به کشورهای همسایه عرضه می شود.

اما در مورد اینکه برای رفع این معضل چه کار باید کرد، سعادت می گوید: بخش خصوصی پیشنهاداتی برای حل این مشکل دارد که بر طبق آن مواد اولیه را در اختیار شرکت های کوچک و متوسط قرار دهند که بتوانیم توسط نیروی انسانی، ارزش افزوده ایجاد کنیم. بنابه توضیحات او، مشتری های خارجی ما در حال حاضر با برند خودشان سفارش می دهند و نمی توانند از شرکت های دولتی به دلیل وضع تحریم ها خریداری کنند. او ادامه می دهد: بخش خصوصی، هم می تواند بنام خودش صادرات انجام دهد و پیشنهاد می کنیم ۴ پالایشگاه محصول تولیدی در کارخانه های بخش خصوصی را صادر کنند که در این صورت موضوع برگشت ارز و تامین مواد اولیه آن ها هم حل خواهد شد. البته مشکل دیگری که سعادت دست روی آن می گذارد، بحث قیمت محصولات روغن سازی است. او با انتقاد از اینکه سازمان حمایت اجازه نمی دهد محصول نهایی به قیمت واقعی خود برسد و این مشکل موجب تعطیلی برخی کارخانه ها شده است، می افزاید: روغن موتوری که در این ۴ شرکت تولید می شود در حال حاضر اجازه فروش با قیمت سال گذشته به دست مصرف کننده و تولید کننده نمی رسد و موجب سوء استفاده افرادی با سوده های کلان شده است. او در ادامه گفت که تقاضای ما این است که ۱۲۰۰ تن روغن پایه در یک روز هفته در بورس عرضه شود، چراکه در صورت عرضه هفتگی این حجم از خوراک توسط انجمن پالایشگاه ها بسیاری از مشکلات تامین خوراک واحدهای تولیدی رفع خواهد شد.

عرضه مشکل ساز با سقف باز

در ادامه یکی دیگر از تولیدکنندگان نیز با گلایه از عملکرد انحصاری شرکت های عرضه کننده روغن پایه به ما می گوید: مشکلی که اکنون وجود دارد این است که یک تضاد منافع در بازار بین شرکت های کوچک و چهار شرکت بزرگ روغن سازی «بهران، سپاهان، ایرانول و پارس» وجود دارد. یعنی این شرکت های بزرگ، قصد دارند با بازار روغن پایه، بازار روغن موتور را دست خودشان نگه دارند. مدیرعامل شرکت روغن پایه ری سان می افزاید: این ۴ شرکت برای قیمت روغن پایه علیرغم فشار ستاد تنظیم بازار یک عددی انتخاب کرده اند، که از

بخش خصوصی، هم می تواند بنام خودش صادرات انجام دهد و پیشنهاد می کنیم چهار پالایشگاه محصول تولیدی در کارخانه های بخش خصوصی را صادر کنند که در این صورت موضوع برگشت ارز و تامین مواد اولیه آن ها هم حل خواهد شد

قیمتی که گمرک اعلام می کند با قیمتی که در بورس عرضه می شود، یکی باشد. حال اگر در بورس قیمت بالاتر عرضه می شود، باید در گمرک هم قیمت بالاتر اعلام شود، تا رفع تعهدی ارزی این شرکتها بیشتر باشد. اما نکته مهم تر اینکه باید در بورس سقف افزایش قیمت گذاشته شود و اینکه میزان عرضه نباید قطره چکانی باشد و اولویت عرضه باید تامین صنایع داخل باشد تا درکنار ارز آوری اشتغال نیز در این صنعت در نظر گرفته شود.

واکنش ستاد تنظیم بازار به خام فروشی

در این میان، اما دبیر ستاد تنظیم بازار در واکنش به ماجرای خام فروشی شرکت های عرضه کننده روغن پایه می گوید: در صورت تفویض اختیارات لازم به ستاد تنظیم بازار، ممنوعیت لازم برای ممانعت از صادرات محصولات خام اعمال خواهد شد. در اینجا براساس آنچه محمدرضا کلامی عنوان کرده، سران محترم سه قوه در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ سه ابزار برای تنظیم بازار در اختیار ستاد تنظیم بازار قرار داده بودند که این سه ابزار شامل «وضع عوارض صادراتی یا اعلام ممنوعیت صادرات، جمع آوری محصولات خاص در زمان افزایش تولید و عرضه آن در زمان افزایش مصرف و همچنین قیمت گذاری کالا است». سرپرست معاونت بازرگانی داخلی وزارت صمت با تاکید بر اینکه با افزایش قیمت ارز، تمایل برای صادرات افزایش می یابد به سئوالات مطروحه درباره میزان تولید لوب کات و روغن پایه در کشور پاسخ می دهد.

به گفته وی لوب کات ماده اولیه تولید روغن پایه است و سالانه یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن لوب کات در کشور تولید می شود که این ماده در چهار پالایشگاه روغن سازی به روغن خام (روغن پایه) تبدیل می شوند. میزان تولید روغن پایه در کشور برابر با ۸۵۰ هزار تن است که به گفته کلامی، یکی از چهار پالایشگاهی که فعلا ۹۰ درصد روغن خام کشور را تولید می کنند، یعنی شرکت نفت سپاهان در شرایط کنونی به جای آنکه اولویت خود را تامین بازار داخلی قرار دهد، صادرات را اولویت کاری خود تعریف کرده است. او با اشاره به اینکه در چنین شرایطی سیاستگذار باید وارد عمل شده و این وضعیت را تغییر دهد، می گوید: ستاد تنظیم بازار در سال ۹۷ و ۹۸ این

استاندارد اجبار می کند که در محموله های صادراتی حتما علامت استاندارد ایران بر روی محصولات درج شود. این در حالی است که امارات اجازه می دهد تولیدکنندگان در آن کشور از پرچم و نشان های کشورهای صنعتی مطرح استفاده نمایند تا از این طریق فروشندگان این محصولات را در زمینه بازاریابی کمک نماید. این صحبت ها حکایت از این دارد که ماده اولیه ایران به کام خارجی ها است و به جای داخل کشور، رونق تولید و اشتغال را به خارج از مرزها برده اند.

اما چند پیشنهاد

او در پاسخ به اینکه چه باید کرد و چه پیشنهادی برای حل این موضوع می توان ارائه کرد، می گوید: در وهله نخست و در بحث صادرات باید این را در نظر داشت، اگر عرضه روغن پایه در بازار بالا، اما تقاضا برای این محصول پایین باشد، آنگاه تولید کننده حق خواهد داشت که مازاد تولیدش را صادر کند. از سوی دیگر، قیمت نباید بی حساب و کتاب بالا برود، بلکه باید بر اساس نرخ جهانی باشد؛ یعنی اگر قیمت ۳۳۰ دلار در می آید، برای تولیدکننده داخلی هم همین قیمت باشد. تا ما به نوعی مجبور نباشیم از امارت گران تر بخریم. مورد بعدی اینکه قیمت ها داخل و خارج باید یکسان باشد؛ یعنی

شرکت های تولید کننده کوچکی که اکثرا هندی ها و پاکستانی ها هستند، اقدام به تولید روغن های کم کیفیتی می کنند که در سطح آفریقا می فروشند، آن هم با استفاده از همین روغن پایه ارزان قیمت ایرانی که به دستشان می رسد. حال اتفاقی که به گفته این تولیدکننده در این میان رخ می دهد، این است که ایرانی ها بخاطر اینکه با آن شرکت ها رقابت کنند، از روغن های تصفیه دوم بی کیفیت استفاده می کنند. بنابراین روغن هایی که برخی تولید کنندگان ایرانی به بازار جهانی عرضه می کنند به دلیل اینکه از نوع تصفیه دوم است، مورد استقبال قرار نمی گیرند و کسی روغن ایرانی را خریداری نمی کند و گفته می شود که روغن های اماراتی بهتر است. به طوری که برند ایران در تولید روغن ها در کشورهای آفریقایی، کشورهای منطقه و حتی در افغانستان مشتری خاصی ندارد. این در حالی است که به گفته این فعال اقتصادی، تولید کنندگان ایرانی روغن های پایه با کیفیت را به اماراتی ها می دهند تا تولید کنند و به اسم خودشان عرضه کنند. با چنین وضعیتی هم بازار داخل و هم بازار جهانی را از دست داده ایم. شاهرمدادی در ادامه به مشکل دیگری اشاره میکند و می گوید: چالش دیگری که در اینجا وجود دارد این است که سازمان

قیمت فروش آن بر اساس نرخ دلار در بازار جهانی و منطقه هم گران تر است. به طور نمونه، قیمت پایه را ۸ هزار تومان گذاشته اند، در حالیکه با کنترل عرضه، متاسفانه یک رقابت بین شرکت های کوچک برای خرید این محصول ایجاد کرده اند. به طوری که قیمت ها در بعضی از روزها حتی تا ۲۵ الی ۳۰ درصد گران تر می شود و هیچ سقفی هم برای آن گذاشته نشده است. شاهرمدادی می گوید: خود ما نیز با قیمت های ۹ هزار و ۵۰۰ تومان تا ۱۰ هزار و ۳۰۰ تومان از بورس طی رقابت با سایر متقاضیان اقدام به خرید کرده ایم؛ چون تعهد داریم و باید با این قیمت ها نیازمان را تامین کنیم. الان هم با این شرایط سخت اصلا نمی توان وارداتی از خارج داشت. او در ادامه با گلایه از اینکه با این نوع قیمت گذاری از سوی این ۴ شرکت، نمی توان در بازار رقابت کرد، بیان می کند: آنها می خواهند ما را از بازار حذف کنند، حال اگر ما را از بازار حذف کنند اتفاقی که می افتد این است که به وضعیتی شبیه بازار خودرو دچار می شویم، که با حذف

شرکت های کوچک بعنوان رقیب، در یک بازار بی رقابت اقدام به تولید و عرضه خودروهای بی کیفیت، اما با قیمت بالا می کنند. این در شرایطی است که حداقل حضور ما شرکت های کوچک باعث تعدیل قیمت ها در بازار می شود. شاهرمدادی با بیان اینکه ما سعی می کنیم که در فروش صنعتی با ایجاد رقابت، قیمت ها را مناسب تر کنیم تا بتوانیم ضمن کسب رضایت بیشتر از مشتریان فروش بهتری داشته باشیم، اظهار میکند: بنابراین شرکت های کوچک نسبت به شرکت های بزرگ با توجه به نرخ سربار کمتر، مزیت های خاص خودشان را دارند. اما بحث دیگری که از سوی این تولید کننده مورد انتقاد قرار می گیرد، این است که قیمت این ۴ شرکت از قیمتها در بازار جهانی هم گران تر است. به عبارتی دیگر، هر تن روغن پایه در گمرک برای صادرات ۳۳۰ دلار اظهار می شود، یعنی تقریبا کیلویی ۶ هزار تومان به ارز نیمایی. اما در بورس کالا قیمت کف عرضه که برای هر کیلو تعیین شده، ۸ هزار تومان است. اما چون سقف رقابت باز است، تولید کننده ایرانی باید دو برابر اماراتی ها روغن پایه را خریداری کند. او در ادامه از مسائلی پرده بر می دارد که عمق فاجعه در این بازار را بیشتر می توان درک کرد. بنابه اظهارات شاهرمدادی، در امارات متحده عربی،

در امارات متحده عربی، شرکت های تولید کننده کوچکی که اکثرا هندی ها و پاکستانی ها هستند، اقدام به تولید روغن های کم کیفیتی می کنند که در سطح آفریقا می فروشند، آن هم با استفاده از همین روغن پایه ارزان قیمت ایرانی که به دستشان می رسد

اختیار را برای وضع عوارض صادراتی یا ممنوعیت داشت، اما حالا در انتظار ابلاغ این اختیارات هستیم تا وارد عمل شویم و از صادرات روغن خام پیشگیری کنیم.

در همین حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد از ۸۵۰ هزار تن روغن پایه‌ای که در کشور تولید میشود، ۵۰۰ هزار تن به روغن موتور تبدیل می‌شود و باقیمانده صادر می‌شود این در حالی است که بررسی سهم شرکت‌ها از روغن تولیدی نیز نشان می‌دهد ۹۰ درصد از ۵۰۰ هزار تن روغن موتور تولیدی کشور در ۴ پالایشگاه و ۱۰ درصد باقیمانده در ۶۰ شرکت کوچک کشور تولید می‌شود. در چنین شرایطی می‌توان حتی ۳۵۰ هزارتن روغن خام صادراتی را به شرکت‌های کوچک برای تولید روغن موتور تحویل داد، چراکه صادرات روغن موتور ۳۰ درصد ارزآوری بیشتر برای کشور داشته و ایجاد اشتغال و ارزش افزوده بالاتر را در بردارد. البته کلامی درباره عرضه قطره چکانی روغن پایه در بورس نیز اینطور توضیح می‌دهد که علت به رفتار نامتعارف یکی از همین چهار شرکت باز می‌گردد. همین شرکت ۷۵۰ هزار تن لوب‌کات خریداری می‌کند و از این مقدار لوب‌کات می‌توان ۳۵۰ هزار تن روغن خام تولید کرد. از این میزان ۲۷۰ هزار تن روغن خام صادر می‌شود و در نتیجه مقادیر عرضه روغن پایه در بورس کاهش می‌یابد از این رو اگر اختیار لازم به ستاد تنظیم بازار داده شود مانع از خروج روغن پایه به این صورت می‌شود.

تخلفی نکرده ایم

از آنجایی که در این ماجرا، انگشت اتهام در میان این ۴ شرکت بیشتر به سمت شرکت سپاهان گرفته شد، به سراغ مدیرعامل این شرکت رفتیم تا نظرات او را در این باره جویا شویم. صفدرعلی اسدی مدیر عامل شرکت نفت سپاهان اما در واکنش به اینکه «عرضه روغن پایه در بورس به اندازه کافی نیست و به صورت قطره چکانی اتفاق می‌افتد»، می‌گوید: ما سهمیه تعیین شده خود را در بورس عرضه کرده ایم و اگر کمبودی هست دلایل دیگری دارد. او می‌افزاید: براساس تصمیمات ستاد تنظیم بازار، ۴ شرکت روغن سازی «بهران، سپاهان، ایرانول وپارس» که عرضه روغن پایه آنها در بورس کالا پذیرفته شده، موظف

هستند توجه به لزوم تامین نیاز داخل نسبت به عرضه مستمر با رعایت کف عرضه هفتگی نیاز مصرفی واحدهای تولیدی را تامین کنند. او با بیان اینکه شرکت نفت سپاهان به همان میزان که ستاد تنظیم بازار تعیین کرده بود روغن پایه را در بورس عرضه کرده، ادامه میدهد: در ۱۶ هفته ابتدایی سال ۹۹ براساس مصوبه ستاد تنظیم بازار شرکت ما باید ۵۷۵ تن روغن پایه به صورت هفتگی عرضه می‌کرد که در مجموع این رقم چیزی حدود ۱۰ هزار تن می‌شود، اما آمارهای بورس نشان می‌دهد ما در این مدت ۲۲ هزارتن روغن پایه عرضه کرده ایم یعنی ۲ برابر آنچه برای ما تعیین شده، بنابراین اینکه گفته می‌شود که شرکت نفت سپاهان مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی داخلی را به صورت خام صادر کرده، درست نیست.

بنابر آمار اعلامی او، شرکت نفت سپاهان، سالانه ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزارتن روغن پایه تولید می‌کند که از این میزان، ۱۴۰ هزارتن از این مواد در همین شرکت به روغن نهایی تبدیل شده و باقی آن در بازارهای داخلی و صادراتی عرضه می‌شود. اسدی با رد این ادعا که گفته می‌شود در سال ۹۹ عرضه روغن پایه در بورس کمتر از سال گذشته بوده، نیز توضیح می‌دهد: آمارهای عرضه نشان می‌دهد شرکت نفت سپاهان در چهارماهه ابتدایی سال ۹۸، چهار هزارتن روغن پایه در بورس عرضه کرده، که این رقم امسال به ۲۲ هزار تن رسیده یعنی ۵ برابر سال گذشته. او ادامه می‌دهد: ما سهم خودمان را به عنوان شرکت سپاهان، به صورت مرتب هر دوشنبه در بورس عرضه کرده ایم. حال اگر شرکتی دراین زمینه کوتاهی کرده، بنده در جریان نیستم. همچنین بنابه اظهارات مدیر عامل شرکت نفت سپاهان، در ماه‌های سپری شده سال ۹۹ نیز جمعاً ۲۲ هزارتن روغن پایه در بورس عرضه شده که از این میزان ۹۳ درصد آن یعنی ۲۰ هزارتن فروش رفته است.

واکنش به اظهارات دبیر ستاد تنظیم بازار

اسدی در ادامه نوک پیکان انتقاد را به سمت ستاد تنظیم بازار می‌گیرد و می‌گوید: با وجود اینکه کنترل بازار از سوی شورای رقابت صورت می‌گیرد، اما دبیر ستاد تنظیم بازار در رسانه

ها اعلام می‌کند که شرکت سپاهان تخلف کرده است. ما نفهمیدیم که تخلف ما چه بوده است؟ این در حالی است که میزان عرضه ما بیشتر از آن چیزی بوده که مصوب شده است. یعنی از ۲۲ هزار تنی که عرضه کرده ایم، ۱۶ هزار و ۴۹۱ تن آن SN۵۰۰ بوده است. اسدی همچنین در واکنش به اظهارنظر دبیر ستاد تنظیم بازار مبنی بر جلوگیری از صادرات روغن پایه با هدف تامین مواد اولیه مورد نیاز واحدهای داخلی عنوان می‌کند: در شرایطی که کشور به ارز نیاز دارد نمی‌دانم چرا تهدید می‌شویم که نباید صادر کنیم، زیرا هم اکنون روغن پایه مازاد بر نیاز داخلی تولید می‌شود و اگر این محصول صادر نشود هم بازارهای صادراتی خود را از دست می‌دهیم و هم درآمدهای ارزی کاهش می‌یابد. حال به گفته این تولید کننده، اگر روغن پایه مازاد صادر نشود و شرکت‌های داخلی نیز توان خریداری آن را نداشته باشند به زودی مخازن پالایشگاه‌های روغن سازی پر شده و این مسئله منجر به توقف تولید خواهد شد. مدیرعامل نفت سپاهان در پاسخ به این ادعا که گفته می‌شود، شرکت های تولید کننده روغن پایه بیشتر از آنکه به فکر تامین نیاز داخل باشند، به دنبال صادرات هستند، نیز اینطور توضیح می‌دهد: آماری که بیشتر ذکر کردم مربوط به سال ۹۹ بود، اما شرکت ما در سال ۹۸ کلاً در بازار ۴۴ هزار و ۸۶۵ تن انواع روغن پایه عرضه کرده، که از این مقدار ۲۶ هزار و ۹۰۰ تن معامله شده؛ یعنی حدود ۶۰ درصد تولیدات ما خریداری شده است. این عدد ۴۴ هزارتن در برابر تولیداتی که انجام می‌دهیم سهم بزرگی را به خودش اختصاص نمی‌دهد، ولی همین را هم که عرضه کرده ایم در بازار داخل به فروش نرفته و ما مجبور هستیم که تولیداتمان را صادر کنیم. او در ادامه با بیان اینکه از روغن پایه تولید شده در این شرکت ۲۵ تا ۳۰ هزارتن در بازارهای داخلی عرضه و ۱۷۰ تا ۲۲۰ هزار تن صادر می‌شود، گفت: عمده بازار صادراتی ما کشورهای «هند، چین، امارات، ترکیه، عراق و کشورهای آفریقایی» هستند.مدیرعامل شرکت نفت سپاهان با ارائه این آمار که شرکت سپاهان روزانه هزارتن تولید روغن پایه دارد، می‌افزاید: در سال گذشته این شرکت در مجموع ۲۳۴ میلیون دلار صادرات داشته که طبق بخشنامه بانک مرکزی باید ۲۰۴ میلیون دلار از به کشور باز می‌گرداند، ولی ما ۲۱۵ میلیون دلار رفع تعهد

ارزی کرده ایم و این مسئله نشان می‌دهد ۵ درصد مازاد بر تعهد ارزی خود ارز به کشور برگردانده ایم. او تأکید می‌کند که اگر صادرات صورت نگیرد، که واحد تولیدی ما می‌خواهد. اسدی می‌گوید: بنابراین فکر نمی‌کنم جایی تخلف کرده باشیم، چون صادرات مورد نیاز کشور است و کشور هم از صادرات حمایت می‌کند و ما طبق سیاست های کشور اقدام کرده ایم و ما متوجه نشدیم منظور دبیر ستاد تنظیم بازار از تخلف کردن ما چیست؟

صادرات روغن پایه، خام فروشی نیست

این تولید کننده صنعت روانکار، با بیان اینکه صادرات روغن پایه به آن مفهومی که گفته می‌شود خام فروشی نیست، افزود: روغن پایه در یک فرآیند نسبتاً پیچیده، از یک فرآورده پالایشگاهی به نام لوب کات، استخراج می‌شود که تقریباً ۹۰ درصد محصول نهایی است و اگرچه به عنوان یک ماده اولیه برای تولید روغن موتور استفاده می‌شود، اما به تعبیری خود این محصول نیز یک تولید نهایی محسوب می‌شود. اسدی در پاسخ به اینکه گفته میشود که شرکت های عرضه کننده روغن پایه، محصولاتشان را نسبت به آنچه به خارجی ها می‌فروشند، در داخل گران تر عرضه می‌کنند، نیز اظهار می‌کند: ما برای اینکه این مشکل حل شود پیشنهاد می‌کنیم، قیمتگذاری بازار داخل بر اساس فوب خلیج فارس انجام شود و ما هم از این کار استقبال می‌کنیم. با اینکار دیگر نه ما گله مند می‌شویم که چرا باید ارزان بفروشیم و نه دوستان گله مند می‌شوند که گران می‌خرند و مشکل حل خواهد شد. اسدی در عین حال، هیجانات بازار و افزایش تقاضا برای روغن پایه در بورس را ناشی از انتظارافزایش قیمت و نوسانات نرخ ارز می‌داند و اظهار می‌کند: این که گفته می‌شود افزایش قیمت مواد اولیه یا همان روغن پایه ناشی از عرضه قطره چکانی در بورس است، درست نیست، زیرا میزان عرضه‌ای که ما در بورس انجام می‌دهیم، مطابق همان مقداری است که سازمان حمایت تعیین کرده است. این تولیدکننده روغن‌های صنعتی در پایان تأکید می‌کند که چهار پالایشگاه روغن سازی کشور مکلف هستند براساس میزان تعیین شده در ستاد تنظیم بازار مواد اولیه واحدهای تولیدکننده روغن موتور را در بورس کالا عرضه کنند و با اطمینان می‌گوییم نفت سپاهان به تعهدات خود در این زمینه عمل کرده و حاضر است همه اسناد و مدارک موجود را به نهادهای مربوطه ارائه کند.

شرکت نفت سپاهان، سالانه ۳۰۰ تا ۳۵۰ هزارتن روغن پایه تولید می‌کند که از این میزان، ۱۴۰ هزارتن از این مواد در همین شرکت به روغن نهایی تبدیل شده و باقی آن در بازارهای داخلی و صادراتی عرضه می‌شود

ماده اولیه باید با قیمت تعادلی به دست تولیدکننده واقعی برسد!

دکتر ابوذر انصاری کارشناس ستاد تنظیم بازار نیز در خصوص مشکلات و مدیریت تامین خوراک واحدهای تولیدی به خبرنگار دنیای انرژی افزود: مدیریت عرضه در تنظیم بازار محصولات پتروشیمی و قوانین بالا دستی کشور یک قانون مهم و کلی هست که صنایع بالا دست فروش داخلی خود را باید در بورس کالا انجام دهند. به عبارت دیگر مواد اولیه تولیدی خود را یا باید صادر کنند و یا باید از طریق بورس کالا بفروش برسانند و فروش خارج از بورس تخلف و عرضه از خارج از شبکه است. باهدف اینکه صنایع بالادست در سیکل های مختلف اقتصادی و به علت تحریم و نبود رقابت پذیری با شرکت های خارجی از قدرت انحصاری خود استفاده نکنند و نتوانند فروش مواد اولیه به صنایع پایین دست خود را مدیریت کنند و همچنین صنایع پایین دست از عرضه مستمر و هفتگی مواد اولیه روغن پایه جهت برنامه ریزی تولید خود اطمینان داشته باشند، مطابق سازوکار تنظیم بازار محصولات پتروشیمی، ستاد تنظیم بازار با همکاری تمام بخش های دولتی و بخش خصوصی در اولین قدم با موافقت چهار پالایشگاه بزرگ روغن سازی و تولیدکننده های پایین دستی، کف عرضه هفتگی ۱۲۰۰ تن روغن پایه SN۵۰۰ به تفکیک سهم هر شرکت در بورس را اجرایی نمود. همانطور که از داده های بورس کالا مشخص است روند عرضه ها نسبت به گذشته بهتر شده است و دو شرکت نفت بهران و ایرانول هم روغن پایه سنگین تولیدی خود را برای اولین بار در بورس کالا طبق ابلاغیه اعلامی عرضه کردند. البته از نگاه راقم این سطور، هنوز به آن نقطه مطلوب نرسیده ایم ولی حتما در جهت به تعادل رسیدن بازار روغن پایه و رسیدن مواد اولیه با قیمت پایه گام برمی داریم.

بخش مدیریت تقاضا

هر چند از دید صنایع پایین دست، صنایع بالا دست از قدرت لابی یا انحصاری بالاتری برخوردار هستند اما به نظر می رسد کار با صنایع بالادست و چهار پالایشگاه بزرگ روغن سازی ساده تر است چون لاقط

ما به عنوان دولت طرف مقابل خود را تا حدودی می شناسیم، اما چون تعداد صنایع پایین دست بیشتر هستند و اطلاعات کمتری از آنها در دسترس است بنابراین میزان تقاضای واقعی و میزان واقعی روغن پایه مورد نیاز را به صورت دقیق نمی دانیم. در صورت تعیین میزان واقعی تقاضا، دولت کف عرضه هفتگی را متناسب با تقاضا تعیین می کند. حال برای شناسایی تقاضاکنندگان واقعی روغن پایه با کمک و همکاری اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی به عنوان نماینده بخش خصوصی در صنایع پایین دستی که می تواند طرف حساب دولت باشد گام هایی برای رسیدن به این هدف ضروری است: در اولین گام معاونت امور صنایع مکلف است لیست شرکت های دارای پروانه بهره برداری تصفیه اول را جهت خرید روغن پایه به بورس کالا معرفی کند. از اول آبان ماه سال جاری، صرفا واحد های تولیدی روانکار تصفیه اول که آمار و اطلاعات تولید و فروش خود را در سامانه بهین یاب و جامع تجارت ثبت کرده باشند بر اساس سهمیه تخصیص یافته مجاز به خرید روغن پایه در بورس کالا هستند.

ماده اولیه روغن پایه به واحدهایی ارائه می شود که فاکتور فروش محصول خود را در سامانه جامع تجارت ثبت کرده باشند در غیر اینصورت خوراک به آنها تعلق نمیگردد. یکی از بزرگترین مزایای این سامانه، متعادل شدن طرف تقاضا و حذف تقاضای سفته بازی از بورس کالا و به تعادل رسیدن قیمت مواد اولیه بوده و تولیدکننده واقعی بابت رقابت های کاذب نیز هزینه ای نخواهد داد و وضعیت تولید خود را بر اساس میزان تقاضای خوراک خود برنامه ریزی می نماید.

امیدواریم با همکاری شرکت بورس کالای ایران جهت کاهش و حذف رقابت قیمتی خریداران تا زمان ساماندهی طرف تقاضا بتوانیم برای هر شرکت به نسبت کف عرضه تعیین شده حداکثر میزان سقف سفارش خرید بگذاریم. در حال حاضر یک میلیون تن

از اول آبان ماه سال جاری، صرفا واحدهای تولیدی روانکار تصفیه اول که آمار و اطلاعات تولید و فروش خود را در سامانه بهین یاب و جامع تجارت ثبت کرده باشند بر اساس سهمیه تخصیص یافته مجاز به خرید روغن پایه در بورس کالا هستند

پروانه بهره برداری روغن پایه داریم که این میزان از پروانه های بهره برداری که بعضا غیرفعال نیز هستند با افزایش دلار، ماده اولیه ای را که باید در تولید به کار گرفته می شود به عنوان کالای سرمایه ای و تجاری خریداری کرده و با ایجاد رقابت های کاذب در بورس، تولیدکننده واقعی را از داشتن سهمیه مناسب و متوالی خوراک بی بهره می سازند. ضعف مدیریتی در پالایشگاه های کشور مشهود است چرا که در طی سالها طرح توسعه ای نداشته و در خصوص روغن نیز کماکان روغن پایه گروه ۲ وارداتی است و تولیدی

ایجاد نشده است. و در مثالی دیگر پالایشگاه های مادر با آنکه از وضعیت قوانین ایمو ۲۰۲۰ اطلاع داشتند هیچ طرح توسعه ای برای تولید سوخت با سولفور پایین انجام ندادند. در نهایت به عنوان یک کارشناس تنظیم بازار و به خاطر منافع ملی مطابق گذشته وظیفه داریم جهت ایجاد اشتغال و ارزش افزوده در کشور، مواد اولیه را با قیمت تعادلی به دست مصرف کننده واقعی رسانده و صنایع پایین دست مطمئن باشند این فرایند طراحی شده را تا تکمیل نهایی و تعادل کامل بازار روغن پایه با جدیت ادامه خواهیم داد.

فاطمه لطفی
دنیای انرژی

از زمان شوع بیماری کرونا در تمام دنیا، جان میلیون‌ها انسان به خطر افتاده، اقتصاد جهانی رکودی کم سابقه را تجربه کرده و زندگی بسیاری از مردم دستخوش تغییری شده که نتایج منفی آن احتمالاً تا سال‌ها ادامه خواهد داشت. در بخش اقتصادی، آغاز قرنطینه جهانی، باعث شد بخش حمل و نقل در تمام دنیا با رکود همراه باشد. تصاویر ایستگاه‌های خالی قطار و فرودگاه‌های بی مشتری،

بیشتر شبیه فیلم‌های آخرالزمانی بود که کمتر کسی تصور می‌کرد روزی واقعاً با آن روبه‌رو خواهد شد. در دنیا سالانه ۴ میلیارد تن متریک نفت تولید می‌شود در مقابل دانشمندان می‌گویند وزن تمام ویروس‌های کرونایی که دنیا را به چالش کشیده صرفاً ۵ گرم است!! اما همین ۵ گرم، صنعت انرژی، و در راس آن نفت و گاز را با چالشی بزرگ مواجه کرده است. افت تقاضای نفت به دلیل اعمال قرنطینه در نقاط مختلف دنیا باعث شد بسیاری از شرکت‌ها و غول‌های نفتی دوران ریاضت مالی سختی را در پیش بگیرند. اما قرنطینه چه تاثیری بر مصرف انرژی و به دنبال آن کاهش جهانی تقاضای نفت داشت؟ آیا کاهش مصرف انرژی فرصت تجدید قوا برای محیط زیست را فراهم کرد؟ در این مقاله بر اساس آمار سازمان‌های بین‌المللی و به طور خلاصه تاثیر همه‌گیری بیماری کرونا را بر مصرف جهانی انرژی بررسی خواهیم کرد.

بازار جهانی انرژی

به باور بسیاری از کارشناسان و تحلیلگران جهانی، بازار انرژی دنیا بزرگترین شوک مالی در ۷۰ سال گذشته را تجربه کرد. کروناویروس تقاضای جهانی

پنج گرم در برابر چهار میلیارد تن

چالش بزرگ ویروسی صنعت نفت

انرژی را با افت شدید همراه کرد و آن طور که آژانس بین‌المللی انرژی IEA می‌گوید باعث شد انتشارات کربن به شدت افت کند. براساس تحلیل‌های داده‌های ۱۰۰ روزه، IEA به این نتیجه رسید که مصرف جهانی انرژی در سال ۲۰۲۰ تا ۶ درصد افت خواهد داشت و به ترتیب «شوگ تاریخی به کل انرژی دنیا» رقم می‌خورد. این میزان کاهش انرژی معادل با کاهش کل تقاضای انرژی هند، به عنوان سومین مصرف‌کننده انرژی دنیاست.

سقوط تقاضای انرژی در تمام دنیا

در ماههای آغازین سال ۲۰۲۰، تقاضای جهانی انرژی در مقایسه با سال گذشته ۳.۸ درصد کاهش داشت. IEA معتقد است کرونا باعث شد بیش از نیمی از جمعیت جهان، تقریباً برابر با ۶۰ درصد GDP جهانی، در قرنطینه باشند. بنابراین تقاضای جهانی انرژی تا ۶ درصد با سقوط همراه بود. این

میزان کاهش تقاضا بیش از ۷ برابر بیشتر از اثرات منفی بحران مالی سال ۲۰۰۸ بود. میزان کاهش تقاضا در چین، با حدود ۸ هفته قرنطینه، برابر با ۷ درصد ثبت شد و در ایالات متحده ۶ درصد. اروپا هم وضعیت مشابهی را تجربه کرد.

ضربه شدید به زغال سنگ و نفت

در بین سوخت‌های فسیلی از نظر تقاضا شدیدترین ضربه‌ها به پیکر زغال سنگ وارد شد و در چند ماهه اول سال ۲۰۲۰، تقاضا برای زغال سنگ با ۸ درصد کاهش همراه بود. محدودیت‌های مسافرتی نیز باعث شد تا تقاضا برای نفت در این بخش با افت ۵ درصدی مواجه شود. بسته شدن فرودگاه‌ها و بنادر تقاضا برای سوخت را به شدت کاهش داد.

انرژی‌های تجدیدپذیر به کار خود ادامه دادند

تجدیدپذیرها تنها منابع انرژی بودند که در سه ماهه اول سال و به دلیل راه اندازی مزارع بادی و خورشیدی جدید، با رشد تقاضا سال خود را آغاز کردند. بنابر اعلام IEA، انرژی‌های تجدیدپذیر توانستند سهم خود در بازار انرژی را حفظ کنند. در بلژیک، آلمان، مجارستان، ایتالیا و ایالات متحده تجدیدپذیرها در تولید انرژی رکورد زدند. IEA می‌گوید کاهش هزینه‌های تولید این نوع انرژی‌ها دلیل افزایش سهم این انرژی‌ها در تولید بوده است. کاهش تقاضا برای مصرف سوخت‌های فسیلی و در عوض افزایش تقاضا برای انرژی‌های تجدیدپذیر، افت قابل ملاحظه در انتشارات CO2 را به همراه داشت. به طوری که کاهش انتشارات ۶ برابر سریع‌تر از کاهش انتشارات بعد از بحران مالی سال ۲۰۰۹ بود.

هر روز، روز تعطیل بود

قرنطینه باعث شد شرکت‌ها مجبور باشند روش‌های کاری خود را تغییر دهند. شرکت‌هایی چون گوگل و فیس بوک اعلام کردند که به کارکنان خود اجازه می‌دهند دست کم تا آغاز سال آینده دور از محل شرکت کار کنند و توییت هم اعلام کرد کارکنانش به طور نامحدود می‌توانند از منزل پیگیر کارهای خود باشند. قبل از شیوع بیماری کرونا، و بر اساس برآوردهای سازمان بین‌المللی کار، حدود ۸ درصد از کل نیروی کار دنیا به طور کامل یا منحصراً دورکاری

می‌کردند. به عنوان مثال حدود ۵ درصد از کارگران در چین و ۱۴ درصد در هلند از منزل مسئولیت‌های کاری خود را انجام می‌دادند. همچنین برآوردهای این سازمان می‌گوید که ۲۰ درصد از مشاغل دنیا قابلیت دورکاری دارند. اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده، EIA نیز می‌گوید اگر مسیری که مردم از خانه تا محل کار خود با خودرو طی می‌کنند بیشتر از ۶ کیلومتر باشد، کار کردن در خانه به معنی کاهش ردپای دی اکسید کربن آنهاست. اما اگر برای این افراد مسیر خانه تا محل کار کوتاه است یا با حمل و نقل عمومی این مسیر را طی می‌کنند، کار کردن از منزل انتشار گاز دی اکسید کربن را افزایش خواهد داد و دلیل آن افزایش مصرف انرژی در منزل است. بر اساس آنالیز EIA، هر کس که قادر باشد در هر هفته فقط یک روز از منزل کار کند، سالانه می‌تواند حدود یک درصد در مصرف جهانی نفت برای حمل و نقل جاده‌ای صرفه جویی کند. اگر افزایش انرژی مصرفی در منازل را در محاسبات داخل کنیم، کل تاثیر آن در انتشارات جهانی گازهای گلخانه‌ای در سال به میزان ۲۴ میلیون تن کاهش خواهد داشت، یعنی معادل با کل انتشارات سالانه لندن.

اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده، EIA، در بررسی تاثیر بیماری کووید ۱۹ بر حمل و نقل جاده‌ای می‌گوید در سراسر دنیا قرنطینه‌هایی که کشورهای مختلف برای مقابله با این بیماری اعمال کردند باعث شد ۵۰ تا ۷۵ درصد ترافیک جاده‌ها کاهش یابد. در ماه آوریل، حدود یک سوم جمعیت دنیا در قرنطینه کامل بودند، بنابراین میزان مصرف بنزین در دنیا بیش از ۹ میلیون بشکه در روز و میزان مصرف گازوئیل هم تا ۶ میلیون بشکه در روز کاهش یافت. IEA هم تاکید دارد که قرنطینه‌ها باعث شد در بخش حمل و نقل، که ۵۷ درصد تقاضای جهانی نفت را از آن خود ساخته است، با کاهش بی‌سابقه تقاضا مواجه باشیم. اعداد و ارقام مطرح شده در گزارش EIA در گزارش آژانس بین‌المللی انرژی هم آمده است. شهرهای بزرگ شاهد کاهش ۶۵ تا ۹۵ درصدی ساعات ترافیک بودند. از سویی میزان آلودگی هوای حاصل از ترافیک جاده‌ها هم به شدت کاهش یافت. یکی از این نمونه‌ها در دهلی نو دیده شد و در این شهر سطح دی‌اکسید نیتروژن در مدت زمان قرنطینه در

آژانس بین‌المللی انرژی
می‌گوید بیماری کرونا باعث
شد سرمایه‌گذاری در بخش
انرژی در سال ۲۰۲۰ تا یک
پنجم کاهش یابد. بر همین
اساس، قرنطینه‌ها و اعمال
محدودیت در تردها، جابجایی
افراد و کالاها یا تامین تجهیزات
را با مشکل همراه ساخت

مقایسه با روزهای قبل، حدود دو سوم کاهش داشت. بر پایه تحلیل‌های IEA، در طول یک سال متوسط، انرژی صرفه‌جویی شده به دلیل کاهش تردها چهار برابر بیشتر از افزایش مصرف انرژی مناطق مسکونی به دلیل قرنطینه است. در سطح جهانی، روزانه حدود ۲۵۰ هزار بشکه نفت صرفه‌جویی می‌شود که برابر یک درصد مصرف انرژی حمل و نقل است. این میزان کاهش مصرف برابر با کاهش ۲۴ میلیون تن در تولید انتشارات CO2 است.

قرنطینه‌ها بر مصرف انرژی شهری هم تاثیر داشت

هرچند کل مصرف برق بیش از ۲۰ درصد کاهش یافت اما گزارش‌ها می‌گویند مصرف برق مناطق مسکونی با ماندن مردم در خانه‌ها بیشتر شد. در برخی مناطق ایالات متحده، مصرف برق مناطق مسکونی در روزهای تعطیل بین ۲۰ تا ۳۰ درصد افزایش داشت. در بریتانیا، مصرف برق مناطق مسکونی در روزهای آغاز قرنطینه تا ۱۵ درصد افزایش یافت. انجمن برق ادیسون، EEI، می‌گوید با بسته شدن ادارات و تعطیلی صنایع، تقاضا برای برق در ایالات متحده امسال به کمترین میزان خود در ۱۶ سال اخیر رسید. IEA با آنالیز داده‌های ۳۰ کشور در میانه ماه آوریل سال ۲۰۲۰ به این نتیجه رسید که سطح تقاضای انرژی با طول و شدت قرنطینه‌های اعمال شده متناسب است. در هر کجا که قرنطینه‌ها به طور کامل اجرا شده‌اند، تقاضا برای انرژی نیز تا یک چهارم کاهش یافته است اما قرنطینه‌های نصفه و نیمه به طور متوسط باعث کاهش ۱۸ درصدی تقاضای انرژی شده‌اند. البته ترکیب اقتصادی کشورها هم در این اعداد ارقام دخیل هستند به طوری که کشورهایی با اقتصادهای بر پایه بخش خدمات بزرگ، بدترین تاثیر را از این قرنطینه داشته‌اند. IEA، در گزارش بازبینی انرژی جهانی برای سال ۲۰۲۰ می‌گوید در سه ماهه اول سال ۲۰۲۰، جهان با کاهش ۳۸ درصدی در تقاضای انرژی مواجه بوده است.

سرمایه گذاری در بخش انرژی

آژانس بین المللی انرژی می‌گوید بیماری کرونا باعث شد سرمایه‌گذاری در بخش انرژی در سال ۲۰۲۰ تا یک پنجم کاهش یابد. بر همین اساس، قرنطینه‌ها و اعمال محدودیت در تردها، جابجایی افراد و کالاها یا تامین تجهیزات را با مشکل همراه ساخت. اما

بزرگترین تاثیر بر سرمایه‌گذاری در بخش نفت در سال ۲۰۲۰ به دلیل کاهش درآمدهای بخش انرژی با کاهش تقاضا و کاهش قیمت نفت بوده است. از سویی چشم انداز روشنی هم در مقابل سرمایه‌گذاران وجود ندارد. در گزارش سرمایه‌گذاری جهانی IEA، پیش‌بینی شده است که در سال ۲۰۲۰ سرمایه‌گذاری در بخش انرژی نسبت به سال قبل با کاهش ۴۰۰ میلیارد دلاری همراه باشد. بخش بزرگی از این کاهش سرمایه‌گذاری در صنایع نفت و گاز خواهد بود که پیش از این هم نسبت به سال گذشته با کاهش ۳۲ درصدی در سرمایه‌گذاری مواجه بودند. در بخش برق نیز با کاهش ۱۰ درصدی سرمایه‌گذاری مواجه خواهیم بود.

تاثیر کرونا بر اقتصاد ایران

کاهش قیمت نه فقط به دلیل شیوع کرونا، بلکه به دلیل کاهش تقاضای نفت حاصل از جنگ تجاری بین چین و ایالات متحده، ضربه بزرگی به اقتصاد کشورهای نفتی زده است. اقتصاد کاملاً وابسته به نفت ایران نیز از تاثیرات منفی اپیدمی کرونا در امان نبوده است. با توجه به کاهش صادرات نفت ایران از ۲.۸ میلیون بشکه در روز (۲ سال پیش) به شرایط فعلی با چند صدهزار بشکه در روز، حتی قبل از شیوع اپیدمی کووید ۱۹ هم مشکلات اقتصادی ایران آغاز شده بود. براساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی ایران در سال جاری منفی شش درصد خواهد بود. بانک جهانی هم این رقم را منفی ۵.۳ درصد پیش‌بینی کرده است. صندوق بین‌المللی پول می‌گوید تجارت خارجی ایران در سال ۲۰۲۰ با کاهش ۱۶ میلیارد دلاری به حدود ۷۰ میلیارد دلار خواهد رسید. بعد از خروج ایالات متحده از توافق هسته‌ای، ارزش ریال بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته است. تورم با شتاب فزاینده به ۴۰ درصد رسید و شرکت‌های بزرگ خارجی کشور را ترک کردند و براساس همین تخمین، اقتصاد ایران در سال گذشته ۹.۵ درصد کوچک‌تر شده است.

مسعود خوانساری نایب رئیس اتاق بازرگانی ایران در جلسه هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی ایران گفته بود: در سال ۹۷، رشد اقتصادی کشور -۵.۴ درصد و در سال ۹۸، -۶.۵ درصد بوده که اگر پیش‌بینی

صندوق بین‌المللی پول در خصوص رشد اقتصادی برای ایران محقق شود تا پایان سال ۹۹ در مجموع ۱۶ درصد اقتصاد کشور کوچک خواهد شد. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی هم در گزارشی با عنوان «ارزیابی ابعاد اقتصاد کلان شیوع ویروس کرونا» می‌گوید: نتایج بررسی‌های این مطالعه نشان می‌دهد تحت سناریوهای مختلف بین ۷.۵ تا ۱۱ درصد از ستانده اقتصاد در نتیجه شیوع ویروس کرونا کاهش خواهد یافت. همچنین بین ۲۸۷۰ تا ۶۴۳۱ هزار نفر از شاغلان فعلی، متأثر از شیوع ویروس شغل خود را از دست خواهند داد. مرکز پژوهش‌های مجلس در بخش دیگر این گزارش می‌آورد: اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۹ از ابعاد مختلفی با مشکل کسری بودجه مواجه خواهد بود. حتی تا قبل از بروز مشکل شیوع ویروس کرونا نیز در گزارش‌هایی که درخصوص لایحه بودجه در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی منتشر شده بود، به مشکل کسری بودجه دولت پرداخته شده بود. اقتصاد ایران با کاهش شدید درآمدها مواجه شده و این در حالی است که هزینه‌ها نمی‌تواند متناسب با آن کاهش پیدا کند و همین موضوع باعث شده تا کسری بودجه پایدار، یکی از مهمترین معضلات اقتصاد ایران طی سال‌های آتی باشد. در این میان، شیوع بیماری کرونا و هزینه‌هایی که در پی دارد، مشکل کسری بودجه سال ۱۳۹۹ را تشدید خواهد کرد. از سویی این مرکز در گزارش «بررسی ظرفیت‌های تولیدی کشور در مواجهه با ویروس کرونا و آثار شیوع این ویروس بر بخش‌های صنعت، معدن و پتروشیمی ایران» با توجه به افت قیمت نفت به دلیل کاهش تقاضا در اثر شیوع کرونا، می‌نویسد: درآمد صنعت پتروشیمی در سال ۱۳۹۹ حدود ۳۰ درصد کمتر از درآمد آن در سال ۱۳۹۸ خواهد بود. کاهش مقدار فروش محصولات پتروشیمی به سایر کشورها، می‌تواند به‌منزله از دست دادن بازارهای صادراتی باشد که بازپس‌گیری سهم بازار از کشورهای جایگزین شده در شرایط موجود مشکل خواهد بود.

کرونا و رشد اقتصادی جهانی

هنوز چشم انداز روشنی بر پایان بیماری کووید ۱۹ دیده نمی‌شود. جهان واقعه‌ای عجیب در تاریخ خود

را تجربه کرده است. بشر به این نتیجه رسیده است که دشمنی که همیشه منتظر حمله است می‌تواند دشمنی باشد که هیچ کدام از سرمایه‌گذاری‌هایش در بخش تسلیحات نظامی توان مقابله با آن را نداشته باشد. صندوق بین‌المللی پول در گزارش روز چهارم تیرماه پیش‌بینی کرد که رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰ منفی ۴.۹ درصد باشد. در گزارش فصلی قبلی این نهاد که ماه آوریل منتشر شد، پیش‌بینی شده بود که رشد اقتصادی جهانی منفی سه درصد خواهد بود. بدین ترتیب، در حالی که ویروس کرونا به‌صورت چشم‌گیری در حال شیوع است، انتظار می‌رود رشد اقتصادی جهان بسیار بدتر از آن چیزی باشد که چند ماه قبل برآورد می‌شد.

بر اساس همین گزارش، در مجموع اقتصاد کشورهای تولید کننده نفت به طور متوسط رشد منفی ۸.۴ درصدی را تجربه خواهد کرد. تاثیر منفی کرونا بر اقتصاد جهانی بسیار بیشتر از آن چیزی است که قبلاً پیش‌بینی می‌شد. انتظار می‌رود شیوع کرونا در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ در مجموع ۱۲ تریلیون دلار زیان به اقتصاد جهانی وارد کند.

احمد صرامی
کمیسیون
بازرگانیان

کرونا ویروس این تاجدار بلامنازع در سرتاسر کره خاکی؛ بزرگترین بحران جهانی را در نسل ها ایجاد کرده است و امواج شوک و پرتلاطم را از طریق سیستم های بهداشتی، اقتصاد و جوامع زیستی به سراسر جهان ارسال می کند. در مواجهه با این وضعیت بی سابقه و غیرقابل باور، دولت ها بر روی کنترل این بیماری و احیای اقتصاد خود متمرکز شده اند. و این تاثیر تنها یک بیماری تنفسی است. به جرات می توان گفت پس از جنگ های عقیدتی منطقه، مناقشات نفتی، حمله به نفتکش ها و بحران مالی ۲۰۰۸ و النهایه پاندمی کرونا نرخ رشد

اقتصادی به شدت تغییر کرد و اقتصاد جهانی از آن چنان بی اعتمادی و سلب اعتبار جهانی و کاهش سرمایه گذاری ها در بورس و بازارهای مالی و پولی برخوردار شد که گوئی نقشه راهی دیگر برای تمام اقتصادهای توسعه یافته و یا در حال توسعه باید ترسیم شود. قطعا گزارشهای مجمع جهانی اقتصاد می تواند موید این مطالب باشد. باید پذیرفت که پاندمی کرونا زمان و تمرکز برای تصمیم گیری و تصمیم سازی را تحت تاثیر قرار داده، در این شرایط و با در نظر گرفتن اقتصاد سیاسی کشورها، دو انتخاب بسیار مهم پیش روی کشورهای درگیر با کروناست، نظارت همراه با برنامه ریزی بلندمدت برای کاهش آسیب پذیری اقتصاد در برابر بحران های ناگهانی یا اتخاذ تصمیم های کوتاه مدت و ارائه نسخه های فوری.

مجمع جهانی اقتصاد، آینده جهان پس از ویروس کرونا را در گرو تصمیمات جدید کشورها برای اتخاذ سیاست ها می داند و معتقد است دو سناریو خوش بینانه و واقع بینانه برای آینده جهان وجود دارد که رشد اقتصادی را می توان براساس آنها تحلیل، برآورد و نتیجه گیری کرد ، البته به معنای واقعی، درگیری نسبی کشورها با این پدیده از نگاه های

متفاوتی قابل ارزیابی و رصد است : پس از بررسی مخاطرات و تاثیرات کرونا بر جهان، باید به یک سوال پاسخ داد، فرم تغییر جهان به چه شکل خواهد بود؟ مجمع جهانی اقتصاد برای این پرسش که تقریبا تمام اقتصاددانان و صاحب نظران روی آن کار می کنند، دو سناریو «یو» و «تیک» شکل را ارائه کرد. «یو» شکل بودن اقتصاد جهان پیش، در حین و پس از کرونا از یک الگوی کلاسیک تبعیت می کند که دارای یک مینیم و بدترین حالت برای یک اقتصاد است. اما پس از مدتی اقتصادها با شتاب به سمت بهبودی حرکت می کنند. در این خصوص استیو ریک، اقتصاددان ارشد گروه مطالعاتی CUNA در گزارشی ضمن تاکید بر این موضوع که ماه مارس، بدترین سقوط بازارها و اقتصادها را شاهد بودیم، خاطرنشان کرد که تا پایان ۲۰۲۰ روند بهبودی شتاب بیشتری به خود بگیرد. هر چند به زعم اقتصاددانان بازگشت به نوک، به عوامل مختلفی مانند کمک به مصرف کننده، ایجاد محرک های مختلف برای کسب و کارها و به صورت کلی قوانین پس از کرونا مرتبط است، اما گروه دوم استراتژیست ها و اقتصاددانان موج دوم کرونا را مهم ترین مانع برای خوش بینانه ترین سناریو، «یو» می دانند. این گروه سناریو «تیک» شکل را واقع بینانه ترین سناریو برای جهان پس از کرونا می دانند. به زعم آنها هر چند این سناریو وابسته به سیاست های پولی و مالی است، اما نشان می دهد که کسب و کارها برای ریکاوری نیاز به یک دوره طولانی دارند. در چارچوب این زمان است که می توانند به حالت انعطاف پذیر قبلی بازگردند. در این سناریو رسیدن به سطح قابل قبول ممکن است تا سال ۲۰۲۲ به طول بینجامد. باید دید اقتصادها کدام سیاست را انتخاب می کنند

بخش انرژی نیز به شدت تحت تأثیر این بحران است که باعث کاهش سرعت حمل و نقل، تجارت و فعالیت های اقتصادی در سراسر جهان شده است. آخرین تحلیل ها، نشان می دهد که کشورهایی که در حالت کامل مغفول و وامانده هستند، به طور متوسط ۲۵٪ کاهش تقاضای انرژی در هفته را تجربه می کنند و کشورها در بازدارندگی جزئی ۱۸٪ کاهش دارند. و اما اتفاقات جدید چگونه سلسله وار

می تواند بنیان اقتصاد جهانی را نشانه گیرد؟. بسیار پرواضح است که هیچ صنعت و تجارتی همچون طلای سیاه بحث برانگیز، پرمخاطره و البته مملو از برنامه نیست. ساختار سیاسی و اقتصادی آن که البته هر از چندگاهی از لحاظ تاثیرگذاری جا عوض می کنند به گونه ایست که قطعا با هر تنش یا افت و خیز مناطق نفت خیز جهانی، چهره دگرگون شده ای به رخ بازار می کشد که در اوج تقاضا و قیمت و یا در حضيض و نشیب، قدرتمندانه بازی گردانی می کند. فرقی ندارد چه از باب و سرفصل کرونا یا هرپدیده دیگری نفت غالب است. پس با ظرافت و طمانینه خاص این منبع خدادادی باید رفتار کرد و شرایط حاد را تحلیل کرد.

در کشور ما براساس تصمیمات درست و به موقع در شرایط تحریم با فرض پذیرش اعتقادی از باب عدم سازش با دول غربی و آمریکا تا اجابت خواسته های دولتمردان و آنچه برجام سلسله جنبان اقتصاد جدید ایران بود، توسعه زیرساخت ها برای جلوگیری از خام فروشی جواگو برای ارزآوری بیشتر و البته مقتدرانه تر بود. تبدیل نفت به فراورده و احداث صنایع تبدیل در مناطق مختلف و ترویج سرمایه گذاری بخش خصوصی و حمایت از آن شاید یکی از بهترین تصمیمات این دهه آخر بود. همانطور که احداث پتروپالایشگاه ها و مینی پالایشگاه ها می تواند راه های دیگر برون رفت از شرایط حاد باشد. اما داستان به همین سادگی ختم پیدا نمی کند. هزاره سوم که همین ورودیة قرن اول، چشم ها را به سوی دیگر بازارها از جمله استارت آپ ها در حوزه های مختلف، رمز ارزها و استفاده حداکثری از فضای مجازی برای تبادل کالا و خدمات و سودآوری در انرژی های نو از حیث جایگزینی و حمایت از محیط زیست به ناگهان چرخش سریعی را آغاز تجربه کرد. آیا کرونا ویروس می تواند دلیلی بر اقبال بیشتر فضای مجازی و تکنولوژی های منجر به مصرف بیشتر به جای نفت باشد؟ به نظر راقم این سطور، قطعا همینطور است.

در ادوار مختلف، موتورهای محرک اقتصادی بسته به نیاز جامعه و چرخش سریع و مداوم با ریسک پائین سرمایه و البته متناسب با فرهنگ هر جامعه، تصویرگر دوره ای از برنامه های اقتصادی دول بوده

دو انتخاب بسیار مهم
پیش روی کشورهای درگیر
با کروناست، نظارت همراه
با برنامه ریزی بلندمدت برای
کاهش آسیب پذیری اقتصاد
در برابر بحران های ناگهانی یا
اتخاذ تصمیم های کوتاه مدت و
ارائه نسخه های فوری

بازسازی شرایط تحریم بر اساس
آموزه های جهانی و تقویت اقتصاد داخلی

است. و آنچه که کشورها را در ربودن گوی سبقت از دیگران متمایز ساخت، فضای باز اقتصادی و دور از التهاب بود. و اما در ایران چه می گذرد؟ لازمه صنعت، تولید، اقتصاد و تجارت چیست؟ قطعا حمل و نقل، استفاده از ابزارهای مالی و پولی بین المللی، پائین آوردن ریسک های سرمایه گذاری، تامین امنیت اقتصادی و دلایل دیگر که توامان، با سعی و خطا برای رفع آن اقداماتی شد و در اکثر موارد بدون موفقیت بود. بررسی های آماری از فضای کسب و کار و عدم بهبودی مورد انتظار، مطالبات بخش خصوصی، انگاره های بدون پایه برای رفع بدهی های دولت به بخش خصوصی بدون تضامین کافی و فضای خستگی و ناامیدی از تلاش بی وقفه و البته بازخوردهای روانی مایوس کننده، همگی از نقطه نظر جامعه شناختی می بایست تحلیل و اقدام اضطراری شود. و اگر بخش هائی از حکومت در دفاع از جامعه اقتصادی همچون اتاق های بازرگانی، سازمان توسعه تجارت و جدیدا قوه قضائیه ورود نمی کردند قطعا شاهد وضعیت اسف بارتری می بودیم.

اقدامات داخلی و خارجی دولت در پی تاثیرات کرونا در کمیته های تخصصی و ستاد اقتصادی خود مبین اهمیت این مطلب است که تمامی بخش های اقتصادی در رفع مشکلات اهتمام خاص دارند. اما به نظر می رسد رفع مشکلات اقتصادی جهانی محدود به چهارچوب یک کشور نیست و شاید بتوان از این منظر نیز دل خوش کرد تا شاید شیب تندی که از ماه مارس شروع شده بود و الان کمی آرام تر شده است بیشتر با نگاه اتحاد جامعه جهانی رخ داده است. از طرفی تحرک بخش استارت آپ ها در بهداشت و درمان نیز قابل توجه است و مایه افتخار و مباهات. اما موارد فوق تنها در حوزه کوچکی از اقتصاد نفتی ایران بازسازی می کند و نقش نفت و فرآورده ها نباید مغفول و مهجور بماند و یا کمرنگ شود و برعکس در شرایط کرونا که تحریم ها را نیز به دنبال دارد، ایجاد شرایط و زمینه سازی ها برای گسترش پتروپالایشگاه ها و تامین زنجیره های تولید در صنایع پائین دستی

پتروشیمی که لزوم سرمایه گذاری های سنگین را تلطیف و امکانپذیرتر می نماید و همچنین جایگزینی مسیرهای خروج نفت و فرآورده های نفتی همچون منطقه جدیدالتاسیس و طرح راهبردی و ملی انتقال نفت خام گوره به جاسک و تأسیسات نفتی بندرجاسک با هدف انتقال یک میلیون بشکه نفت خام سبک و سنگین صادراتی در روز از طریق یک خط لوله ۴۲ اینچ با طول تقریبی هزار کیلومتر و با استفاده از ۵ تلمبه خانه بین راهی و ۲ ایستگاه توپکرانی، همچنین تعداد ۱۱ پست برق و خطوط انتقال برق به طول تقریبی ۱۸۰ کیلومتر، اجرا خواهد شد. این طرح شامل پایانه دریافت نفت، ۲۰ مخزن به ظرفیت مجموع ۱۰ میلیون بشکه و تأسیسات جانبی شامل ۳ عدد گوی شناور و اسکله صادراتی است.

در حال حاضر ایران تنها دارای یک ترمینال نفتی است که در منطقه خارک و در محدوده خلیج فارس قرار دارد؛ ولی با توجه به مصالح کشور و تصمیمات اتخاذ شده مبنی بر احداث یک ترمینال نفتی دیگر در سواحل مکران، پروژه خط لوله ۴۲ اینچی گوره به جاسک به طول ۱۱۰۰ کیلومتر طراحی شد. با بهره برداری از این خط لوله انتقال نفت، ایران صاحب دومین ترمینال نفتی می شود که در منطقه ای خارج از خلیج فارس و در سواحل مکران قرار دارد و با توجه به شرایط موجود، از اهمیت بسیار ویژه ای برخوردار است. هدف از اجرای طرح راهبردی و ملی انتقال نفت خام از گوره به جاسک، ایجاد ظرفیت انتقال یک میلیون بشکه نفت خام در روز، ذخیره سازی و صادرات آن از طریق پایانه جدید جاسک، تضمین استمرار صادرات نفت خام، تمرکز زدایی از پایانه های صادراتی و متنوع سازی آن و توسعه پایدار و اشتغالزایی در سواحل مکران اعلام شده است. به نظر می رسد در شرایط فعلی ضمن حمایت همه جانبه از بخش خصوصی و رفع آلام و نگرانی های اقتصادی ایشان، در تصمیم های کلان مورد استفاده مشورتی و اجرائی قرار گیرند. تا ضمن رفع مشکلات و بومی سازی نیازها هزینه های تحریم کمتری را متحمل شوند.

حمایت از ساخت داخل

مصطفی شریف
کارشناس علوم
سیاسی حوزه نفت

تداوم اختلافات ایران و آمریکا و امتدادبخشی با آن پس از برجام موجبات رقم زدن بزرگترین چالش نفتی ایران پس از انقلاب شد. آنچنانکه پس از خروج مشترک و متعاقب آن تحرکات برخی کشورهای اروپایی، صنعت نفت به معنای واقعی خود دچار تحریم شد. عده ای از مسئولان نظام، عهدشکنی آمریکا را مسبوق به سابقه میدانستند و از نقض توافقات سخن می گفتند اما عده ای دیگر همچنان بر پایبندی ۵+۱ مصرانه ایستادگی کردند. آنچه که پیداست ایران هیچ زمانی تا این حد، صنعت نفت را کلاف سردرگم خواسته های خود نمیدید. از طرفی دیگر اما پایین بودن قیمت نفت هم بر مصائب دولت اضافه شده بود. تا جایی که خرید تجهیزات صنعت مادر ایران که نیازمندی بودجه و اعتبارات ملی را مرتفع میساخت به شدت تحت تاثیر قرار گرفته بود. پس از مشکلات پیش روی، قوای عاقله نظام تصمیم بر پیاده سازی شعار خوداتکایی گرفتند. شعاری که در طی ۴۰ سال انقلاب همواره سر داده میشد اما هیچگاه فرصتی برای ظهور و بروز نیافته بود. حقیقتا تحریم ها علاوه بر مشکلاتی که برای مردم و نظام درست کرده بودند اما ثمرات خیری هم برای رسیدن به مرز خودباوری و

خوداتکایی رقم زد. نگاه مسئولان عالی نفتی کشور پس از خروج شرکتهای بزرگ نفتی به سمت متخصصان داخلی چرخید و تلاش کرد تا از پایه تمام احتیاجات خود را از این طریق مرتفع نماید. به همین واسطه اعتماد به شرکتهای خصوصی، شکوفایی تولیدات نفتی را به ارمغان آورد. بر اساس آمار واصله از مدیریت پشتیبانی ساخت و تأمین کالا شرکت ملی نفت ایران، ۵۹۸ میلیون یورو و ۴۲۶۲ میلیارد ریال قرارداد داخلی امضا گردید. با این حال به نظر می آید برای تحقق اهداف مربوط به این ده گروه کالا، سازندگان با مشکلات متنوعی روبه رو هستند. وزارت نفت اما بیکار ننشسته بود و در راستای حمایت از تولید داخل و متخصصان جوان ایرانی بخشنامه های حمایتی را بصورت هدفمند صادر میکرد. همین امر علاوه بر رونق تولید موجبات روحیه بخشی به متخصصان داخلی را در پی داشت.

سایر اقدامات بعمل آمده در وزارت نفت در حمایت از ساخت داخل را میتوان در قالبهای زیر برشمرد: تهیه و ابلاغ دستورالعمل ها و بخشنامه های حمایتی در خصوص تأمین اقلامی که ساخت داخل دارد، اعلام اقلام و تجهیزات ساخت داخل و مورد نیاز در اسناد مناقصه پروژه هایی که به صورت EPC و EPD توسط پیمانکاران اجرا میگردد، ایجاد فهرست مشترک منابع تولید و ساخت کالا در وزارت نفت (وندورلیست واحد)، طراحی و راه اندازی سامانه متمرکز الکترونیکی تأمین کالا EP شایان ذکر است از دیگر اقدامات مؤثر به منظور رفع چالشها و حمایت از تولیدکنندگان داخلی طی یکسال گذشته اصلاح قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح موادی از قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و حمایت از کالای ایرانی بوده است. معافیت های مالیاتی و حمایت از آنها در زمره اقدامات دولت و مجلس در راستای حمایت از بخش خصوصی صنعت نفت بوده است.

نحوه عملکرد شرکت‌های نفتی در زمان بحران کرونا و پسا کرونا

یوسف موسایی
تحلیلگر انرژی

در ماه‌های اخیر ما شاهد افت شدید نفت بوده ایم تا جایی که در بخشی از مناطق دنیا ارزش ذخیره این ماده ارزشمند بی معنی شده است. در زمان وقوع بحران کرونا و آسیب‌های فراوانی که به صنعت نفت و گاز و پتروشیمی وارد شده است زنگ خطری برای تمام شرکت‌های نفتی دنیا به صدا در آورد تا حدی که افت شدید تقاضا و انباشت چیزی بالغ بر ۱ میلیارد بشکه نفت مازاد در بازار، کاهش بی سابقه قیمت‌های حامل‌های انرژی را رقم زد. از این رو نداشتن چشم اندازی روشن از بهبود شرایط و نگرانی شدید ایجاد شده نسبت به افزایش مبتلایان به ویروس کرونا در سراسر جهان می‌تواند باز هم تقاضای سوخت را به شدت کاهش دهد. همچنین این در حالی است که افزایش تولید چند تولید کننده بزرگ تعادل بین عرضه و تقاضا را کاملاً از بین برده اند که این موضوع باعث تغییر نگرش در شرکت‌های نفتی گردید. به همین منظور شرکت‌های نفتی دو سناریو را در دستور کار خود قرار می‌دهند:

شناخت دقیق از موقعیت فعلی و مدیریت بحران

اولین اقدام تشکیل یک تیم مدیریت بحران با استفاده از افراد متخصص و فنی حاضر در شرکت است تا شناخت دقیقی از موقعیت شرکت در بحران بوجود آمده داشته باشید. داده‌های لازم از جمله سود و زیان شرکت در زمان بحران را به صورت کامل جمع‌آوری و آنها را مورد تحلیل و ارزیابی قرارداده و تحقیقات بازار را روی مشتریان و کارفرمایان شرکت به صورت گسترده انجام دهید و ارتباطات خود را با کارفرمایان بسیار گسترش دهید. یکی از مهمترین راهکارهای مدیریت هزینه‌های جانبی شرکت است و پایین آوردن درست این هزینه‌ها، به عنوان مثال طراحی کاتالوگ‌های فنی و هدفمند بر اساس نیاز مشتریان سازمان به صورت فایل‌های الکترونیکی از درون به سیستم نگاه کنید به طوری که در زمان بحران باید مدیران ارشد ارتباط بهتری با پرسنل داشته باشند تا بتوانند گزارشات

بروزتر و ایده‌های نو و راهکارهای عملیاتی جدید را از آنها بگیرند. به سلامت کارکنان سازمان بسیار اهمیت دهید و تمام دستورالعمل‌های بهداشتی را در سازمان ایجاد کنید و آموزش دهید، با ارائه بسته‌های بهداشتی و فرهنگی (مانند کتاب رایگان) سعی به تشویق رعایت مقررات در شرکت کنید.

منابع انسانی سازمان را حفظ کنید

بحث دور کاری را به شدت در دستور کار شرکت‌ها قرار داده و با تهیه دستورالعمل‌های جدید شکل و ساختار مناسبی به آن ببخشید، دقت کنید چه میزان کار را می‌شود به دور کاری تبدیل کرد، از نرم افزارهای دور کاری استفاده کنید. ساختار دستورالعمل‌های برگزاری جلسات Skype فراهم کنید و کار کردن از راه دور را در دستور کار خود قرار دهید و تولید محتوا کنید. از مزایای دور کاری تعادل بهتر بین کار و زندگی می‌باشد یکی دیگر از ویژگی‌های دورکاری این است که آدم‌های بیشتری با هزینه کمتر استخدام می‌کنید پس از بحران چیزی که باقی می‌ماند یادگیری درس‌های است که از آن بحران گرفته اید.

تغییر نگرش کاری در زمان پسا کرونا

از این رو رفتارهای شرکت‌های نفتی دچار تغییر زیادی شده است. در این شرکت‌ها دیدگاه به درون سازمان تغییر کرده و تمامی تمرکز این شرکت‌ها بر روی منابع انسانی خود می‌باشد. رویکرد شرکت‌های نفتی بزرگ دنیا به سمت مدیریت هوشمند است و کم کردن هزینه‌های جانبی اضافه و مدیریت منابع شرکت می‌باشد. از این رو تجربه کارمندان با ادغام برنامه نویسان شرکت تلفیق گشته تا با ساخت نرم افزارهای درون شرکتی، هم شرکت را چابک تر و سریع تر کنند و هم خطای انسانی را به حداقل برسانند. تغییر ساختار سرمایه گذاری در شرکت‌های نفتی امری بدیهی است و اگر این شرکت‌ها زیر بار تغییرات نروند دیر یا زود محکوم به فنا می‌باشند. شرکت‌های نفتی به این

فکر افتادند که بازارهای خود را گسترش داده و از تک محصولی به چند محصولی و چندین خدمات متعدد روی آورند. متأسفانه برخی از شرکت‌های نفتی از چابکی بالایی برخوردار نیستند و در بحران‌های مختلف زیان‌های زیادی می‌بینند. از این رو شروع به فعالیت‌های برون مرزی و همکاری با کشورهای مختلف دنیا بسیار حائز اهمیت می‌باشد این بدین معنا است که باید شرکت‌های نفتی ما از سیستم بازارهای متمرکز و داخلی Local به بین‌المللی تغییر کنند، تهیه پلن‌ها برای پرزنت کردن محصولات در تمام نمایشگاه‌های بین‌المللی به صورت ورک شاپ و با افزایش همکاری با شرکت‌های دیگر حتی با گرفتن پروژه‌های نفتی و گاز در کشورهای دیگر به صورت فاینانس بستر مناسبی در این زمینه خلق کنند. لازمه این کار تلاش بسیار زیاد در حوزه مدیریت پروژه و برنامه ریزی می‌باشد. انرژی‌های نو یکی دیگر از این نوع فعالیت‌ها است که بهترین بستر برای سرمایه‌گذاری می‌باشند شرکت‌های نفتی با زیرساخت‌های قوی که دارند به راحتی می‌توانند وارد این حوزه شوند و با سرمایه‌گذاری و تولید ملزومات این صنعت یک بازار بسیار خوب را برای خود به ارمغان بیاورند. از دیگر بازارهای جذاب در این دوره

می‌توان به مطالعات در خصوص رضایت

مندی مشتریان قبلی اشاره کرد این

بدین معنی می‌باشد که با بررسی

مجدد پلن‌های اجرا شده قبلی

موارد و مشکلات را آشکار و

برای بهبود عملکرد سیستم و

بالا بردن راندمان به مشتری

پیشنهاد‌های ارزشمندی ارائه

گردد. از دیگر بازارهای جذاب

برای شرکت‌های نفتی ارائه

نرم افزارهای پیشرفته و آموزشی

جدید است که میتواند علاوه بر

فروش در بازارهای داخلی فرصت مناسبی

برای صادرات نیز فراهم می‌آورد. در برخی از

شرکت‌های نفتی بحث تحقیق و توسعه جایگاه ویژه

ای ندارد از این رو سرعت بخشیدن به این بخش در

دوران پسا کرونا بسیار حائز اهمیت می‌باشد مخصوصاً

بررسی موانع موجود در شرکت و پایش منابع انسانی

و عملکرد افراد داخل سازمان، نگاه به درون سازمان یعنی بالا بردن مهارت‌های منابع انسانی و برگزاری کلاس‌های آموزشی در زمان پسا کرونا باید تمام برنامه فروش و هدف گذاری روی یک محصول که خاص و زود فروش است متمرکز گردد. همچنین بازاریابی شبکه‌ای نباید متمرکز بر همه پلتفرم‌ها باشد، با تحقیقات بازار و شناخت مشتریان خود بر یک یا دو پلتفرم متمرکز شوید. و به این نکته توجه داشته باشید که اتوماسیون در بازاریابی باعث کاهش هزینه می‌گردد. به روز رسانی Website یکی از روش‌های بسیار موثر در معرفی محصولات و خدمات می‌باشد و سعی گردد محتوای آموزشی بیشتری در سایت قرار گیرد. این نکته را فراموش نکنید تمرکز بر تولید محتوا بسیار برای مشتریان سودمند می‌باشد. تولید محتوا فقط برای آگاهی و نهایتاً خرید نیست بلکه باید برای آموزش باشد. مشتریان و کارفرمایان اشتراک گذاری دانش را فراموش نمی‌کنند. با برگزاری نشست‌های فنی و تخصصی و ارائه راهکارهای جدید عملیاتی و کم هزینه نظر کارفرمایان را تغییر دهید. و در پایان، استفاده از هوش مصنوعی را هرگز فراموش نکنید و به شدت پیگیر حذف کارهای شرکت توسط نرم افزارهای تخصصی باشید زیرا با جایگزین کردن نرم افزار، شما هزینه‌های استخدامی و هزینه‌های جانبی خود را به شدت کاهش می‌دهید. کلام آخر اینکه در سال ۲۰۰۸ نشریه فوربس تحقیق کرده است تمامی شرکت‌هایی که در زمان بحران به فعالیت خود ادامه داده اند پس از گذشتن از بحران ۸۵٪ موفق تر بوده اند. با توجه به این نکته که بیرون آمدن از بحران‌های بوجود آمده کار بسیار پیچیده می‌باشد و نیاز به ایجاد کارگروهی ویژه در سازمان می‌باشد، اگر در این مورد کوتاهی شود سیستم بسیار آسیب می‌بیند یا حتی به ورشکستگی کامل ختم شود. امید آن است شرکت‌های نفتی ایرانی با استفاده از تجربیات گذشته از این بحران‌ها نیز عبور کرده و مسیر موفقیتی برای خود رقم بزنند.

رویکرد شرکت‌های نفتی بزرگ دنیا به سمت مدیریت هوشمند است و کم کردن هزینه‌های جانبی اضافه و مدیریت منابع شرکت می‌باشد. از این رو تجربه کارمندان با ادغام برنامه نویسان شرکت تلفیق گشته تا با ساخت نرم افزارهای درون شرکتی، هم شرکت را چابک تر و سریع تر کنند و هم خطای انسانی را به حداقل برسانند

بحران کرونا در بازار نفت و محصولات نفتی ادامه دارد

برزخ صنعت پالایشی

نسیم علایی
دنیای انرژی

مقدمه: هرچند نفت این روزها نسبت به چند ماه پیش که در بازار آتی آمریکا به زیر صفر رسید و در بازار اروپا به کمتر از ۲۰ دلار بر هر بشکه سقوط کرد، شرایط بهتری دارد؛ اما همچنان سایه شوم شیوع ویروس کرونا بر بازار این کالای اساسی حضور دارد. بسیاری از موسسات و سازمان‌های بین‌المللی اخیرا مجددا در خصوص تاثیر شیوع کرونا بر میزان تقاضا هشدار داده و اعلام کرده‌اند که متوسط سالانه مصرف طلای سیاه حتی سال آینده میلادی نیز به میزان پیش از شیوع بیماری کویید۱۹- باز نمی‌گردد. تقاضای ضعیف برای نفت ریشه در کاهش تقاضا برای محصولات پالایشی مصرفی در بخش حمل و نقل از جمله بنزین و سوخت جت دارد. تداوم ضعف تقاضا در بازار محصولات پالایشی این نگرانی را ایجاد کرده که موجب تعطیلی همیشگی برخی پالایشگاه‌ها در بسیاری از نقاط جهان شود.

اشعاع اثرگذاری کرونا تا ۲۰۲۱

در حالی که نفت برنت از کف قیمتی خود که در ماه آوریل و در بحبوحه شیوع ویروس کرونا تجربه کرد بیش از ۱۰۰ درصد افزایش یافته و در ماه‌های اخیر با فروکش کردن تب همه‌گیری این بیماری برآوردها از رشد تقاضا رو به افزایش گذاشته، اما سازمان‌ها و موسسات بین‌المللی در آخرین برآوردهای خود از شرایط بازار نفت مجددا چشم‌انداز تیره‌ای پیش روی آن مجسم کرده‌اند. آژانس بین‌المللی انرژی برآورد تقاضای نفت سال ۲۰۲۰ خود را با توجه به ضعف تقاضا کاهش داده و پیش‌بینی کرده است که تقاضای نفت حتی در سال ۲۰۲۱ کمتر از سال ۲۰۱۹ خواهد بود. این سازمان در جدیدترین گزارش ماهانه خود اعلام کرده است که متوسط روزانه تقاضا برای نفت‌خام در سال ۲۰۲۰ حدود ۱/۸ میلیون بشکه نسبت به سال گذشته میلادی کاهش یابد و به کمتر از ۹۲ میلیون بشکه در روز برسد. این برآورد حدود ۱۴۰ هزار بشکه از برآورد ماه پیش آژانس کمتر است؛ این اولین بار طی چند ماه گذشته است که IEA برآورد

خود از تقاضای نفت را کاهش می‌دهد. آژانس تاکید می‌کند که کاهش تقاضا را با توجه به تاثیر شیوع ویروس کرونا بر حمل و نقل به خصوص کاهش سفرهای هوایی در سراسر جهان انجام داده است. در واقع این نهاد کاهش مصرف سوخت جت را دلیل اصلی ضعف تقاضای نفت‌خام می‌داند. تعداد سفرهای هوایی ثبت شده در آوریل نزدیک به ۸۰ درصد و در ماه ژوئن ۶۷ درصد کمتر از سال گذشته بوده است. این آمار نشان می‌دهد که بخش حمل‌ونقل هوایی و جاده‌ای که اساسی‌ترین محل مصرف نفت به شمار می‌روند، همچنان با ضعف بسیاری روبه‌رو و تحت تاثیر اثرات شیوع ویروس کرونا قرار دارند. اما نکته قابل توجه گزارش آژانس بین‌المللی به برآورد این سازمان از رشد تقاضای نفت در سال آینده اختصاص دارد. آژانس هرچند بر این باور است که مصرف نفت در سال آینده میلادی رو به بهبود خواهد گذاشت و نسبت به سال جاری ۲/۵ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت اما در نهایت متوسط مصرف نفت در سال ۲۰۲۱ حدود ۱/۹۷ میلیون بشکه در روز خواهد بود که نسبت به میزان آن در سال ۲۰۱۹ و پیش از همه‌گیری ویروس کرونا همچنان به شکل قابل توجهی کمتر است. اداره اطلاعات انرژی آمریکا نیز بر حاکم بودن اثرات ویروس کرونا بر بازار نفت تاکید کرده و آن را عامل مبهم بودن شرایط این بازار دانسته است. این سازمان متوسط مصرف روزانه نفت‌خام در سال جاری میلادی را ۱/۸ میلیون بشکه کمتر از سال ۲۰۱۹ می‌داند و مانند آژانس بین‌المللی انرژی هرچند که بر رشد مصرف نفت در سال ۲۰۲۱ تاکید می‌کند، اما بر این باور است که متوسط سالانه آن همچنان در سطحی پایین‌تر از سال ۲۰۱۹ باقی خواهد ماند. این سازمان در بخشی از گزارش خود به قیمت فرآورده بنزین به عنوان مهمترین محصول به دست آمده از نفت در آمریکا پرداخته است. بر اساس این گزارش قیمت خرده فروشی هر گالن بنزین در این کشور در ماه جولای ۱۸/۲ دلار بوده که هرچند از رشد ۱۰ سنتی نسبت به ماه پیش از آن برخوردار بوده است، اما همچنان بیش از ۵۰ سنت ارزان‌تر از مدت مشابه سال پیش قیمت‌گذاری شده است. اداره اطلاعات انرژی آمریکا بر این باور است که قیمت این سوخت با پایان یافتن فصل سفرهای تابستانی رو به کاهش خواهد گذاشت به طوریکه در فصل چهارم سال جاری به کمتر از ۲ دلار در هر گالن خواهد رسید. این سازمان همچنین در بخشی از گزارش خود به کرک اسپرد بنزین پرداخته که در ماه مه به دنبال افت بی‌سابقه قیمت نفت، منفی شده بود. کرک اسپرد این سوخت هرچند در ماه‌های اخیر افزایش یافته اما همچنان در سطح بسیار پایینی قرار دارد و این موضوع حیات پالایشگاه‌ها را تهدید می‌کند. کرک اسپرد بنزین در ماه گذشته میلادی ۴ سنت در هر گالن رسید. اوپک نیز مانند دو سازمان دیگر در آخرین گزارش ماهانه خود پیش‌بینی مشابهی از شرایط بازار نفت داشته و بر تیره بودن چشم‌انداز سمت تقاضا تاکید کرده است. این سازمان نیز بر این باور است که حتی در سال ۲۰۲۱ نیز تقاضای نفت به سطح پیش از کرونا نخواهد رسید. اما نگرانی‌ها از ضعف تقاضا در حالی اوج می‌گیرد که سمت عرضه بازار نفت در حال بازیابی است. اوپک و متحدانش در آخرین

نشست خود قدری توافق نفتی کاهش تولید را تعدیل کردند. در عین حال تولید نفت در آمریکا، کانادا و برزیل که به دلیل افت قیمت نفت از صرفه اقتصادی خارج شده و کاهش یافته بود، رو به بهبود گذاشته است. این عوامل همگی احتمال افزایش فشارها بر قیمت نفت در ماه‌های پیش رو را مطرح می‌کنند. موضوعی که آژانس بین‌المللی انرژی از آن با عنوان «تعالدل شکننده» بازار نفت نام می‌برد و احتمال برهم خوردن تعادل کنونی را مطرح می‌کند.

تنگنای کرونایی صنعت پالایشی

اما کاهش تقاضا به غیر از نگرانی از بهم خوردن تعادل بازار نفت برای معامله‌گران این بازار، حامل پیام نه چندان خوشایند دیگری هم هست؛ کاهش فعالیت روز افزون پالایشگاه‌ها در سراسر جهان که بعضا به خاموشی کامل هم رسیده است. آنطور که رویترز در گزارشی مطرح می‌کند، برخی پالایشگران در حال تعطیلی دائمی تأسیسات فرآوری خود در آسیا و آمریکای شمالی هستند و هرچند کرونا نسبتا در اروپا کنترل شده و به دنبال خروج کشورهای اروپایی از قرنطینه میزان مصرف سوخت در قاره سبز رو به افزایش گذاشته است، اما رویترز هشدار می‌دهد که ممکن است مقصد بعدی این تعطیلی‌ها اروپا باشد. بر اساس این گزارش، شیوع بیماری کووید ۱۹- ابتدا تقاضای سوخت را ۳۰ درصد کاهش داد و فعالیت پالایشگاه‌ها به‌طور موقت متوقف شد. هرچند میزان مصرف تا حدودی بازیابی شده است اما همانطور که سه سازمان بزرگ و بین‌المللی در آخرین گزارش ماهانه خود تاکید کرده‌اند، همچنان تا رسیدن به سطح پیش از همه‌گیری این بیماری راه بسیاری در پیش دارد و این می‌تواند برخی پالایشگران را به گرفتن تصمیمی سخت برای تعطیلی دائمی تأسیسات خود وادار کند. در این زمینه رویترز از شرکت انگلیسی- هلندی شل تأسیسات پالایشگاه تابانگائو در فیلیپین را با ظرفیت ۱۱۰ هزار بشکه در روز است، به‌طور دائم تعطیل کرده. ماراتن پترولیوم، بزرگ‌ترین پالایشگر ایالات متحده آمریکا از نظر حجم، قصد دارد فعالیت در پالایشگاه‌های مارتینز ایالت کالیفرنیا و گالوپ ایالت نیومکزیکو را به‌طور دائم متوقف کند. پلاتس نیز در گزارش مشابهی لیستی از پالایشگاه‌هایی

منتشر کرده است که یا فعالیت خود را محدود کرده یا به طور کامل در خاموشی فرو رفته‌اند. در این گزارش به غیر از پالایشگاه تابانگائو فیلیپین از دو پالایشگاه دیگر یکی در استرالیا با نام گیلانگ و دیگری در نیوزلند با نام مارسدن پوینت نام برده شده که تا آینده نامعلوم تعطیل شده‌اند. مسئولین این پالایشگاه‌ها اعلام کرده‌اند که شرایط نامساعد اقتصادی ناشی از شیوع ویروس کرونا که به کاهش مسافرت‌های جاده‌ای و هوایی در سراسر جهان بدل شده عامل این خاموشی‌ها است. شرایط برای دیگر پالایشگران نیز چندان مساعد نیست. بزرگ‌ترین شرکت پالایشی دولتی هند که مالک ۹ پالایشگاه در این کشور است اعلام کرده که با ۷۵ درصد از توان خود فعال است. شرایط مشابهی برای دیگر پالایشگران بزرگ هندی بر قرار است و برخی خبرها از کاهش فعالیت پالایشگاه‌های کره‌جنوبی، ژاپنی و ... اطلاع می‌دهند. در اروپا ویروس کرونا سبب تعطیلی دائمی تأسیسات نشده است. با این حال، گروه گانور در ماه ژوئن اعلام کرد که در حال بررسی توقف استفاده از پالایشگاه آنتورپ با ظرفیت ۱۱۰ هزار بشکه در روز است زیرا کرونا به لحاظ اقتصادی به این پالایشگاه آسیب می‌رساند. مؤسسه مشاوره انرژی وود مکنزی به‌طور جداگانه برآورد کرده است که حدود یک میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه در روز یعنی حدود ۹ درصد ظرفیت پالایشی اروپا تا سال ۲۰۲۲-۲۰۲۳ در معرض خطر تعطیلی قرار دارد. این مؤسسه پالایشگاه‌های هلند، فرانسه و اسکاتلند را در فهرست تعطیلی‌های احتمالی قرار داده است.

انتظارات اتحادیه صادر کنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران از مجلس یازدهم

آشکارا

فریدون اسعدی
مرکز پژوهشهای
مجلس

امروزه اساساً چیزی به نام موضوعات صرفاً اقتصادی وجود ندارد و اگر علم اقتصاد بخواهد مفید باشد، نمیتواند خود را فارغ از علم سیاست در نظر گیرد. به دلیل نادیده گرفتن مفاهیم این چنینی، امروز در کشور شاهد این موضوع هستیم که سیاست‌های اقتصادی پاسخ مورد انتظار را به دنبال ندارد. به عنوان مثال در حالی که علم اقتصاد میگوید وقتی قیمت ارز بالا میرود باید شاهد افزایش صادرات باشیم، این موضوع در اقتصاد ایران اتفاق نمیافتد. مثال‌هایی از این نوع در اقتصاد ایران بسیار زیاد است یا وقتی که قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ تصویب و اجرا میشود، بجای این که نقش و سهم بخش خصوصی بیشتر شود و اقتصاد از حالت دولتی خارج شود، گروه جدیدی بنام «شبه‌دولتی» یا «خصولتی‌ها» به وجود می‌آیند. حال سوال این است که نقش مجلس شورای اسلامی در بهبود این وضعیت چیست؟ بخش خصوصی از مجلس یازدهم چه انتظاراتی دارد؟ بخش خصوصی از مجلس یازدهم انتظاری غیر از آنچه که وظایف این قوه در قالب قانون اساسی تعریف و تعیین شده است، ندارد. نظارت دقیق و شفاف بر اجرای بی‌چون‌وچرای قوانین، مقررات، ضوابط و برنامه‌های مصوب، بخشی از این وظایف به شمار میرود. در این چارچوب، وزارت نفت در قالب برخی قوانین دائمی و موقت نظیر قانون برنامه توسعه ششم و قانون بودجه وظایفی را عهده دار است که در ادامه برخی از مهم‌ترین آنها مورد توجه قرار می‌گیرد.

برخی از مهم‌ترین قوانین مرتبط با حوزه فعالیت اتحادیه

الف) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت مصوب ۱۳۹۱/۲/۱۹ به‌رغم آن‌که از سال ۱۳۵۸ تأسیس وزارت نفت در کشور تصویب شد، از آن زمان تا سال ۱۳۹۱ وزارتخانه مذکور شرح وظیفه نداشت تا این که قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت در سال ۱۳۹۱ تصویب شد. در ماده (۲) شرح وظایف و اختیارات وزارتخانه مذکور در شش سرفصل اصلی

با عناوین “امور حاکمیتی و سیاست‌گذاری”، “امور نظارتی”، “امور اجرایی”، “امور سرمایه‌گذاری و تأمین منابع مالی”، “امور منابع انسانی، علمی و فناوری” و “امور بین‌الملل” که درمجموع دارای ۳۴ بند است که در ادامه برخی از مهم‌ترین آنها ارائه شده است.

تعیین خط‌مشی‌ها و سیاست‌های راهبردی عملیات بالادستی و پایین‌دستی نفت، تهیه و تنظیم برنامه‌های راهبردی عملیات بالادستی و پایین‌دستی صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی مطابق خط‌مشی‌ها و سیاست‌های ابلاغی و نظارت بر حسن اجرای آنها، تعیین خط‌مشی مؤثر به‌منظور جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفتی و گاز و محصولات نهائی پتروشیمی به‌جای صدور نفت خام و گاز طبیعی

به‌رغم آن‌که قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت، وزارتخانه مذکور را به‌عنوان نماینده حاکمیت معرفی کرده است و قرار است در جایگاه واقعیش به‌عنوان نماینده حاکمیت قرار دهد تا توازن برقرار شود، اخیراً این قاعده نادیده گرفته میشود و رقابتی بین بخش خصوصی و نهادهای مذکور به وجود آمده و این خود باعث میشود منافع کشور و بخش خصوصی کاهش و کشور واردکننده که کشورهای همسایه هستند، منتفع شوند

مبتنی بر شاخص‌های اقتصادی، مزیت‌های رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش، نظارت بر فرآیند سرمایه‌گذاری صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی در داخل کشور به‌منظور تحقق اهداف سرمایه‌گذاری و ...، تعیین و تدوین دیپلماسی انرژی کشور و مشارکت در فرآیند توسعه امنیت ملی با استفاده از منابع انرژی با همکاری دستگاه‌ها و نهادهای ذریبط در چهارچوب سند ملی راهبرد انرژی کشور و سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران، برقراری روابط بین‌المللی و سرمایه‌گذاری در صنعت نفت، گاز، پتروشیمی و پالایشی به نمایندگی از طرف دولت با رعایت قوانین. علاوه بر موارد بالا، در ماده (۱۳) قانون مذکور، وزارت نفت به تأسیس نهاد رگولاتوری مکلف شده است.

ب) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ قانون مذکور با ۶۰ ماده در سال ۱۳۹۴ تصویب شد و در ماده (۱۲) این قانون آمده است: کلیه پالایشگاه‌های کشور مشروط به پرداخت و تسویه وجوه نفت خام و میعانات گازی خریداری‌شده تحویلی به قیمت هر بشکه نود و پنج (۹۵) درصد تحویل روی کشتی (فوب) خلیج فارس و به‌صورت نقدی یا اعتبار اسنادی یک‌ماهه به شرکت دولتی ذریبط تابعه وزارت نفت، مجازند فرآورده‌های نفتی مازاد بر نیاز داخلی را رأساً صادر کنند. همچنین به وزارت نفت و سایر دستگاه‌ها اجازه داده شد برای تشویق کشتی‌های خارجی به سوخت‌گیری و تأمین سایر نیازهای خود در بنادر ایران از ابزارهای تشویقی و قیمت‌های ترجیحی نسبت به سایر رقبا در تأمین سوخت و سایر نیازها استفاده کنند.

ج) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ تنظیم رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت و قیمت‌گذاری نفت خام تحویلی به پالایشگاه‌ها برای تصفیه در ماده (۱) قانون مذکور تصریح شده است. وزارت نفت مکلف گردید با رعایت ضوابطی قیمت خوراک گاز و خوراک مایع تحویلی به واحدهای صنعتی، پالایشی و پتروشیمیها را تعیین کند. در صورت قطع یا کاهش خوراک گاز و خوراک مایع واحدهای مشمول این تبصره خارج از قرارداد و

با اراده دولت، وزارت نفت مکلف است برابر ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ خسارت وارده را از محل خوراک تحویلی در مراحل بعدی جبران کند.

د) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸

از سال ۱۳۸۷ که قانون سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی در کشور اجرا شد، یکی از مصوبات اصلی این قانون، “فصل نهم” آن تحت عنوان “منع انحصار و تسهیل رقابت” است و در ماده (۵۹) این قانون، شورای رقابت مکلف شد در حوزه کالاها و خدماتی که مصداق انحصار وجود دارد، پیشنهاد تأسیس و اساسنامه آن را به دولت ارسال کند. به‌رغم گذشت ده سال از تصویب و اجرای این حکم، تا سال ۱۳۹۷ حکم مذکور اجرا نشده است تا این که در ۱۳۹۷/۳/۲۲ قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تصویب شد و مواد (۷) و (۸) قانون مذکور به شرح ذیل است: ماده ۵۹ که ماده هفت جایگزین آن شده است و بر اساس آن شورای رقابت مکلف است در حوزه کالاها و خدماتی که بازار آنها به تشخیص این شورا مصداق انحصار بوده و نیازمند تأسیس نهاد مستقل (تنظیم‌گر) است، پیشنهاد تأسیس و اساسنامه نهاد (تنظیم‌گر بخشی) را به هیئت‌وزیران ارسال نماید. هیئت‌وزیران مکلف است ظرف مدت سه‌ماه از دریافت پیشنهاد شورای رقابت، اقدام قانونی لازم را جهت تأسیس نهاد مزبور انجام دهد. تأسیس نهادهای تنظیم‌گر بخشی تنها به‌موجب قانون و با رعایت احکام ذیل امکان‌پذیر خواهد بود. تبصره ۱- مرکز ملی رقابت انجام وظایف دبیرخانه و پشتیبانی این نهادها را برعهده دارد. و تبصره ۲- اساسنامه نهادهای تنظیم‌گر بخشی باید موارد زیر را در بربگیرد:

حیطه اختیارات نهاد تنظیم‌گر به‌گونه‌ای است که آن دسته از وظایف و اختیارات شورای رقابت که به نهاد تنظیم‌گر بخشی واگذار می‌شود مشخص گردد، وظایف و اختیارات تعیین‌شده برای نهاد تنظیم‌گر از وظایف شورای رقابت و سایر دستگاه‌ها و نهادهای سلب شود، هیچ‌یک از نهادهای تنظیم‌گر بخشی، نتواند مغایر با این قانون، یا مصوبات قبل و بعدی

شورای رقابت در زمینه تسهیل رقابت تصمیمی بگیرد یا اقدامی کند و مرجع تشخیص و حل‌وفصل مغایرت‌ها، شورای رقابت است و ترتیبات اجرای آن، با توجه به ملاحظات هر حوزه در اساسنامه نهاد تنظیم‌گر، مشخص می‌شود.

ترکیب اعضای نهاد تنظیم‌گر و شرایط انتخاب آنها به‌گونه‌ای است که به منظور واگذاری تمام یا بخشی از اختیارات موضوع ماده (۶۱) این قانون، دو نفر از قضات به انتخاب و حکم رئیس قوه قضائیه در ترکیب اعضای نهاد تنظیم‌گر بخشی عضویت داشته باشند، ترکیب اعضاء متشکل از نمایندگان دستگاه‌های اجرائی ذی‌ربط، نمایندگان بخش‌های غیردولتی و صاحب‌نظران در حوزه‌های حقوقی و اقتصادی باشند، الزامات ساختاری مربوط به استقلال نهادهای تنظیم‌گر بخشی شامل ترتیباتی که در مواد (۵۵) و (۵۶) این قانون برای اعضای شورای رقابت ذکر گردیده، برای اعضای نهادهای تنظیم‌گر بخشی، نیز رعایت شوند و شرایط مندرج در بند (ب) ماده (۵۳) این قانون برای اعضاء لحاظ گردد.

بودجه و اعتبارات نهاد تنظیم‌گر بخشی به‌گونه‌ای است که دولت از اشخاص حقوقی تحت تنظیم، عوارضی را دریافت و با رعایت قوانین مربوطه به‌عنوان درآمد اختصاصی هریک از نهادهای تنظیم‌گر بخشی اختصاص دهد. میزان این عوارض باید به‌صورت سالانه در لایحه بودجه پیشنهاد شود و حداقل و حداکثر میزان عوارض مذکور برای هر بخش در اساسنامه نهاد تنظیم‌گر آن بخش تعیین شود.

ماده ۶۳ که ماده هشت جایگزین آن شده است و بر اساس آن کلیه تصمیمات شورای رقابت و نهادهای تنظیم‌گر بخشی موضوع ماده (۵۹)، ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ به ذی‌نفع، صرفاً قابل تجدیدنظر در هیئت تجدیدنظر موضوع ماده (۶۴) این قانون است. این مدت برای اشخاص مقیم خارج از کشور دوماه می‌باشد. در صورت عدم ارائه درخواست تجدیدنظر در مدت یادشده و همچنین در صورت تأیید تصمیمات شورا در هیئت تجدیدنظر این تصمیمات قطعی هستند . موارد فوق در واقع قوانینی بودند که مفادی از آنها در حوزه فضای کسب‌وکار اعضای اتحادیه می‌گنجد که بعضاً به‌صورت کامل اجرا نشدند و اجرای دقیق آنها درخواست فعالان عضو اتحادیه است. علاوه

بر موارد فوق، برخی موضوعات و مشکلات خاص نیز در حوزه فعالیت اعضا اتحادیه قرار دارد که در رونق، کسادى و توسعه کسب و‌کار فعالان عضو اتحادیه موثر هستند که در ادامه مورد توجه قرار می گیرند.

بررسی مشکلات حوزه فعالیت اتحادیه

اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران مجموعه‌ای متشکل از تولیدکنندگان و صادرکنندگان این حوزه است. براین اساس هر سیاست و قانونی که در داخل کشور وضع شود و یا هر تحول بین المللی میتواند مجموعه فعالیتهای اعضا را تحت تأثیر قرار دهد. لذا مشکلات اعضا هم میتواند به تناسب چنین گستره ای بشرح ذیل است:

اصلاح نظام قیمتگذاری حامل‌های انرژی، اصلاح قانون هدفمند کردن یارانه ها، جلوگیری از اتلاف شدید منابع در بخش انرژی و تغییر شیوه کنونی حکمرانی بر بخش انرژی با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی و پررنگ کردن نقش این بخش در سازوکار جدید. چشم انداز مبهم کسب و‌کار اعضا اتحادیه با توجه به طرح‌های توسعه پالایشگاهی و پتروپالایشگاهی و احتمال کاهش تولید برخی فرآورده‌های ویژه در سال‌های آتی نظارت بر صدور اجازه تأسیس و موافقت‌های اصولی فعالیت‌های مرتبط با اتحادیه با استفاده از ظرفیت تشکل‌های بخش خصوصی به دلیل نبود هماهنگی نهادی بین وزارتخانه و دستگاه‌های مرتبط و ذینفع. در حال حاضر در برخی از فعالیت‌ها، موافقت‌های اصولی صادره بیش از ظرفیت موجود مربوط به تولید فرآورده‌ها است. این وضعیت باعث میشود ضمن ایجاد فساد، رقابت پذیری در صادرات کاهش یابد و این خود منجر میشود برخی فرصت‌های تجاری کشور که تضمین کننده منافع و امنیت ملی پایدار است از دست برود. این وضعیت در فعالیت‌های حوزه قیر و روغن نمونه ازجمله نمونه های بارز هستند. ورود وزارت نفت و یا شرکت ملی نفت به صادرات فرآورده‌ها و وارد شدن به عرصه اجرا و تصدی‌گری و درواقع تبدیل آنها به رقیب بخش خصوصی، به‌رغم آن‌که قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت، وزارتخانه مذکور را به‌عنوان نماینده حاکمیت معرفی کرده است و قرار است در جایگاه واقعیش به‌عنوان نماینده حاکمیت قرار دهد تا توازن

برقرار شود، اخیراً این قاعده نادیده گرفته میشود و رقابتی بین بخش خصوصی و نهاده‌ها مذکور به وجود آمده و این خود باعث میشود منافع کشور و بخش خصوصی کاهش و کشور واردکننده که کشورهای همسایه هستند، منتفع شوند. برخی قوانین، رویه ها و اعمال سلیقه در حوزه کسب‌وکار اعضا اتحادیه به‌روز و انعطاف ناپذیر است. به‌عنوان مثال در حال حاضر به‌رغم کاهش قیمت نفت خام تضمینی که برای صادرات دریافت و یا درخواست میشود به قیمت‌های بالای نفت خام مربوط است که انتظار می‌رود در دریافت تضمین صادرات فرآورده و قیمتگذاری خوراک پتروشیمی به‌تناسب کاهش قیمت و لحاظ کردن کاهشهای اخیر در دریافت تضمین و قیمت‌گذاری اقدام لازم صورت پذیرد. مجلس یازدهم باید از اتخاذ تصمیماتی که باعث میشود از انجام امور اصلی خود دور، غافل و یا دچار اهمال کند، پرهیز نماید. یکی از مباحثی که

در مجلس نهم اتفاق افتاده است وارد شدن مجلس در حوزه های قیمتگذاری مواد اولیه یا مواد موردنیاز برای انجام فعالیت بخش‌های مختلف است که تعیین قیمت خوراک پتروشیمی ازجمله آنها است. اصلاح ایرادات مربوط به آثار شیوه خصوصی سازی در صنعت نفت و برطرف نشدن مشکلات انحصار طبیعی حاکم بر برخی فعالیت‌ها و کسب‌وکارها. بدین‌صورت که در سال ۱۳۸۲ بعد از به‌اصطلاح خصوصی‌سازی‌ها، چند پالایشگاه میانی روغن و قیر نظیر سپاهان، ایرانول، بهران، پارس، جی و پاسارگاد به نهادهای شبه‌دولتی واگذار شدند. مسئله قیمت‌گذاری خوراک آنها موضوع مورد اختلاف صنایع بالادستی (پالایشگاه‌های مادر تحت مدیریت و مالکیت شرکت پالایش و پخش) و شرکت‌ها و پالایشگاه‌های فوق شد. پالایشگاه‌های قیرسازی چون محصول نهائی تولید می‌کنند و عمدتاً کالای قیر آنها مستقیماً وارد بازار مصرف می‌شود، دارای صنایع پائین‌دستی گسترده‌ای نیستند و آسیب مشخصی از این بابت به سایر صنایع وارد نمی‌کنند؛ اما پالایشگاه‌های روغن‌سازی دارای چندین زیرمجموعه به‌عنوان واحدهای تولیدی صنایع پائین‌دستی (مانند واحدهای تولیدکننده روغنهای موتور و صنعتی، انواع پارافین جامد، پارافین مایع، وازلین، دوده صنعتی و ...) هستند و متأسفانه به علت عدم وجود نهاد رگولاتوری فرمول‌هایی که مصوب کارگروه اقتصادی هیئت محترم

کمیسیون فرآورده‌های روغنی نایسامانی در جمع‌آوری فرآورده‌های نفتی و نبود متولی مشخص برای نظارت بر آن را به عنوان مشکلات جدی خود طرح نموده و اجرای طرح ملی ساماندهی و جمع‌آوری روغن‌های کارکرده در کشور را خواهان است

دولت قرار گرفته و مطابق بند نهم مصوبه مذکور قرار بود به صنایع پائین‌دستی نیز تسری داده شوند، از ابتدا تا به امروز به‌هیچ‌عنوان از سوی پالایشگاه‌های روغن‌سازی رعایت نشده است و همواره مزایای این قیمت‌گذاری در داخل پالایشگاه‌های روغن‌سازی به دلایل مختلف متوقف مانده است که این امر نیز موجب شد در طول بیش از یک دهه، همواره صنایع پائین‌دستی مربوط به آنها روزبه‌روز نحیف‌تر و با بحران‌های پی‌درپی روبرو شوند و باوجود پیگیری‌های مکرر قانونی فعالان این حوزه ازجمله پارافین سازان و دوده سازان، متأسفانه تا امروز کمترین موفقیتی در زمینه تثبیت‌خوراک‌وایجاددستورالعملهای تسهیل‌کننده حاصل نشده‌است.

در ارتباط با تبعات خصوصی‌سازی پالایشگاه‌های روغن‌سازی، وضعیت نایسامان و آشفته واحدهای تصفیه روغن‌های کارکرده نیز قابل‌توجه است. پس از خصوصی‌سازی نظام جمع‌آوری روغن‌های کارکرده که خوراک واحدهای تصفیه دوم روغن است از هم گسست. پیش‌ازاین مصرف‌کننده‌ها برای دریافت روغن می‌بایست، روغن کارکرده خود را به واحدهای تصفیه دوم تحویل می‌دادند؛ اما پس از خصوصی‌سازی روند جمع‌آوری روغن‌های کارکرده با بی‌اعتنایی پالایشگاه‌ها مواجه شد و ازآنجایی‌که عملاً به استناد قانون مدیریت پسماند خود را تنها ملزم به مدیریت پسماند پالایشگاه می‌دانستند، نظارت بر تأمین خوراک واحدهای تصفیه دوم روغن در سراسر کشور به حال خود رها شد. این عدم نظارت و مشخص نبودن متولی جمع‌آوری روغن‌های کارکرده از یک‌سو موجب بروز مشکلات عدیده‌ای برای واحدهای بازیافتی تصفیه دوم و اختلال در فعالیت‌های اقتصادی آنها و از سوی دیگر سبب بروز مشکلات زیست‌محیطی جدی برای کشور شده است و هم‌اکنون نیز این معضلات مرتفع نشده‌اند. درواقع در حال حاضر واحدهای شبه‌دولتی در بخش پالایشگاه‌های روغن‌سازی، پتروشیمی و غیره به‌صورت تمام و کمال از امکان تأمین خوراک به‌موقع و اختصاصی بهره‌مندند، ولی همین اصل ساده و اساسی را برای واحدهای پائین‌دستی خود به‌هیچ‌عنوان رعایت نمی‌کنند. موارد فوق مشکلات بخشی فعالیت‌های مرتبط با حوزه کسب و‌کار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران است. علاوه

مشکلات این صنف ذکر شده است که بر اساس آخرین جلسه با هیئت‌مدیره اتحادیه و ارسال نامه به دفتر وزیر نفت در مورد خود اظهاری با آنالیز مربوطه تمامی واحدها از اواخر اسفندماه تا کنون هیچ فعالیتی نداشته‌اند.

فرآورده‌های روغنی

این کمیسیون نابسامانی در جمع آوری فرآورده‌های نفتی و نبود متولی مشخص برای نظارت بر آن را به عنوان مشکلات جدی خود طرح نموده و اجرای طرح ملی ساماندهی و جمع آوری روغن های کارکرده در کشور را خواهان است.

کلیه کمیسیونها

کلیه کمیسیونها نیز ورود وزارت نفت در عرصه تجارت فرآورده و از دست رفتن و یا کاهش سهم بازار ایران در تجارت فرآورده‌های نفتی بازارهای منطقه ای،

بر این‌ها، کمیسیون‌های فعال در این اتحادیه نیز با مشکلاتی روبرو هستند که به تفکیک هر کمیسیون به همراه راه حل‌های پیشنهادی ارائه میشود:

فرآورده‌های پارافینی

رفع تعهدات ارزی صادرکنندگان و اصلاح مشخصات فنی و یا ارائه دامنه متناسب برای تولید پارافین و مشتقات از جمله مشکلات این کمیسیون بوده و به سبب تغییرات خوراک پالایشگاه‌ها، اصولاً مشخصات مواد اولیه ورودی علیرغم ارائه مشخصات فنی پالایشگاه‌ها با ورودی کارخانجات پائین دستی متفاوت است. لذا اعمال شرایط تخفیف رفع تعهد ارزی سال‌های ۹۷، ۹۸ و ۹۹ و ارائه دامنه متناسب با تولید و صادرات به عنوان راهکاری برای برون رفت از مشکلات پیشنهاد شده و مرجع رسیدگی نیز سازمان استاندارد و وزارت صمت می باشد.

کمیسیون بازرگانان

محدودیت ضمانت سپاری برای فعالیت بازرگانان که به علت نگرانی‌هایی که در خصوص صادرات فرآورده‌های مایع نفتی که در کشور وجود داشته تدوین و ابلاغ شده است، مشکلات عدیده‌ای برای بازرگانان به وجود آورده است، نحوه بازگشت مالیات بر ارزش افزوده صادرکنندگان و عدم استفاده قانونی، اثربخش و بهینه در خصوص استفاده از کارت‌های بازرگانی از جمله مشکلات این کمیسیون بوده که پیشنهاد می گردد حذف ارزش افزوده در فاکتورهای تولیدکنندگان برای صادرکنندگانی که قطعیت صادرات ایشان محرز شود اعمال گردد.

کمیسیون قیر

اصلاح قراردادهای کشف پرمیموم به عنوان معضلی فعالین این عرضه را گریبانگیر کرده است که لازمه آن شرایط عرضه برای همگی یکسان باشد، زمان عرضه‌های پرمیموم چند روز قبل به متقاضیان اطلاع داده شود و عرضه‌های وکیوم باتوم از سوی پالایشگاه‌ها به صورتی انجام شود که هر پالایشگاه ملزم به عرضه حداکثر ۵۰ درصد کالای خود از طریق عرضه‌های پرمیمومی باشد تا امکان دسترسی همه شرکت‌ها به خوراک مورد نیاز خود فراهم شود.

کمیسیون شیمیایی و گاز

استانداردسازی و روش جدید خود اظهاری به عنوان

صادراتی، جواز صادراتی، پرداخت هزینه‌های تحریم، برداشتن و یا تعدیل هزینه‌های صادراتی در گمرکات و شرکت‌های خدماتی نیز از دیگر راهکارهای این بخش عنوان می شود.

لازم به ذکر است نهادهایی چون ریاست جمهوری، ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان امور مالیاتی، اتاق بازرگانی، وزارت صمت، سازمان توسعه تجارت ایران، وزارت امور اقتصادی و دارایی، بورس اوراق بهادار و بورس کالا، شورای رقابت، وزارت بهداشت، سازمان محیط‌زیست، وزارت صمت و نفت، بانک مرکزی، گمرک و مرجع رسیدگی و پاسخگوی مشکلات اعضای این اتحادیه می باشند.

نبود نهاد تنظیم مقررات، مسائل و مشکلات مربوط به عرضه و تأمین خوراک مورد نیاز واحدها، نبود برنامه در صدور موافقت اصولی مربوط به فعالیت شرکت‌های مرتبط با حوزه فعالیت اوپکس، عدم ثبات نرخ ارز و تحریم ها را به عنوان مشکلات جاری خود بیان داشته اند و خواستار اجرای دقیق ماده (۲) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت و اتخاذ دیپلماسی اقتصادی و انرژی توسط وزارتخانه های امور خارجه، نفت و صمت شده اند. همچنین پیشنهاد می نمایند تهیه خوراک به صورت سهمیه بندی و یا خرید متمرکز مورد بررسی قرار گیرد، و به منظور ایجاد تعامل میان پالایشگاه‌ها و واحدهای تولیدکننده پارافین یک فرمول واحد و مشترک توسط پالایشگاه‌ها به مدت یکسال جهت تضمین خوراک واحدهای تولیدکننده پارافین تعریف گردد، علاوه براین آیین‌نامه ماده (۱) قانون الحاق (۲) به شیوهای اصلاح شود که نماینده بخش خصوصی در کارگروه تعیین قیمت خوراک با حق رأی حضور داشته باشد. نظارت بر نحوه صدور موافقت اصولی و یا بازنگری در قوانین و مقررات مربوط به صدور مجوزها و موافقت اصولی مشوق‌های

کاهش تولید روزانه نفت ایران

رئیس کمیسیون انرژی اتاق تهران در حاشیه جلسه آنلاین این کمیسیون با محوریت ارائه طرح ساماندهی تامین مواد اولیه مورد نیاز واحدهای تولیدی توسط اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی، به نقل از گزارش ماهانه اوپک، از تولید یک میلیون و ۹۴۰ هزار بشکه‌ای روزانه نفت ایران در ماه میلادی کنونی خبر داد.

دکتر پدیدار با اشاره به تولید روزانه ۲۳ میلیون بشکه‌ای نفت توسط اعضای اوپک گفت : عراق با افزایش ظرفیت صادراتی نفت خود به تولید روزانه ۶ میلیون بشکه تا سال آینده خواهد رسید و تا ۵ سال آینده نیز این رقم را به ۷ میلیون بشکه ارتقا خواهد داد، که دو میلیون از ظرفیت پیش‌بینی شده بالاتر می باشد . نخست وزیر عراق همچنین با انعقاد قراردادهایی با شرکت‌های اروپایی و آمریکایی به حجم ۸ میلیارد دلار، این میزان از ظرفیت تولید کشور را قابل اجرا پیش بینی نموده است .

پدیدار همچنین در خصوص کشف میدان گازی ترکیه و اخبار مربوط به خودکفایی ترکیه از واردات گاز طبیعی ادامه داد : چنانچه ترکیه از سال آینده نسبت به سرمایه‌گذاری بهره‌برداری از این میدان گازی اقدام کند، ۵ تا ۷ سال طول خواهد کشید تا میزان برداشت گاز به رقم ۳۵ میلیون مترمکعب در روز برسد و در همان شرایط نیز با کمبود ۱۳۰ میلیون مترمکعب گاز با توجه به رشد جمعیت و افزایش مصرف مواجه خواهد شد و کماکان به واردات گاز از ایران، روسیه و آذربایجان نیاز خواهد داشت .

بانک جهانی در گزارش خود میزان سرمایه‌گذاری های خارجی را در چند ماهه ابتدایی سال کنونی میلادی ۱۸۸ میلیارد دلار عنوان کرد که به نسبت سال ۲۰۱۹، این میزان کاهش ۵۵ درصدی داشته است و پیش بینی می گردد حجم سرمایه‌گذاری در اکثر کشورهای دنیا روند نزولی داشته و تا پایان سال ۲۰۲۰ نیز این کاهش سرمایه‌گذاری ادامه پیدا کند .

صادرات بر محور

فرآورده فروشی

نه خام فروشی

حسن مرادی – کارشناس انرژی

صادرات فرآورده های نفتی در دوران تشدید تحریم ها، برای ایران از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ چرا که ایران دارای منابع بسیار غنی نفت و گاز است و از سویی به بازارهای بزرگ، نزدیک و در حال گسترش کشورهای همسایه دسترسی دارد. همچنین مرزهای آبی در شمال و جنوب ایران با امکان دستیابی به آب های بین المللی درکنار تنوع فرآورده های نفتی تولیدی در پالایشگاه های داخلی فرصتی کم نظیر را به ایران برای صادرات این محصولات می بخشد. از سوی دیگر، با در نظر گرفتن این موضوع که ایران با تحریم های نفتی مواجه است، امکان فروش نفت از مسیرهای معمول و با قیمت های واقعی از آن سلب شده است. در نتیجه صادرات نفت همواره با دور زدن تحریم ها و مشکلات عدیده ای صورت می گیرد، که این موضوع اهمیت تمرکز بر صادرات فرآورده های نفتی جایگزین صادرات نفت خام را دوچندان می کند. چرا که فرآورده های نفتی تحریم پذیر نبوده و ارزش افزوده ی بالاتری را نیز نسبت به نفت برای ایران به همراه دارد. امروزه با نگاهی خوشبینانه می توان دید ایران که روزی وارد کننده بنزین بوده و همواره با تهدید تحریم بنزین مواجه بود، اکنون نه تنها بازار مصرف داخل را تأمین می کند، بلکه قدم در مسیر صادرات این فرآورده نیز گذاشته است. از آن جایی که این محصول خریداران زیاد و هم بازار منطقه ای دارد و هم مزیت نسبی بالایی برای تولید و صادرات دارد. ناگفته نماند که پیشرفت های دیگری نیز در حوزه فرآورده های نفتی صورت گرفته است.

با این اوصاف و با توجه به اینکه در زمینه صادرات نفت با چالش های زیادی برای فروش و حفظ بازارها، روبرو هستیم، و از طرفی به دلیل به صرفه نبودن خام

فروشی، باید به سمت تولید و صادرات مشتقات نفت و فرآورده های نفتی برویم که هر چه این مشتقات خردتر و فرآوری شده واسطه ای یا نهایی باشند ارزش افزوده بیشتر و صرفه صادراتی بالاتری خواهند داشت. در نتیجه باید از تکنولوژی ها و تجهیزات پیشرفته به روز استفاده کرد و تا جای ممکن محصول خرد و فرآوری شده به بازار مصرف عرضه کرد. البته تحقق این هدف مهم، همت متولیان امر، متخصصان و نهادهای بالادستی را می طلبد. در این میان، بانک ها و سرمایه گذاران نیز در این راه نقش بسزایی دارند. حتی قراردادهایی که با خریداران داخل و خارج بسته می شود، باید بر محور فرآورده فروشی باشد نه خام فروشی. به طور مثال می توان هم رزین یا رنگ تولید کرد، اما جایی که رنگ تولید شود، برنده شده، به هدف خود در فرآورده نهایی فروشی رسیده و جایگاه ویژه ای را در بازارها به خود اختصاص خواهیم داد. کاهش مشکلات صادرات این حوزه بستگی بالایی به درصد فرآوری محصول دارد یعنی هر چه که محصول فرآوری شده تر باشد مشکلات صادرات آن کمتر خواهد بود. در این میان ذکر این نکته ضروری است که علی رغم کمتر بودن مشکلات صادرات فرآورده نفتی نسبت به نفت اما باز هم مشکلات کم و بیش در این حوزه وجود دارند. مشکلاتی که اتحادیه صادرکنندگان نفت، گاز و پتروشیمی نیز در تلاش برای رفع آنها است. اما برای حل مشکلات و چالش های موجود در این عرصه نیز باید کارگروه های ویژه ای در رشته های پلیمر، پتروشیمی، بنزین و سایر فرآورده‌ها تشکیل شود. از سوی دیگر، با کمک دانشگاه ها تیم های تحقیقاتی تشکیل داده و دست به تحقیقات گسترده و عمیق در زمینه شناسایی نیاز بازارهای هدف بزنند. یعنی باید از طریق کمیته های بازاریابی تقاضای این بازارها را شناسایی کرد تا بر اساس این تحقیقات و مبنای پژوهش آن به تولید و صادرات محصول متناسب با نیاز بازارها اقدام کرد. در مقابل اقدام دیگری که باید مدنظر قرار گیرد این است که محور واردات کشور شناسایی شود؛ یعنی باید مشخص شود که چه کالاهایی در زمینه فرآورده های نفتی هنوز از خارج وارد می شود، تا بر آن اساس اقدام به تولید و داخلی سازی آن محصول کرد که نهایتاً با داخلی سازی محصول وارداتی نه تنها نیاز به

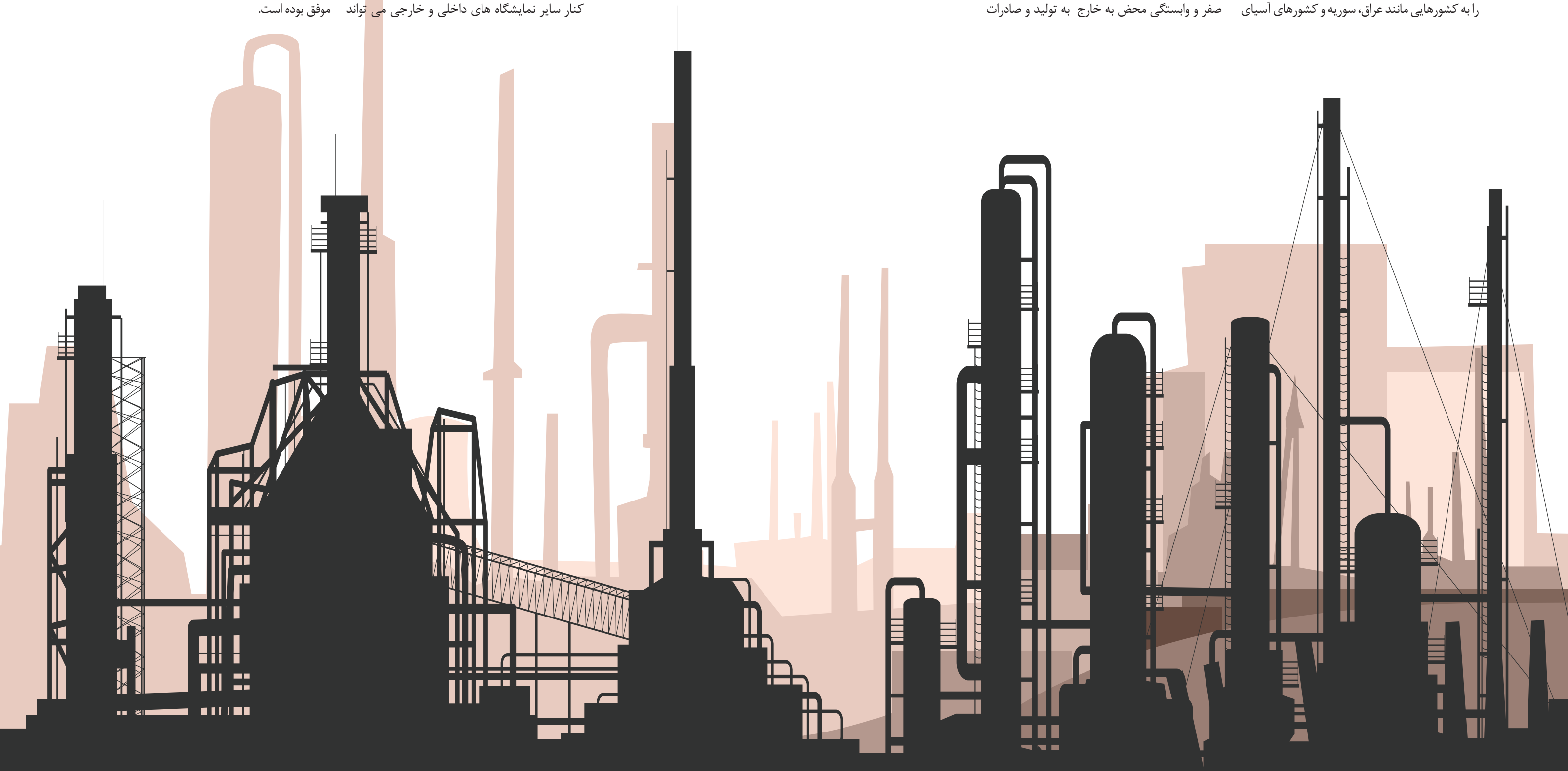
نمایشگاه‌هایی مانند صنایع پایین دستی نفت نه تنها میدانی برای عرضه و به رخ کشیدن توانایی تولید و صادراتی کشور خواهد بود بلکه در کنار سایر نمایشگاه های داخلی و خارجی می تواند فرصتی برای نیازسنجی از مشتریان و طرح نیاز آنان در کانون های علمی و شرکت های دانش بنیان برای در دستور کار قرار دادن آن نیازها باشد

واردات رفع خواهد شد بلکه از خروج ارز جلوگیری و ارز آوری صورت خواهد گرفت. همچنین برای افزایش و ارتقای کمیت و کیفیت محصولات، انتقال تکنولوژی در بعضی از رشته ها اجتناب ناپذیر است. بنابراین باید طرح هایی در زمینه انتقال تکنولوژی طراحی، محاسبه و اجرایی شود و جایی که امکان سرمایه گذاری خارجی وجود دارد از آن فرصت استفاده شود. با کشورهایی که به لحاظ علمی و تکنولوژی از سطح بالاتری برخوردار هستند، همکاری و تبادل علمی و فناوری داشته باشیم. حتی می توان به طور مثال مواد را به کشورهایی مانند عراق، سوریه و کشورهای آسیای

مرکزی انتقال داده، همانجا فرآوری کرده و سپس بازاریابی و به فروش رساند که با این شیوه مشکلات کمتری در زمینه انتقال مواد و ادوات آن نیز وجود خواهد داشت. تولیدکننده فرآورده نفتی میتواند با انتقال فرآورده خود با این کشورها از مزیت نسبی تولید در آنجا نیز استفاده کند که این امر مزیت هایی هم نسبت به تولید همان فرآورده در کشور خودمان دارد. برای ارزیابی شرایط فعلی و پیش بینی آینده صادرات فرآورده های نفتی نیز با نگاه به گذشته ای که پشت سر گذاشته شد و مرور مسیر طی شده که در آن از صفر و وابستگی محض به خارج به تولید و صادرات

فرآورده های نفتی اعم از دارو، صنایع پتروشیمی و پلیمری و... آن هم به میزان و ارزش بالا رسیده ایم می توان امیدوار بود که گذشته وابسته، حال تولید و صادر کننده نوید دهنده آینده ای درخشان و رضایت بخش به شرط رفع موانع صادراتی نظیر تحریم و موانع مبادلات پولی، مالی و بانکی باشد. با نگاه به همین رویکرد، باید از تمام ظرفیت های موجود استفاده کرد. به طور مثال، نمایشگاه هایی مانند صنایع پایین دستی نفت نه تنها میدانی برای عرضه و به رخ کشیدن توانایی تولید و صادراتی کشور خواهد بود بلکه در کنار سایر نمایشگاه های داخلی و خارجی می تواند

فرصتی برای نیازسنجی از مشتریان و طرح نیاز آنان در کانون های علمی و شرکت های دانش بنیان برای در دستور کار قرار دادن آن نیازها باشد. در این میان نباید اهمیت بسیار بالای شرکت های دانش بنیان را نیز نادیده گرفت. شرکت های دانش بنیان یکی از مهمترین ابزارها به شمار می روند که می تواند به تولید و بهبود وضعیت فرآورده های نفتی و بازاریابی و تسهیل و رفع موانع موجود بر سر راه تولید، توزیع و صادرات فرآورده های نفتی کمک کند کما اینکه تاکنون این توانایی و ظرفیت را به کار گرفته و بسیار موفق بوده است.

سمیه مهدوی
دنیای انرژی

اگر اهل کدخوانی باشید در ماجراهای صنعتی کدنوشته هایی را که بعضا با ضرب و زور رسانه ای سعی در بزرگ نمایی و اغراق یک پروژه دارند یا بالعکس با آوردن ادله ای تلاش می کنند حجت را بر مخاطبان آنگونه که خود تمایل دارند تمام کنند تا وجهت یک طرح را در نظر همگان به وهله سقوط و تباهی بکشانند خواهید دید. مواردی که بازتاب آن فقط در حد یک کلیک، بازخوانی و بیان عبارات درگوشی در مدح و ذم آن دست نوشته ختم نمی شود بلکه با آدرس غلط دادن عرصه را برای خدشه دار کردن سیاست های کلان کشوری مهیا می کند. خوب و بد بودن اجرای یک طرح بستگی به شرایطی که به لحاظ اقتصادی و سیاسی کشور در آن مدیریت می شود وابستگی همه جانبه ای دارد. اواخر سال ۹۷ پیش از آنکه زمزمه توسعه پالایشگاه سازی تبدیل به مصوبه ای بشود که با جذب سرمایه های مردمی کلید بخورد مخالفان همیشه در صحنه حاضر که هردم مترصد فرصتی هستند که به زعم خودشان گافی از دل طرح ها بگیرند و به حقانیت خود فخر و مباحات کنند تا با مبدل کردن ماجرا به پیراهن عثمان ملغمه ای بسازند، به جای اینکه در زمان مناسب بدون حب و بغض نقد کنند و شور بدهند به سبک و سیاق مچ گیری از عدم اجرای طرح های پالایشگاه سازی مطالبی را ایراد کردند. حال پس از عبور از تونل زمان، ماجرا با ابعاد جدیدتری ظاهر شد. پس از خرده گیری بر عدم اجرای پالایشگاه سازی از نوع نفتی نوبت به این

ماجرا رسید که چرا پالایشگاه می سازید! آن هم از نوع میعانات گازی! با کنار نهادن مناقشات و مماشات بد نیست به ماجرا از دید دیگری نگاه انداخت و زوایا را از جانب دیگری محک زد که در ساخت و ساز پالایشگاه ها کدام یک اقتصادی ترند و کدام یک می توانند در مدت زمان کمتر با سرپاشدن، جور سایر پالایشگاه ها را به دوش بکشند. درحالی که برای ساخت یک پالایشگاه نفتی در سال ۹۷ با استناد به اذعان مسوولان ذی ربط برای هر بشکه نفت خام هزینه ای بالغ بر ۲۰ هزار دلار صورت می گرفت این تخصیص سرمایه با گذشت زمانی قریب به دو سال با یک جهش ده هزار دلاری مواجه شده است تا برآورد هزینه را برای هر بشکه به سی هزار دلار برساند. بر این اساس با یک حساب سرانگشتی می توان اینگونه بیان کرد که تا پیش از این برای احداث یک پالایشگاه ۳۰۰ هزار بشکه ای با احتساب ۲۰ هزار دلار در مجموع ۶ میلیارد دلار سرمایه گذاری صورت می گرفت، حال با افزایش هزینه ها، رقم سرمایه گذاری در شرایط فعلی به ۹ میلیارد دلار می رسد. از این نکته نیز نباید به سادگی عبور کرد که به دلیل عدم ثبات در شرایط اقتصادی کشور و وضع نامعلوم بازار نفت (باتوجه به بازه زمانی ۵-۴ سال که برای اتمام پروژه های پالایشگاه سازی در نظر گرفته می شود) باید آمادگی لازم افزایش قیمت ها را در روند احداث این غول های آهنین در نظر گرفت که ممکن است در طول ساخت، این هزینه ها بازهم افزایش دو تا سه برابری را تجربه کنند.

از طرف دیگر باتوجه به سیاست ممانعت از خام فروشی که از سیاست های کلان در وزارت نفت محسوب می شود نمی توان به دیده اغماض به این گزینه نظر کرد. بنابراین باید با بکارگیری یک پلیتیک، ابتدا با خرید زمان و در پی آن فرصت انباشته ساختن ارزهای بیشتر، تتمه سرمایه ای برای فاز بعدی پالایشگاه سازی در نظر گرفت. از سوی دیگر باتوجه به شرایط سخت احیای درآمدهای نفتی که تا پیش از این بخش اعظم بودجه را تغذیه می کرد باید به نوعی جبران مافات کرد تا به موازات آن و با پشتوانه ای مالی به ادامه ساخت و سازها مبادرت ورزید. احداث پالایشگاه های میعانات گازی باتوجه به اینکه هزینه های سرمایه گذاری آن ها نسبت به پالایشگاه های نفتی ارزان تر تمام می شود بهتر است و می توان با ایجاد اولویت بندی و شرایط فورس ماژور کنونی به تکمیل و توسعه پالایشگاه های گازی پرداخت. سیراف از جمله پروژه های است که با نگاهی به پروژه های در صف، می توان ردپایش را در حاشیه پروژه هایی که در حقتشان اجحاف شده است، مشاهده کرد. این پروژه باتوجه به اینکه یک سرو گردن بالاتر از پالایشگاه های نفتی قرار می گیرد چه از حیث سرمایه گذاری که ارزانتر تمام می شود و چه از حیث سبد محصولات تولیدی تاکنون در اجرای آن تعلل شده است. علاوه بر مزایای اقتصادی می توان به نوع تولیدات آن نیز استناد کرد پرواضح است مارکتینگ محصولات تولیدی پالایشگاه های نفتی اعم از بنزین و گازوئیل بر کفه دیگر آن مانند نفت کوره سنگینی می کند این کالا که از محبوبیت زیادی در بین مشتریان برخوردار نیست و به خاطر آلایندهایی که برای محیط زیست دارد در رتبه پایین تری حین فروش قرار می گیرد به نوعی یک چالش برای سبد محصولات پالایشگاه های نفتی ایجاد می کند چالشی که باید گفت در پالایشگاه میعانات گازی همچون سیراف، فرصتی برای تکثیر این کالا وجود نخواهد داشت و تولیدات با ارزش محصولات بالاتر را برای بازار به مرحله فروش صادرات خواهد رساند. حال با توجه به اذعان وزیر نفت مبنی بر این که برای هر بشکه میعانات گازی ۸-۷ هزار دلار سرمایه گذاری نیاز است (با احتساب همان ۸ هزار دلار) برای ظرفیت ۳۰۰ هزار بشکه باید دو میلیارد و ۴۰۰

پروژه سیراف باتوجه به اینکه یک سرو گردن بالاتر از پالایشگاه های نفتی قرار می گیرد چه از حیث سرمایه گذاری که ارزانتر تمام می شود و چه از حیث سبد محصولات تولیدی تاکنون در اجرای آن تعلل شده است

میلیون سرمایه تخصیص داد. مابه التفاوت شش میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلاری در برآورد هزینه ساخت پالایشگاه نفتی با پالایشگاه گازی نشان دهنده بهینه بودن این خط فکری است. مضاف براینکه در سبد محصولات و زنجیره ارزش نیز قدم مثبتی برداشته می شود. باتوجه به حجم چشمگیر میعانات گازی در کشور که در اعماق پارس جنوبی رقمی بالغ بر ۱۹ میلیارد بشکه را در خود جای داده است. با توجه به پتانسیل بالقوه سایر میادین اعم از پارس شمالی، گلشن، فردوسی و بلال (این میدان سال گذشته در قالب قرارداد به پتروپارس واگذار شد) که درحال حاضر به دلیل اولویت بندی در اجرای طرح ها از دور توسعه و بهره برداری خارجی هستند مناسب به نظر می رسد تا تجربه موفق در ستاره خلیج فارس مصرف این خوراک بار دیگر در قالب پروژه ای تکرار شود. کدی که ستاره خلیج فارس در راندمان تولید و نواختن زنگ خودکفایی در بنزین را داد می توان اینگونه تعبیر کرد که با اولویت بندی به دور از اما و اگرهای جهت گیرانه اجرای یک طرح ملی را تسهیل و هموار کرد. با توجه به تکلیف محوله بر ارگان های ذی ربط باید میزان تولیدبنزین تا سال ۱۴۰۵ به حداقل ۱۲۵ میلیون لیتر در روز برسد در حال حاضر نیز براساس آمار منتشر شده سقف تولید ۱۱۰ میلیون لیتر در روز می باشد. آنچه که می تواند در زمان کوتاه تر به این هدف دست پیدا کند و به افزایش تولید ۱۵ میلیون لیتری بنزین برسد، گزینه خاک گرفته سیراف است. بزرگترین پالایشگاه نفتی یعنی آبادان با ظرفیت ۴۰۰ هزار بشکه به صورت روزانه ۱۲ میلیون لیتر بنزین تولیدمی کند و ستاره خلیج فارس بعنوان بزرگ ترین پالایشگاه گازی جهان با ظرفیت ۴۲۰ هزار بشکه ، ۴۵ میلیون لیتر بنزین تولید می کند. آنچه مسلم است در اجرای طرح ها شرایط اقتصادی کشور و ضرب الاجل بودن بهره برداری از طرح ها بسیار حائز اهمیت است بنابراین ضروری به نظر می رسد تا با اهم و مهم کردن در اولویت بندی اجرای طرح ها متمرکز شد و در مجاورت آن سایر طرح ها را نیز روی ریل توسعه و عملیاتی کردن قرار داد.

راهبردهای برای خروج صادرات برق از بن بست

سپهر برزی مهر
دبیر سندیکای
صنعت برق

فضای کسب و کار اقتصاد ایران بر اساس ارزیابی‌های سالانه بانک جهانی

اقتصاد، امسال هم با افت مواجه بوده است.

واقعیت این است که بنیان‌های کسب و کار

در فضای داخلی کشور به دلیل سیاستگذاری‌های

نادرست، بی‌ثباتی‌های گسترده در قیمت‌ها و رکود تورمی مستمر

چندین ساله، متزلزل و آسیب پذیر شده‌اند. البته بدون تردید نمی‌توان از

جنگ اقتصادی تمام عیاری که علیه ایران شکل گرفته و تاثیر قابل توجه تحریم‌ها بر

کسب و کار بنگاه‌های اقتصادی و شیوع کرونا و محدودیت‌های ناشی از آن چشم پوشید.

طی همین چند ماه اخیر، اپیدمی کووید ۱۹، علاوه بر ایجاد اختلال در روند صادرات

تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی، به دلیل کاهش مراودات تجاری و همچنین مسدود

شدن گمرک‌های کشورهای زبان‌های جبران ناپذیری را به شرکت‌ها وارد کرده است.

عدم امکان حضور کارشناسان فنی و مهندسی در خارج از کشور به دلیل بسته بودن

گمرکات و مراودات تجاری و تعطیلی خطوط هوایی پروازهای خارجی و عدم امکان اعزام

نیروی انسانی به خارج از کشور در پروژه‌های خارجی، عملاً شرکت‌ها امکان صادرات

محصولات خود را ندارند. ضمن اینکه متوقف شدن ارسال محموله‌های صادراتی و تاخیر

در دریافت بهای آنها موجب کاهش نقدینگی و توقف درآمدهای حاصل از صادرات شده

است. اما فارغ از کرونا و عوارض گسترده‌اش برای اقتصاد و صنعت ایران، باید بپذیریم

که صدور کالا، تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی علاوه بر اینکه می‌تواند گستره نفوذ

اقتصادی ایران را در کشورهای منطقه افزایش دهد، آزمون خوبی برای سنجش میزان

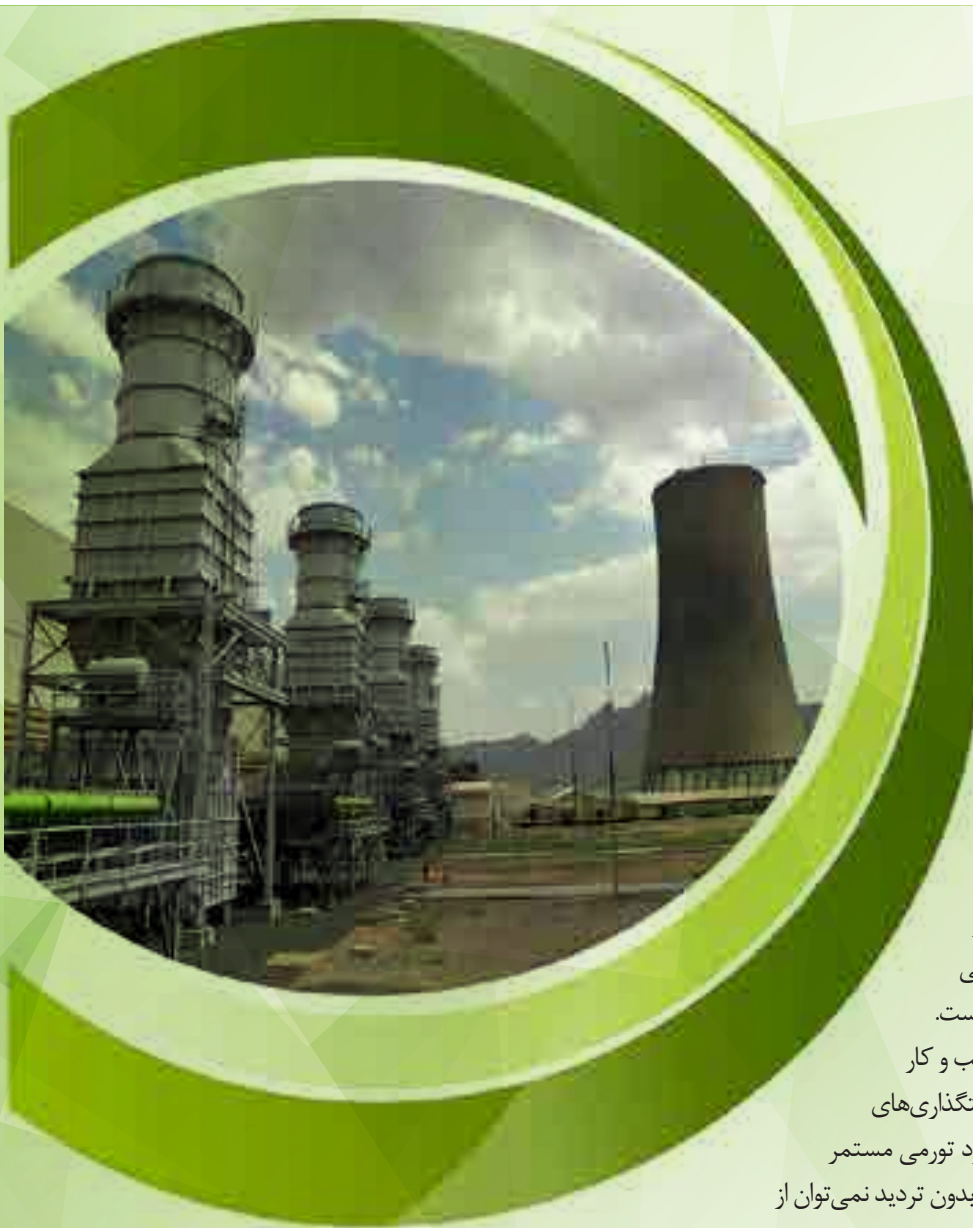
رقابت‌پذیری شرکت‌های ایرانی نیز محسوب می‌شود. در این میان اما برخی از صنایع از

مزیت‌های بیشتری برای صادرات برخوردارند و به لحاظ موقعیت جغرافیایی کشور، قادرند

فرصت‌های بسیاری را برای توسعه اقتصادی فراهم کنند. نگاهی به افت و خیز آمارهای

صادراتی به ویژه در حوزه صادرات غیرنفتی نشان می‌دهد که پتانسیل برخی صنایع

ساخت‌محور مانند برق برای صادرات تجهیزات و خدمات فنی و مهندسی و ایجاد ارزش

همچنین تولید خدمات فنی و مهندسی این سه حوزه

کلیدی، ثابت کرده‌اند که حتی در شرایط تحریم هم قادرند

علاوه بر تامین نیازهای داخلی کشور، به بازارهای صادراتی

نیز نقبی بزنند. این پتانسیل در زمان شکوفایی اقتصاد

کشور و در زمانی که ایران با محدودیت‌های بین‌المللی

کمتری مواجه بود، رقم صادرات صنعت برق را فقط در

حوزه خدمات فنی و مهندسی به ۵/۴ میلیارد دلار رساند.

اگرچه در طول یک دهه اخیر روند رو به رشد صادرات

صنعت برق به دلیل سیاستگذاری‌های نادرست و تضعیف

صنایع داخلی و در نهایت تحریم‌ها رو به افول بوده است.

با وجود همه این مشکلات صنعت برق در حال حاضر

سهمی یازده درصدی در ارزش افزوده بخش صنعت

داشته و میزان تولید ناخالص داخلی سالانه‌اش به ۱۲۰۰

میلیارد تومان می‌رسد. نکته حائز اهمیت این است که هر

کیلوگرم تجهیز صادراتی صنعت برق معادل ۸ دلار برای

کشور ارزآوری دارد که این رقم برای صدور هر کیلوگرم

کالای صادراتی کشور بطور متوسط تنها یک دلار است.

به علاوه صنعت برق در صدور خدمات فنی و مهندسی

نیز علاوه بر برخورداری از مزیت‌های رقابتی گسترده،

ارزآوری قابل توجهی هم دارد. بطوریکه تا همین چند

سال پیش ۹۸ درصد صادرات خدمات فنی و مهندسی

کشور متعلق به صنعت برق بوده است. واقعیت این است

که ما در غالب موارد نتوانسته‌ایم از پتانسیل‌های موجود

در صنایع مختلف به درستی بهره ببریم. نگاهی به روند

توسعه‌ای صنعت زیرساختی برق به درستی نشان می‌دهد

که اگر چه این صنعت به دلیل مزیت‌های رقابتی متعدد

خود، قادر به اجرای پروژه‌های پیمانکاری در منطقه بوده و

هست و این مساله را بارها با حضور قدرتمند در مناقصات

بین‌المللی و گذر از رقبای منطقه‌ای و گاه‌فرامنطقه‌ای،

ثابت کرده، اما مشکلات داخلی اقتصاد کشور که به

درستی به خودتحریمی تعبیر می‌شود، مهمترین مانع

پیش پای صادرکنندگان محسوب می‌شوند. به فهرست

خودتحریمی‌ها، نبود یک دیپلماسی هدفمند سیاسی –

اقتصادی را هم باید افزود. نباید این نکته را از نظر دور

داشت که صنعت برق ایران با توجه به گستردگی اقلیمی

و جغرافیایی کشور از ظرفیت قابل توجهی برای مدیریت

پیک برخوردار است. لذا امکان صدور برق و ساخت و راه

اندازی خطوط انتقال توسط بخش خصوصی می‌تواند

امکان افزایش قابل توجه برق را به کشورهای همسایه که

عمدتاً قادر به تامین برق مورد نیاز شهروندان‌شان نیستند،

●
فعالان این صنعت در حوزه
ساخت تجهیزات تولید، انتقال
و توزیع برق و همچنین تولید
خدمات فنی و مهندسی این
سه حوزه کلیدی، ثابت کرده‌اند
که حتی در شرایط تحریم هم
قادرند علاوه بر تامین نیازهای
داخلی کشور، به بازارهای
صادراتی نیز نقبی بزنند

فراهم کند. این مساله علاوه بر ایجاد ارزش افزوده فراوان برای

کشور، می‌تواند تا حد قابل توجهی به ایجاد امنیت سیاسی از

طریق وابستگی‌های اقتصادی ناشی از تامین برق منجر شود.

بدون تردید طراحی نظام‌ها و مکانیزم‌های توسعه صادرات

کالا و خدمات مهندسی صنعت برق و تدوین مکانیزم

افزایش سهم بازار محصولات و خدمات شرکت‌های ایرانی به

منظور ارتقای تقاضا در کنار تدوین راهکارهایی برای افزایش

رقابت‌پذیری شرکت‌های ایرانی با هدف تثبیت حضور آنها

در بازارهای بین‌المللی و افزایش قدرت عرضه می‌تواند

راهبردی‌ترین اقدامات برای توسعه صادرات این صنعت باشد.

همچنین لازم است که راهکارهایی برای افزایش کیفیت و

دسترسی به صنایع و خدمات پشتیبان و ارتقای خدمات

پشتیبان صادرات تجهیزات و خدمات برق تدوین شده و

شبکه بانکی جامعی برای ارائه خدمات کارآمد پولی و بانکی

به صادرکنندگان ایجاد شود. توسعه صادرات مستلزم تدوین

راهکارهایی عملیاتی به منظور استفاده از ابزارهای مناسب

برای تأمین مالی پروژه‌های صادرات تجهیزات و خدمات

مهندسی برق و انرژی و ارزیابی راهبردهایی است که فعالان

این صنعت برای توسعه صادرات کالا، تجهیزات و خدمات

فنی و مهندسی پیش رو دارند. صنعت برق می‌تواند به یکی

از نقاط اتکای صادراتی کشور بدل شود اما این امر مستلزم

بازتعریف ساختارهای صادراتی صنعت برق و همچنین تغییر

نگرش مدیران ارشد دولت، وزارتخانه‌های نیرو و صمت و

نیز سایر نهادهای مرتبط نسبت به صادرات است. در همین

راستا سندیکای صنعت برق ایران طی چند ماه گذشته با

مشارکت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

نسبت به تدوین «برنامه راهبردی توسعه صادرات

تجهیزات و خدمات مهندسی در صنعت برق و انرژی»

اقدام کرده که این سند به تازگی در دستور کار وزارت

نیرو و کارگروه‌های ایجاد شده در خصوص صدور خدمات

فنی و مهندسی ذیل شورای عالی صادرات غیرنفتی قرار

گرفته است. این سند که با همکاری خبرگان وزارت نیرو،

بخش‌های دولتی و خصوصی و دانشگاهی کشور تدوین

شده، شامل راهبردهای پیشنهادی برای توسعه صادرات

خدمات فنی و مهندسی این صنعت در چهار بخش

نهادسازی توسعه عرضه و تقاضا، ارتقاء تقاضا، افزایش

قدرت رقابت‌پذیری و ارتقاء خدمات پشتیبان در کوتاه

مدت، میان‌مدت و بلندمدت است و می‌تواند به عنوان

یک نقشه راه، مسیر صنعت برق و انرژی را برای توسعه

پایدار صادرات روشن کند.

نقش مهم آزمایشگاه‌های دانش بنیان در رشد و توسعه صنعت نفت

تحول و توسعه صنعت نفت با حمایت از شرکت‌های دانش بنیان:

یکی از بنیادی ترین اقدامات برای سرعت بخشیدن به خودکفایی ملی و گذر از بحران، اعتماد و حمایت از شرکت‌های دانش بنیان است. عمده فعالیت شرکت‌های دانش بنیان شامل،

انجام تحقیقات کاربردی، ارائه خدمات تخصصی و مشاوره ای (خدمات علمی و تحقیقاتی و فنی)، تولید محصولات یا فناوری نوین (توسعه فناوری)، انجام خدمات نظارتی بر تحقیقات پژوهشی، اجرایی و مشاوره ای، ارائه خدمات توسعه کارآفرینی، ایجاد مراکز رشد و خدمات، ایجاد و توسعه کسب و کار، ارائه خدمات توسعه محصول جدید، ارائه خدمات ورود کسب و کار به بازار بین المللی و جهانی کردن آن‌ها و برنامه ریزی و اجرای طرح‌های توسعه کارآفرینی در سطوح جدید ملی، منطقه ای و محلی است. پاسخ به این سوال که دلیل حمایت از شرکت‌های دانش بنیان چیست؟ می‌توان دلایل عمده زیر را نام برد: تولید علم، خلاقیت و نوآوری، خودکفایی در تولید مواد اولیه و

وحید ابراهیمی
مشاوران آرما

تجهیزات، رونق تولید و افزایش بازدهی، پرورش نیروی متخصص و بومی، اقتصاد مقاومتی و کاهش هزینه‌ها، بهبود کیفیت و رقابت در بازارهای خارجی، بهروری هرچه بیشتر از تکنولوژی روز دنیا. بر طبق آمار منتشر شده کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان معاونت علمی و فناوری کشور، بیش از ۴۷۰۰ شرکت دانش بنیان اعم از شرکت‌های دانش بنیان نوپا نوع ۱ و ۲ و دانش بنیان تولیدی نوع ۱ و ۲ در کشور مشغول به فعالیت هستند. به گزارش شبکه آزمایشگاهی فناوری‌های راهبردی از این تعداد، ۸۱ آزمایشگاه با موافقت کارگروه و با هدف پیشبرد و گسترش تحقیق و پژوهش کشور بر مبنای توان داخلی در فهرست کالاها و خدمات دانش بنیان قرار گرفته است که شامل خدمات طراحی آزمون، تولید نمونه اولیه، آماده سازی نمونه آزمون، کالیبراسیون تجهیزات آزمایشگاهی، آنالیز نمونه، تعمیر و نگهداری و تولید نرم افزارهای آزمایشگاهی می‌گردد. از جمله اهداف این طرح می‌توان کمک به چرخه اقتصاد دانش بنیان، تشویق بخش خصوصی آزمایشگاهی مجهز و

بر طبق آمار منتشر شده کارگروه ارزیابی و تشخیص صلاحیت شرکت‌ها و موسسات دانش بنیان معاونت علمی و فناوری کشور، بیش از ۴۷۰۰ شرکت دانش بنیان اعم از شرکت‌های دانش بنیان نوپا نوع ۱ و ۲ و دانش بنیان تولیدی نوع ۱ و ۲ در کشور مشغول به فعالیت هستند

فعال، ارائه خدمات و تحقیقات و پژوهش و عدم نیاز به سرمایه گذاری و هزینه‌های کلان توسط دولت برای ایجاد آزمایشگاه‌های مجهز اشاره کرد.

بهبود کیفیت و اصلاح فرآیند تولید:

استانداردها، ضامن آسایش، امنیت و توسعه پایدار جوامع هستند. رعایت استانداردها با افزایش سطح کیفیت محصولات و خدمات، کاهش هزینه‌ها و با بهبود کار کرد همراه خواهد شد و در نتیجه تولید ارزش در جامعه را موجب و این امر سبب رونق تولید و ثروت آوری می‌گردد. جای خرسندی است که در میان غفلت نهادهای مختلف از اجرای نص صریح قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مبنی بر نظرخواهی و مشورت با بخش خصوصی، اداره کل استاندارد تهران پذیرای تشکیل کمیته آموزش با همکاری مجتمع مشاوران آزمای نفت ایرانیان گردیده، این سطح بالای همکاری و تعامل میان بخش خصوصی و دولتی هم می‌تواند کاهنده مشکلات و چالش‌های فعالان اقتصادی در امر تولید و صادرات کالا باشد، هم دغدغه در رعایت کف الزامات کیفی کالاها اعم از مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و ساخته شده را تأمین نماید. استاندارد یک مسئولیت اجتماعی است که هدف آن توسعه پایدار می‌باشد. برای دستیابی به مسئولیت اجتماعی، فرد یا سازمان باید تنها در چارچوب قانون عمل کند نه بیشتر و این قانون در واقع همان قانون استاندارد است. عمل بر اساس و پیروی از استانداردها، پایه اخلاقی و قانونی در رفتار است. استاندارد، استانداردسازی یک سازوکار مهم جهت توسعه پایدار صنایع و فناوری‌های مختلف است. سازمان‌ها امروزه می‌دانند که باید کارایی عملیاتی خود را در راستای برآورده شدن اهداف کسب و کار، بهبود ببخشند. بهبود کارایی عملیاتی، اغلب از طریق اجرای پروژه بهبود فرآیند عملی خواهد شد. که می‌تواند شامل بهبود سیستم، بهبود خط تولید، بهره‌گیری از نیروی انسانی کارآمد، اصلاح فرآیند تولید و اصلاح و بهره‌گیری از فرمولاسیون‌های بروز جهت پیشبرد کیفی کالاهای تولیدی گردد. در نهایت بهبود کیفیت و اصلاح فرآیند تولید منجر به فراهم نمودن امکان رقابت کالاهای تولید داخل با کالاهای مشابه خارجی و تلاش جهت گسترش حضور در بازارهای جهانی را در پی خواهد داشت.

نقش آزمایشگاه در کنترل کیفیت:

آزمایشگاه‌ها علاوه بر آنالیز و استانداردسازی نقش مهمی بنام کنترل کیفیت را عهده دار هستند. به طور مثال امکان ارائه پیشنهادهایی در جهت پیشبرد اهداف اشاره شده در جهت بهبود کیفیت، اصلاح فرمولاسیون، طراحی و تولید تجهیزات آزمایشگاهی، راه اندازی و تعمیرات تخصصی تجهیزات آزمایشگاهی، طراحی و ساخت دستگاه، اصلاح و ارائه فرمولاسیون، تحقیقات و پژوهش در زمینه گوگردزدایی، تولید انواع افزودنی‌ها، تدوین و بازنویسی استانداردها در حوزه فرآورده‌های نفتی اشاره نمود. در نهایت هدف هر آزمایشگاه، اخذ نتیجه صحیح و درست و اندازه‌گیری دقیق نمونه‌های آزمایشگاهی برای رسیدن به هدف والای کیفیت است.

آموزش و پرورش نیروی انسانی کارآمد:

یکی دیگر از اهداف آزمایشگاه‌های دانش بنیان در رشد و توسعه صنعت نفت و فرآورده‌های نفتی برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی و مهارت محور با همکاری سازمان ملی استاندارد ایران و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور می‌باشد. که به موجب پرورش و ارتقاء علمی نیروی انسانی کارآمد، متخصص و بومی می‌گردد. واحد‌های تولیدی با بهره‌گیری از این نیروهای متخصص و بومی پرورش یافته ضمن اصلاح فرآیند عملیاتی، موجب اصلاح فرآیند کیفی و افزایش کیفیت محصولات خواهد شد.

سیگنال وزارت نفت به ارزندگی سهام پالایشی و پتروشیمی ها

مریم بابایی
دنیای انرژی

چند ماهی است که به دستور وزیر نفت، نرخ خوراک پتروشیمی ها چند درصدی کاهش یافته است. همچنین اخیراً نیز تخفیف قیمت خوراک پالایشگاه ها به طور رسمی از سوی وزارت نفت ابلاغ شده است.

گفته می شود که دلایل تخفیف خوراک پالایشی ها به مکاتبات و اصرار پالایشی ها برای اصلاح نرخ خوراک بوده است. ادعای این گفته نیز از سوی ناصر عاشوری دبیر انجمن صنفی کارفرمایی پالایش صنعت نفت نیز تایید می شود که او در گفتگو با رسانه ها اعلام کرده بود که پالایشگاه ها در گزارش عملکرد خود بویژه در ماه های آخر سال ۹۸ زیان به ثبت رسانده اند و این موضوع منجر به مکاتباتی از سوی انجمن به وزیر نفت

شد تا نسبت به قیمت گذاری خوراک سازوکاری را ببندیشد. انجمن صنفی کارفرمایی پالایش صنعت نفت به نمایندگی از سوی پالایشگاه ها وظیفه رفع مشکلات آن ها را بر عهده دارد و از سوی دیگر با وجودی که قیمت گذاری فرآورده ها به پالایشگاه ها سپرده شده است این انجمن نیز بر اساس فرمول مشخصی، ماهانه نرخ فرآورده ها را جهت عرضه به بورس کالا اعلام می دارد. پالایشی های بورسی در سال ۹۸ پس از کاهش قیمت نفت و به تبع آن کاهش قیمت فرآورده ها به دلیل فرمول تعیین شده، در گزارش ماهانه خود در کدال (سامانه اطلاع رسانی ناشران) سود کمتری نشان دادند و این گونه گزارشات با سود کمتر در اواخر سال ۹۸ و ابتدای سال ۹۹ هم منتشر شد که کاهش سود به ثبت رسیده منجر به عقب نشینی سهامداران

از مشارکت در معاملات سهام پالایشی ها شد. نمادهایی که همواره از شاخص سازان بازار بوده و هستند و تحت عنوان لیدرهای بازار معرفی می شوند. اما بنا به گفته عاشوری، تنها کاهش قیمت نفت عامل اساسی زیان پالایشی ها نبود بلکه عوامل دیگری اعم از تکالیفی که از سوی دولت در جهت کیفی سازی به پالایشگاه ها واگذار شده بود و افزایش هزینه های جاری، به این کاهش سود دامن زد؛ بویژه کاهش قیمت محصولات تولیدی و فرآورده ها و فروش آن ها نتوانست پاسخگوی هزینه های پالایشگاه ها شود لذا این بنگاه های اقتصادی را با زیان و کاهش سود مواجه کرد و تنها راهکار حمایتی برای این پالایشگاه ها کاهش در نرخ خوراک بود تا بتواند از زیان واحدها کم کند. حمید حسینی سخنگوی اتحادیه صادرکنندگان ضمن تایید تخفیف خوراک و سودآوری سهام صنعت پالایشگاهی کشور می گوید: هیئت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی نیز در بهمن ماه سال ۹۸ در دیدار با وزیر نفت نسبت به ناعادلانه بودن قیمت گذاری خوراک واحدهای تولیدی خصوصاً فرآورده های ویژه و ابهام در مبنای فروش نفت خام برای پالایشگاه ها انتقاد کرده و پیشنهاداتی را ارائه نموده بودند که وزیر نفت توافق نمود که در تعیین قیمت ها شفاف سازی ایجاد گردد. وزیر نفت پس از صدور ابلاغیه تخفیف خوراک پالایشی ها صریحاً تاکید کرد: " قیمت خوراک پتروشیمی ها را کاهش دادیم و قیمت خوراک پالایشگاه ها را اصلاح کردیم که این موضوع باعث بهتر شدن وضعیت این شرکت ها در بورس شود."

تخفیف نرخ خوراک راهکار جلوگیری از زیان انباشته
در ابلاغیه ای منتشر شده دولت به معاون برنامه ریزی وزارت نفت، این وزارتخانه مکلف است نفت خام را به قیمت منهای ۵ درصد قیمت میانگین ماهانه نفت دبی ، بحرین و برنت به پالایشگاه ها بفروشد، از سوی دیگر فرآورده های اصلی تولیدی این پالایشگاه ها را که شامل بنزین ، گازوییل ، مازوت و نفت سفید است با قیمت جهانی از آنها خریداری شود. با این تخفیف ۵ درصدی به هر میزان که قیمت نفت افزایش یابد نرخ تخفیف هم بیشتر می شود. توضیح تکمیل تر اینکه بر اساس این روش، دیگر خبری از فوب خلیج فارس در قیمت گذاری خوراک نیست و آنچه از اهمیت بسیاری برخوردار است، ملاک تعیین قیمت خوراک، میانگین وزنی صادرات

نفت در پایان همراه است. این بدان معناست که با توجه به تخفیف هایی که شرکت ملی نفت به پالایشگاه های خارجی می دهد، همان قیمت را به صورت میانگین وزنی برای خوراک پالایشگاه داخلی محاسبه می کند. در این دستورالعمل همچنین مقرر شده که با توجه به پیچیدگی های محاسبه قیمت نهایی به صورت ماهانه به دلیل صادرات غیرمتعارف نفت، مدیریت امور بین الملل شرکت ملی نفت بر اساس شرایط کلی بازار صادراتی نفت خام و میعانات گازی، قیمت را به صورت فصلی و در پایان هر فصل به همراه گزارش توجیهی به کارگروه مبارزه با تحریم جهت تصویب همان ارقام برای همان فصل ارائه کند.

تعیین تکلیف قیمت فرآورده های پالایشی پس از تخفیف خوراک

فرمول قیمت گذاری فرآورده هر ماهه توسط انجمن صنفی کارفرمایی پالایش صنعت نفت بر مبنای قیمت نفت فوب خلیج فارس، نرخ ارز و نشریه پلتش ارائه می شد اما با فرمول جدید مبنای متوسط وزنی ماهانه قیمت فروش صادراتی و زمینی فوب ایران هم در نظر گرفته می شود که وزارت نفت جهت هموار نمودن مسیر صادرات فرآورده های نفتی کشور در شرایط تحریم، ارزش گذاری گمرکی محصولاتی نفتی در حوزه های صادراتی را به دو شکل انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پالایش نفت ایران و اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی واگذار نموده است. بر اساس این دستورالعمل مقرر گردید حدود ۳۰ محصول ویژه نفتی شامل و کیوم باتوم، سلاپس، انواع لوپکات، حلال ها، نفتا، گوگرد، هگزان، پنتان و ... با رویکرد صادراتی توسط انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پالایش نفت ایران ارزش گذاری گمرکی گردد و فرمول و مکانیسم ارزش گمرکی بیست و پنج محصول پایین دست نفتی شامل انواع روغن پایه و موتور، آر پی او، اسلک وکس، فوتس اویل، پارافین و وازلین، قیرفله و بشکه و ... توسط اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی ایران انجام شود و قیمت گذاری دیگر فرآورده های نفتی اصلی شامل بنزین معمولی و سوپر، نفت گاز، نفت سفید و کوره و نفت مطابق روال گذشته توسط معاونت برنامه ریزی وزارت نفت اعلام خواهد شد. حسینی عضو هیئت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی

هیئت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفتی نیز در بهمن ماه سال ۹۸ در دیدار با وزیر نفت نسبت به ناعادلانه بودن قیمت گذاری خوراک واحدهای تولیدی خصوصاً فرآورده های ویژه و ابهام در مبنای فروش نفت خام برای پالایشگاه ها انتقاد کرده و پیشنهاداتی را ارائه نموده بودند که وزیر نفت توافق نمود که در تعیین قیمت ها شفاف سازی ایجاد گردد

درباره همکاری اتحادیه و انجمن پالایش صنعت نفت اظهار می دارد: اتحادیه با مذاکره و چانه زنی با انجمن کارفرمایان پالایشگاهی می تواند به مبنای قیمت های واقعی رسیده و در حق تولیدکنندگان و صادرکنندگان فرآورده های نفتی نیز اجحاف نگردد همچنین انتظار داریم که انجمن پالایشگاهها مطابق فرمول ارائه شده وزارت نفت، در فرمول قیمت گذاری فرآورده های ویژه اعمال نموده و پالایشگاهها با عرضه کافی محموله از افزایش بی رویه قیمت در بورس جلوگیری نمایند.از سوی دیگر ابوالقاسم هاشمی، رئیس هیئت مدیره اتحادیه صادرکنندگان فرآورده های نفت گاز و پتروشیمی ایران، در نامه ای به وزیر نفت ضمن قدردانی از تغییر نحوه محاسبه قیمت نفت خام تحویلی به پالایشگاه‌های مادر، خواستار ایجاد مکانیسم دقیق و همراه با نظارت مداوم نهادهای ذیربط به تسری مزیت خوراک به صنایع تولیدی و صادراتی پایین‌دستی شده است. وی ضمن اشاره به آثار مثبت تخفیف خوراک بر عملکرد پالایشگاه های کشور در تولید فرآورده و توسعه صادرات کشور تاکید می کند: بخش خصوصی در تولید و صادرات فرآورده‌های نفتی انتظار دارد با نگاه هوشمندانه و تیزبین نهاد‌های ذیربط، این امتیاز در تمام زنجیره تولید کشور از ابتدا تا انتها تسری یافته و همه فعالان اقتصادی از تاثیرات اجرای دقیق و عملیاتی آن بهره مند شوند.

اصلاح قیمت خوراک، گامی دیگر برای بهبود اوضاع بورس
پس از انتشار خبر اصلاح نرخ خوراک برای پالایشگاه ها و چند شرکت پتروشیمی، ارزش سهام این شرکت ها مورد توجه قرار گرفت و این تغییر مهم می تواند همواره در تحلیل های تکنیکالی برای خبرگان بازار سرمایه مورد توجه قرار گیرد و لیدر بودن این نمادهای بورسی را در خود محفوظ بدارد. گروه فرآورده های نفتی در بورس، شرکت های پالایشی هستند که نفت خام دریافتی را از وزرات نفت به فرآورده های دیگر مانند گاز مایع، بنزین، نفت سفید، گازوئیل، نفت کوره و قیر تبدیل می کنند که معمولا این محصولات در بورس انرژی و بورس کالا هم مورد معامله قرار می گیرند. شرکت های پتروشیمی و شیمیایی در بورس نیز محصولات تولیدی پالایشگاه ها را خریداری کرده و دامنه گسترده تری از محصولات نظیر اوره، متانول، پی وی سی و ... تبدیل می کنند.

شرکت های شیمیایی حدود ۲۲ درصد و فرآورده نفتی ۶ درصد بازار سرمایه را به خود اختصاص داده اند و با توجه به اینکه حدود ۲۸ درصد از بورس ایران مربوط به شرکت های شیمیایی و فرآورده های نفتی است نوسانات شدید بهای نفت خام جهانی تاثیر عمده ای در این دو گروه از صنایع خواهد گذاشت.

با انتشار خبر تخفیف خوراک، برخی از شرکت های پالایشی در راستای شفاف سازی، اطلاعیه هایی در سامانه کدال منتشر کردند که متن منتشر شده گواه از سودآوری شرکت ها پس از اعمال تخفیف خوراک بوده است. پالایشگاه نفت لاوان، شیراز و ... در اطلاعیه ای اعلام کردند: تغییر در فرمول محاسبات تعیین قیمت نفت خام و فرآورده های اصلی آثار مثبت بر عملکرد شرکت های پالایشی کشور دارد که تعیین آثار ریالی مربوطه منوط به ارائه اطلاعات مربوط به نرخ های صادراتی نفت خام و فرآورده های اصلی توسط وزارت نفت است. امید قائمی مدیر شرکت سرمایه گذاری هدف می گوید: در پایان سال مالی ۹۸ بسیاری از شرکت های پالایشی هزینه سنگینی را بابت کاهش ارزش موجودی ها منظور کردند اما با شرایط پیش آمده و تدابیری که وزارت نفت برای این دسته از پالایشگاه ها و پتروشیمی ها اندیشیده است منجر به افزایش سودآوری و رونق سهام آنها در بازار سرمایه خواهد شد.

اتفاق مثبت برای پالایشی ها و درآمد یک میلیارد دلاری

با اعلام تخفیف نرخ خوراک، بلافاصله تحلیلگران با محاسبات ضمنی توانستند تخمین کسب سود پالایشگاه ها را رقم بزنند و درآمد یک میلیارد دلاری از آن دسته از تحلیل هاست که این موضوع می تواند حداقل یک سیگنال مثبت برای سهام پالایشی ها در سال ۹۹ باشد. وحید هلالات کارشناس ارشد بازار سرمایه در زمینه سودآوری پالایشگاه ها برآورد می کند: براساس دستورالعمل تازه وزارت نفت درخصوص تغییر در روش محاسبه قیمت خوراک، پالایشگاه های کشور و دو شرکت پتروشیمی(نوری و بوعلی) در سال حداقل یک میلیار دلار تخفیف در قیمت خوراک خود دریافت می کنند. به عنوان نمونه شرکت پالایش نفت تهران با نماد "شتران" روزانه ۲۵۰ هزار بشکه نفت مصرف می کند. اگر این شرکت از تخفیف یک دلاری در دستورالعمل جدید وزارت نفت برخوردار شود، سالانه

به اعتقاد تحلیلگران بازار،

معمولا سودآوری

پالایشگاه ها با دو آیتم قابل توضیح است، ابتدا "کرک

اسپرد" Crack Spread که

اختلاف قیمت یک بشکه نفت

با یک بشکه فرآورده است و

دوم تغییر کرک اسپرد به تغییر

قیمت خوراک و قیمت فرآورده

تولیدی برمی گردد؛ حال با یک

حساب سرانگشتی می توان

به سودآوری پالایشی ها در

تخفیف اعمال شده در خوراک

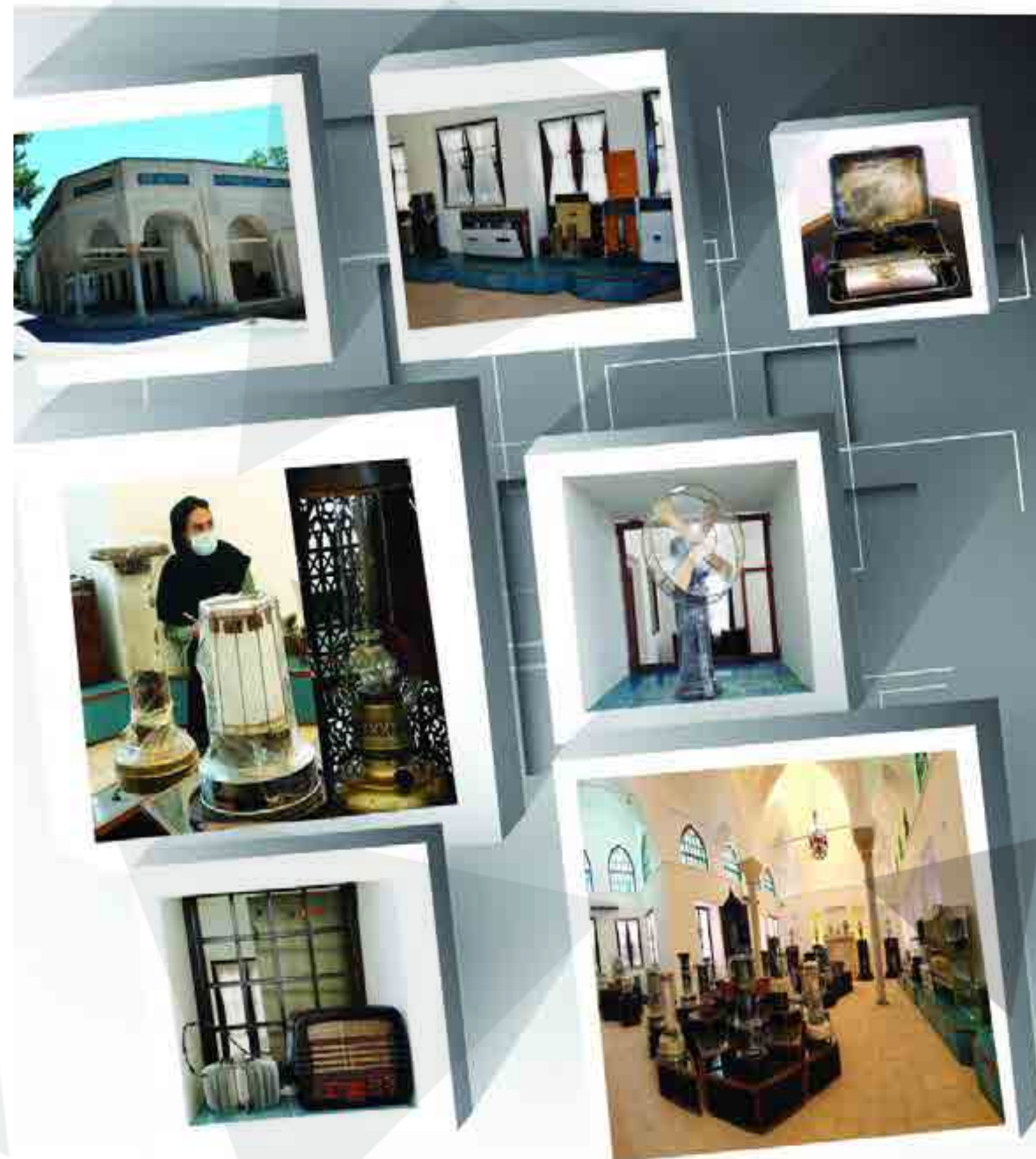
از سوی وزارت نفت پی برد

بیش از ۹۱ میلیون دلار در خوراک خود مشمول تخفیف خواهد شد و با قیمت فعلی دلار نیمایی ۱۹ هزار تومان حدود ۱.۷۵ هزار میلیارد تومان تخفیف دریافت می کند. وی به عنوان مثال درباره شرکت پالایش نفت بندرعباس با نماد "شبندر" تحلیل می کند: " شبندر" با ظرفیت ۳۵۰ هزار بشکه، هر یک دلار تخفیف معادل ۲.۵ هزار میلیارد تومان کاهش هزینه خواهد داشت و پالایش نفت اصفهان با نماد "شپنا" نیز هر یک دلار تخفیف معادل ۲.۶ هزار میلیارد تومان تخفیف در سال خواهد داشت. هلالات می افزاید: برای درک سودآوری پالایشی ها همین قدر لازم است بدانیم که پالایشگاه ها ۲.۵ هزار میلیارد تومان از سود انباشته خود را برای افزایش سرمایه کنار گذاشته اند که قطعاً با تخفیف های خوراکی، این واحدهای پالایشی می توانند به سمت افزایش سرمایه هم گام بردارند. به اعتقاد تحلیلگران بازار، معمولا سودآوری پالایشگاه ها با دو آیتم قابل توضیح است، ابتدا " کرک اسپرد" (Crack Spread که اختلاف قیمت یک بشکه نفت با یک بشکه فرآورده است و دوم تغییر کرک اسپرد به تغییر قیمت خوراک و قیمت فرآورده تولیدی برمی گردد؛ حال با یک حساب سرانگشتی می توان به سودآوری پالایشی ها در تخفیف اعمال شده در خوراک از سوی وزارت نفت پی برد. محسن عباسی دکترای مدیریت مالی و مدیرعامل سیدگردانی این سینا مدبر در این زمینه می گوید: حتی ۱ درصد تخفیف در خوراک پالایشی ها سود این شرکت ها را دستخوش تغییرات باورنکردنی می کند. تخفیف خوراک به پالایشگاه ها می تواند انقلابی در صورت های مالی این شرکت ها بوجود آورد. نرخ فروش نفت ایران به علت تحریم ها و فروش پایین تر از نرخ جهانی به مشتریان خارجی، حداقل

۵ دلار (برخی ۷ تا ۱۰ دلار هم اعلام می کنند) پایین تر از نرخ های منطقه است. به گفته وی تخفیف خوراک، پتانسیل بزرگی به شرکت های پالایشی و شرکت های زیر مجموعه اینها که برخی از شرکت های پتروشیمی هستند ایجاد کرده است و آثار مثبت آن در طول سال ۹۹ خود را نشان خواهد داد. محسن عباسی درباره حاشیه سود در صورت دستیابی به تخفیف خوراک و تخفیف در محصول نهایی می گوید: حاشیه سود متأثر از قیمت گذاری جدید تقریباً مساوی با تفاوت تخفیف خوراک و تخفیف محصول است. مثلاً اگر تخفیف ۱۰ دلار و تخفیف محصول ۵ دلار باشد برآیند این دو آیتم مساوی رشد ۵ دلاری حاشیه سود برای مجموعه های پالایشی خواهد بود. دبیر انجمن صنفی کارفرمایی قیمت گذاری جدید را بشارتی به جهش تولید می داند و معتقد است: تخفیف در خوراک، تولید پالایشگاه ها را رونق می دهد و آنها را سود ده می کند. پیش از این با توجه به تحریم، این اتفاق نیافتاده بود و خوراک صادراتی ارزان تر از آن بود که به دست پالایشی ها می رسید. اما لازم است تاکید کنم که تخفیف خوراک هیچگونه تاثیری بر کاهش و یا افزایش قیمت فرآورده های ویژه نفتی نخواهد داشت و قیمت ها همچنان بر اساس همان آیتم ها به بورس اعلام می شود. وی در ادامه به تاثیر قیمت خوراک بر دیگر واحدهای تولیدی و پایین دست این صنعت می گوید: با این کار مطلوب، همه پالایشگاه های مادر به عنوان تامین کننده خوراک صدها واحد تولیدی مثل قیرسازها و روانکارها و روغن سازها و دیگر واحدهای کوچکتر، همگی از این مصوبه منتفع خواهند شد و رونق و جهش تولید در کشور شکل خواهد گرفت. بر این اساس هیچکدام از بنگاه ها دیگر زیان ده نخواهند بود.

ضیافت ملوکانه خاطرهما در عمارت ابوالحسن خان

ما دهه شصتی‌ها آخرین بازماندگان از نسلی هستیم که با آتش کرسی و بخاری نفتی و چراغ فتیله‌ای و علاءالدین، کودکی و نوجوانی را گذراندیم و بزرگ شدیم و رسیدیم به سی و اندی سال! زمستان‌های بوی‌ناک دهه ۶۰ با حضور مقتدرانه بخاری‌های نفتی و دوده زدن دیوارها تا سقف بلند آن اتاق‌های طاقچه‌دار به جانِ دل‌مان نشست، بوی نفت سرمان را درد آورد و چشم‌مان را پرآب کرد، اما طعم شلغم و لبو و سیب‌زمینی‌های کباب‌شده در آتشدان بخاری‌های نفتسوز را برایمان زنده نگه داشت.

نفتسوزها انواع و اقسامی داشتند که با گذار از نسل هیزم و ذغال و گلوله‌های معروفش در خانه پدربزرگ‌هایمان، گرمایش، روشنایی و پخت و پز خانه به آنها سپرده شد با انواعی از آمریکایی، ایتالیایی، آلمانی و انگلیسی... و بعدترها ایرانی‌ها دست به کار شدند و عالی‌نسب و علاءالدین و ارج و... گوی رقابت را از فرنگی‌ها ربودند. به دهه ۷۰ که رسیدیم زوال امپراطوری نفت‌سوزها کم‌کم از راه رسید و پای لوله‌های گاز به کوچه‌های تنگ و باریک‌مان باز شد. خودخواسته و عاجز از صف‌کشیدن‌های طولانی پشتِ شعبه‌های فروش نفت و دردسرهای نگهداری حلب و بشکه، علمکی علم کردیم تا آن نفتسوزهای وطنی که بهانه شب‌نشینی و فردوسی‌خوانی‌هایمان در شبهای بلند زمستان بودند، رنگ و رو ببازند و عزلت‌نشینِ انباری‌ها و پستوهای خانه شوند. حالا دیگر این بخاری‌های گازی بودند که با دیدن روی خوش از صاحبخانه دامن پهن کردند کنج خانه، رو سرخ کردند و شعله‌های رقصانِ آبی‌شان را به رخ کشیدند تا سرفصل دیگری از خدمات صنعت معظم نفت را رقم بزنند. هرچند قصه نفتسوزها هرگز تمام نشد، نفتسوزها حالا کالبدِ سردِ خود را با حرارتی و اشتیاقی حضور در ضیافتی ملوکانه، به عمارتی کهن و اصیل از دیار کریمان کشانده‌اند؛ با امید به جاودانگی در باغ‌موزه نفت‌سوزهای کرمان.

نفتسوزها خاطرات خود را از جای‌جای کشور جمع

سورسجیدیان
دنیای انرژی

کرده و با خود به کرمان آورده‌اند، به جایی که شاید تکیه‌گاهی جاوید باشد برای ثبت خاطراتی ناگفتنی از نسل‌های پیشین این دیار. از روزگار مردمانی که در غبار زمان گم شده‌اند. «باغ آقا»، اینجا، در کرمان میعادگاهی است برای صغیر صدای همه آن از یاد رفته‌ها که هویت و فرهنگ آدمیان را در گوش‌مان زمزمه کنند. ساخت عمارت «باغ آقا» در جغرافیای کویری کرمان و در محله «زریسف» به اواخر دوره زندیه و اوایل حکومت قاجاریه بازمی‌گردد. مردمان چهره‌سوخته دیار پهناور کارمانیا یکی از نام‌های تاریخی شهر کرمان سر به گریبان قناعت، در پی معاش روزانه خویش بودند که دستور ساخت عمارتی زیبا توسط سیدابوالحسن خان محلاتی (حاکم وقت) در یکی از خوش‌آب و هواترین مناطق کرمان صادر شد. اما چه کسی می‌دانست که در سال‌های آتی، این نقطه به کانون فعالیت‌های نظامی، فرهنگی، سیاسی و تجاری بریتانیای کبیر در ایران تبدیل خواهد شد.

مأموریت بی‌جیره و مواجب ژنرال سایکس

مرزهای جغرافیایی کرمان آن سالها در پهنه‌ای وسیع‌تر از آنچه امروز می‌شناسیم، گسترده بود و استان‌های سیستان و بلوچستان فعلی و همچنین هرمزگان را دربرمی‌گرفت، بنابراین دروازه ورود به هندوستان محسوب می‌شد و برای انگلیس که در رقابت با قدرت‌های دخیل در خاک ایران همچون روسیه و آلمان به سر می‌برد از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود. ژنرال «پرسی سایکس» که در سال ۱۲۷۳ شمسی (۱۸۹۴ میلادی) مأمور تأسیس کنسولگری انگلیس در کرمان و به دنبال آن تشکیل پلیس جنوب (تیانچه‌داران جنوب پارس) شد، با ابتیاع عمارت ابوالحسن خان در محله زریسف، منزلگاهی دل‌انگیز برای خود و خواهرش تدارک دید. مرد کهنه‌کار انگلیسی در کتاب سفرنامه خود در باب عزیمتش به ایران این‌گونه نوشته است: در اکتبر ۱۸۹۴ من مأمور تأسیس کنسولخانه کرمان و بلوچستان ایران شدم. این

مأموریت افتخاری و بدون حقوق و اعتبار مخارج اولیه بود، اما چون بدین وسیله به مسافرت و سیر و سیاحت می‌پرداختم، لذا مأموریت جدید را قبول و خوشبختانه خواهر خود (آنا سایکس) را نیز راضی کردم و او را با خود به همراه بردم.

دیری نپایید که با پایان یافتن جنگ جهانی اوّل و پایان موقتی رقابت انگلستان با روسیه تزاری، مأموریت ژنرال سایکس در سال ۱۲۹۷ شمسی به پایان رسید و با خروج او از ایران، بنای کنسولگری در اختیار شرکت نفت انگلیس و ایران قرار گرفت و تا زمان ملی شدن صنعت نفت، محلی برای اقامت مدیران و کارکنان شرکت نفت بود. سال‌های بعد از انقلاب همزمان بود با آغاز دوره افول عمارت ابوالحسن‌خان، باغ مصفای «آقا» حالا به برهوتی می‌ماند که تن علیلش را به گزند حوادث روزگار سپرده و چهره در نقاب فراموشی کشیده بود، تا اینکه دغدغه‌مندان حفظ میراث تاریخ بلندآوازه نفت، رخت و تختی نو برایش تدارک دیدند.

دیدارمان از این باغ دل‌انگیز در یکی از روزهای ابتدایی نخستین ماه از فصل تابستان فراهم می‌شود. کار مرمت و بازسازی کوشک میانه باغ با همت مدیریت موزه‌ها و مرکز اسناد صنعت نفت و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی و به دستان هنرمند استادکاران بنام منطقه به اتمام رسیده و چیدمان ابزار کمک‌نمایشی درون اتاق‌ها آغاز شده است. معماری این عمارت اصیل، با ایوان‌ها و گنبدهای شگفت‌انگیز، نقش و نگار معوج سقف‌ها، کاشی‌های رنگارنگ، ستون‌های سنگی مستحکم، مقرنس‌های احیا شده و پنجره‌های چوبی، جلوه‌گاهی از هنر اصیل ایرانی را رقم زده است.

ایده نفتسوزها چگونه شکل گرفت؟

محمدرضا جواهری، مشاور مدیر در امور توسعه موزه‌های صنعت نفت در آستانه بهره‌برداری از باغ‌موزه نفت‌سوزهای کرمان درباره شکل‌گیری ماهیت این موزه می‌گوید: «عناصر و دستگاه‌هایی که با سوخت نفت در مصارف خانگی و صنعتی و شهری مورد استفاده عموم مردم قرار می‌گرفتند،

یکی از موضوعات مغفولی بود که تشکیلات صنعت نفت تا به حال به آن نپرداخته بود، بنابراین ایده شکل‌گیری موزه نفتسوزها ساخته و پرداخته شد. از سوی دیگر هدف اصلی از ایجاد موزه‌های صنعت نفت جلوگیری از نابودی و حفظ عناصر میراثی این صنعت بود. به عبارت دیگر وقتی به یک مقوله عام بپردازیم، به عناصر دیگر کمتر توجه می‌شود و وقتی به مقولات تخصصی وارد شویم، تمام اشیاء و عناصر صنعت نفت در حوزه‌های مختلف گردآوری می‌شوند، بنابراین با تنوع‌بخشی به موضوعات تخصصی در موزه‌های صنعت نفت به این هدف دست یافتیم.»

گردآوری اقلام موزه نفتسوزها از ۱۶ استان کشور

در ابتدا تصور می‌شد نفتسوزها از تنوع کمی برخوردار باشند، اما تحقیقات و بررسی‌های بعدی نشان داد که امکان یافتن و نمایش هزاران نمونه و عنصر نفتسوز به اشکال مختلف و به صورت کروئولوژیک یا تاریخ‌مدار در باغ‌موزه کرمان وجود دارد، بنابراین تیم تحقیق و تفحصی شکل گرفت تا با سرکشی به فروشگاه‌ها، مغازه‌ها، کارگاه‌ها و کارخانه‌های صنعتی در ۱۶ استان کشور، اعضای خانواده نفتسوزها را برای صحنه‌آرایی این نمایش بزرگ در باغ کنسولگری انگلیس فرابخواند. جواهری دراین‌باره می‌گوید: «تاکنون بیش از ۳۰۰ قلم شیء شامل نفتسوزها و اجزای تشکیل‌دهنده آن از استان‌های همدان، تبریز، اصفهان، تهران، کرمان، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، زنجان، کردستان، همدان، کرمانشاه، ایلام، خوزستان، لرستان، خراسان رضوی و مازندران شناسایی و گردآوری شده است. هنوز هم نمونه‌هایی از نفتسوزها شناسایی شده‌اند که موفق به یافتن آن نشده‌ایم مانند آپارات نفتسوز، هرچند به نمونه‌های نادری نیز دست یافتیم که در نوع خود بی‌نظیر هستند، مانند فانوس جادویی (مجیک لنترن) که در واقع نمونه منحصر به فردی از اسلایدشو نفتسوز است و در موزه نفتسوزهای کرمان به نمایش درمی‌آید.» موزه نفتسوزهای کرمان در دو فاز تعریف شده که فاز اول آن به

هنوز هم نمونه‌هایی از نفتسوزها شناسایی شده‌اند که موفق به یافتن آن نشده‌ایم مانند آپارات نفتسوز، هرچند به نمونه‌های نادری نیز دست یافتیم که در نوع خود بی‌نظیر هستند، مانند فانوس جادویی (مجیک لنترن) که در واقع نمونه منحصر به فردی از اسلایدشو نفتسوز است

نمایش نفتسوزهای خانگی با مصارف محدود خواهد پرداخت و فضایی که برای آن در نظر گرفته شده، بنای بازسازی شده کنسولگری انگلیس است که به دلیل سرپوشیده بودن، امکان نمایش عناصر شناسایی شده در آن وجود دارد. در فاز دوم که در آینده اجرایی خواهد شد، نفت‌سوزهای صنعتی و شهری در فضای عمومی و روباز باغ‌موزه کرمان به نمایش درمی‌آیند.

چیدمان ابزار کمک‌نمایشی با گوشه‌چشمی به معماری شهر کرمان

ساختمان اصلی باغ کنسولگری انگلیس ۵ اتاق متصل به یکدیگر را دربرمی‌گیرد که برای هر یک محتوای مرتبط با موضوع نفتسوزها طراحی شده است. تالار اصلی این بنا با دو ستون و دو شومینه سنگی و سقف‌های گنبدی شکل بلند، شکوه معماری ایرانی را به رخ بیننده می‌کشد.

سحر صالحی، طراح و ناظر دکوراسیون داخلی درباره مفاهیم طراحی داخلی باغ‌موزه نفتسوزها اینگونه توضیح می‌دهد: «بناهای کهن کرمان با معماری زیبا و تأثیرگذار خود از جمله باغ شازده، باغ فتح‌آباد، آرامگاه شاه نعمت‌الله ولی، ما را بر آن داشت تا کانسپتی را در نظر بگیریم که بنا را تحت تأثیر قرار ندهد و اشکال به هندسه‌ای بسیار ساده برسند. همچنین از معماری زیبایی شهر کرمان و خود باغ وام گرفته و ویتترین‌هایی خلق کردیم تا تجلی سقف‌های مقرنس‌کاری شده و طاق‌های بلند و استوار است و این بار آینه طرح گنبدهای سقف بر کف و زمین تالار نقش بسته و بستری برای نمایش و چیدمان نفت‌سوزها فراهم می‌کند که زمانی مهمترین منبع تامین انرژی بوده‌اند. ویتترین‌ها به صورت الحاقی و نمادین، تلفیقی از نقش و نگارهایی است که در پیشینه تاریخی بناها برای خود تعاریفی دارد. گره‌های تو در تو که در بطن هر کدام، دیگری جای دارد و علاوه بر ایستایی خود به تنهایی با دیگری نیز در ارتباط است، حاکی از آن است که نفت‌سوزها توالی پیشرفت خود را مدیون دیگری هستند و مانند زنجیری به هم اتصال دارند.» برای

گروه اول نفتسوزهای گرمایشی و خوراک‌پزی که در تالار نخست به نمایش درمی‌آیند، دکوراسیونی با ترکیب‌بندی خاص در نظر گرفته شده است. سحر صالحی در این باره می‌گوید: در چیدمان ویتترین‌ها و ابزار کمک‌نمایشی تالار اول، ترکیبی از نقوش «شمسه»، «شش‌بند»، «ترقه»، «ترنج» و «لوزی» به کار گرفته شده‌اند تا در مجموع سه گل برجسته را در مرکز تالار به نمایش بگذارند.

«شمسه» سازه‌ای گرد و به شکل خورشید است که با جنسی از چوب در قلب طرح جای دارد. چهارضلعی‌های «ترنج» با مفهومی ذهنی و حسی، حرکتی درونگرا ایجاد کرده و چشم‌ها را به دیگر عناصر موزه هدایت می‌کند. «شش‌بند» با تکرار منظم در اطراف ترنج‌ها، تداعی‌کننده گذشت زمان، پویایی و زندگی است. «ترقه» بستری زیبا برای نمایش اشیاء و دارای پایه‌هایی با زاویه تند است که در دل «شش‌بند» خود را جای داده و با ارتفاعی کمتر ترکیبی بین اضلاع خود با اطراف برقرار کرده است و در انتها «لوزی»‌هایی با زاویه بسته، آخرین حلقه سکوی نمایشی را دربرمی‌گیرند تا با چرخشی در کل طرح، فضا را آراسته کنند.

روایت فعالیت انگلیسی‌ها؛ از بانک شاهی تا پلیس جنوب در یکی دیگر از اتاق‌های باغ کنسولگری به تاریخچه فعالیت‌های نظامی، اقتصادی و فرهنگی انگلیس در جنوب ایران پرداخته شده است. جواهری در این باره می‌گوید: «در باغ‌موزه نفتسوزهای کرمان با بنا یا تأسیسات بهره‌برداری نفتی مواجه نیستیم و باغ کنسولگری انگلیس یک ساختمان اداری و مسکونی است که سیطره آن در مقطعی از تاریخ به فراتر از شهر و استان کرمان امروزی نفوذ پیدا کرده و حتی فراتر از ایران و تا بصره و هندوستان نیز پیش رفته است و مقری بوده تا زمینه‌های تشکیل پلیس جنوب یا تجارتخانه‌های مختلف در دوره قاجار و اوایل پهلوی فراهم شود و همه اینها بستر و زمینه‌ساز انتقال سیطره انگلیسی‌ها به صنعت نفت هم محسوب می‌شده است، به همین دلیل در بخشی از این موزه که به اتاق منفصل معروف است،

می‌گرفتند، به نمایش درمی‌آید.»

وزارت نفت جور کارخانجات ایرانی را کشید

آنطور که جواهری می‌گوید در دنیا موزه‌های نفتسوز شناسایی شده مربوط به کارخانه‌های تولید یک نوع نفتسوز هستند، به عنوان مثال کارخانه علاءالدین در انگلیس و پریموس در سوئد تاریخچه ساخت نفتسوزهای کارخانه خود را به موزه تبدیل کرده‌اند، اما در ایران کارخانه‌های سازنده نفتسوزها همچون ارج، آزمایش، عالی‌نسب و... موزه‌ای ندارند تا تاریخچه و سیر تکاملی تولیدات و محصولات‌شان در جایی ثبت و نگهداری شود. می‌توان با قاطعیت گفت که در ایران و خاورمیانه موزه‌ای به این شکل وجود ندارد. حالا با این اقدام وزارت نفت علاوه بر

به معرفی تاریخچه باغ و معماری بنای کنسولگری و رویدادهای مرتبط با آن پرداخته شده و مستندات و تصاویری تاریخی از آنچه بر این باغ از اواخر دوره زندیه تاکنون گذشته و زمینه‌سازی انگلیسی‌ها برای گسترش سیطره خود مثل احداث خطوط تلگراف، بانک شاهی، ایجاد تجارت‌خانه‌ها و تأسیس پلیس جنوب به نمایش درمی‌آید.»

آنها که مانع بسته شدن چاه‌های نفت شدند

در بخش دیگری از این ۵ اتاق تو در تو جایگاهی برای معرفی مشاهیر و سازندگان داخلی و خارجی نفتسوزها همانند علاءالدین، والور، عالی‌نسب، پریموس و... در نظر گرفته شده است. قصه سازندگان داخلی نفتسوزها نیز در نوع خود جالب است، چرا که در مقطعی که ایران با تحریم مواجه شد و توان عرضه نفت خود را در بازار خارجی نداشت، آنان با تولیدات خود و ظرفیت‌سازی برای بازار داخلی مانع بسته شدن چاه‌های نفت شدند.

مشاور مدیر در امور توسعه موزه‌های صنعت نفت در این‌باره توضیح می‌دهد: «در این بخش تلاش شده تا علاوه بر معرفی مشاهیر این حوزه، با نگاهی ملی و دربرگیرنده همه استان‌ها، به شناسایی و معرفی کارگاه‌های کوچک و بزرگی که هم‌اکنون نیز در اقصی‌نقاط کشور در حال کار هستند، اقدام کنیم. همچنین فضای دیگری را به کارگاه ساخت نفتسوزها اختصاص داده‌ایم تا اجزای تشکیل‌دهنده نفتسوزها معرفی و به نمایش گذاشته شوند، به عنوان مثال در بخشی از این اتاق ماهیت فتیله و خصوصیت موبینگی آن، در ابعاد و اشکال مختلف از ابتدا تا امروز در معرض دید عموم قرار می‌گیرد. همچنین عناصر مرتبط با نفتسوزها از جمله تلمبه‌ها، مخازن، توری‌هایی با قابلیت اشتعال، تلق‌ها و شیشه‌های به‌کاررفته در نفتسوزها برای جلوگیری از ورود باد به نمایش درمی‌آیند. آخرین اتاق از اتاق‌های ۵گانه این بنا، فضای یک خانه قدیمی با انواع وسایل مختلف نفتسوز اعم از یخچال، پنکه، اتو، رادیو و دیگر اقلام نفتسوزی که در گذشته مورد استفاده مصارف خانگی قرار

حفظ یکی از با ارزش‌ترین بناهای تاریخی شهر کرمان، سوابق تولید نفتسوزها که در حال از بین رفتن هستند، نیز حفظ و نگهداری می‌شود.

آنها هنوز هم زنده‌اند

قدمت بکارگیری نفتسوزها در ایران به پیش از کشف نفت در میدان نفتون مسجدسلیمان و البته خاورمیانه بازمی‌گردد. زمانی که ایران هنوز از نعمت نفت بهره‌مند نبود، مشتقات نفتی از باکو یا انگلیس به کشور وارد می‌شد و همزمان نفتسوزهای خارجی نیز برای مصارف خانگی از طریق مرزهای ایران وارد شده و در اختیار خانواده‌ها قرار می‌گرفت، بنابراین می‌توان گفت که عمر بسیاری از آنها به بیش از صد سال می‌رسد. هرچند

هنوز هم روستاهایی در کشور وجود دارند که اگرچه برق‌رسانی شده‌اند، اما به دلیل موقعیت جغرافیایی، قرارگیری در مناطق دورافتاده کوهستانی و سردسیر و عدم دسترسی به لوله‌کشی گاز از نفتسوزهایی با کاربردهای خوراک‌پزی و گرمایشی استفاده می‌کنند. نفتسوزها هنوز هم زنده‌اند و دلخوش به تکاپویی که در صنعت نفت ایجاد شده تا در میان دلمشغولی‌ها و شهرنشینی‌های مان کمی هم خاطره‌بازی کنیم. شاید هم این نفتسوزها هستند که با خاطرات‌شان با ما کودکانه شیطنت می‌کنند و ما را به بازی می‌گیرند. باری... چه بسا این نفتسوزها در «باغ آقا» روشنی‌بخش شب‌های بی‌خاطره نسل‌های پسین‌مان باشند...

Saudi Energy Ministry To Help Build \$500 Billion Smart City

Saudi Arabia's Energy Ministry will help with the \$500-billion smart city project dubbed Neom to make sure it is completed on time, minister Abdulaziz bin Salman said, as quoted by Reuters, this weekend. "We have to persevere and make all our capacities available to realise this project," bin Salman said, without providing any details as to what the support will involve. Neom is the flagship project under the Vision 2030 strategy spearheaded by the energy minister's brother, Mohammed. The smart city, to be powered by solar and wind energy, was scheduled for completion in 2025. However, earlier this year, reports said that work on the project has stopped amid the coronavirus pandemic and plummeting oil revenues that have triggered austerity measures by the Saudi finance ministry. The Saudi economy recorded a deficit of \$29 billion for the second quarter of the year as oil revenues dropped by 45 percent, prompting spending cuts and an increase in VAT, among other steps to stabilize the economy. In 2018, the CEO of the Neom

project, Klaus Kleinfeld, told media that "The investment case for NEOM is actually very easy to make, because we've got so many things going for us," adding that there was "overwhelming" enthusiasm from investors interested in financing the project. Since then, Kleinfeld has been replaced as chief executive of the smart city project by local Nadhmi Al-Nasr, and there has been little in the way of proof of any investor enthusiasm. The latest about the project was news about the contract with U.S. Bechtel to provide design, construction, and project management services for the project. The plan is to make Neom a supercity, powered by renewable energy and existing as its own economic zone. "Built from the ground up as a model of future living, NEOM will be one of the largest, most sophisticated and advanced infrastructure projects ever undertaken globally, and we are delighted to have a major industry leader like Bechtel on board to work with us to realize our ambitions," Al-Nasr said in comments on the news.

OPEC+ Boosts Crude Oil Exports In September

The OPEC+ group raised their total seaborne exports in September to 22.84 million barrels per day (bpd) from 22.11 million bpd in August, but the alliance stayed within its agreed ceiling, IHS Markit data and analysis showed on Thursday. OPEC's crude oil shipments rose last month to 18.2 million bpd, up from 17.53 million bpd exported on tankers in August, according to data from IHS Markit Commodities at Sea. Saudi Arabia's shipments have recovered from the lows in June, when they were below 5 million bpd, and returned to above 6.25 million bpd in September, close to the levels last observed in March 2020, before the Saudis flooded the world with oil in April in the brief price war with Russia, wrote Fotios Katsoulas, Liquid Bulk Principal Analyst, Maritime & Trade at IHS Markit, and Raj Rajendran, Principal Journalist, OPIS. Year to date, Saudi Arabia's crude oil exports were basically flat year over year, at an average of 6.25 million bpd, according to IHS Markit data.

The key Saudi partner in the OPEC+ alliance, Russia, saw its exports edge up to 3.59 million bpd in September from 3.52 million bpd in August, amid a drop in domestic demand. The UAE busted its quota in August and September, with crude oil shipments also rising, according to IHS Markit Commodities at Sea data. The UAE shipped 2.54 million bpd and 2.61 million bpd in August and September, respectively—a lot more than around 2.1 million bpd exported in May and June. Venezuela and Libya, exempted from the OPEC+ agreement, saw their shipments increase in September compared to August, and Libya is set to continue to boost production and crude oil exports if the truce there holds. "At current forecast levels of 300,000-400,000 b/d, it is not likely to cause too much concern to OPEC+, whose focus is on compliance and compensation," IHS Markit said, commenting on Libya's ability to ramp up production.

The exporting route of Iranian oil products was paved more than ever.

Iranian Oil, Gas and Petrochemical Products Exporters' Union and The Association of Iran Refining Industry Employers were the custodians of the monthly declaration of the customs valuation of petrochemical products for export. In order to pave the way for the export of the country's petroleum products under sanctions conditions, The Ministry of Petroleum (MOP) assigned the valuation of petroleum products in the export fields to

these two organizations. According to this directive, about 30 special petroleum products including Vacuum Batum, Slaps, lube cut, Solvents, Naphtha, Sulfur, Hexane, Pentane, etc. with an export approach, The Association of Iran Refining Industry Employers should be valued customs and the formula and mechanism of customs value of twenty-five downstream oil products including Base and Engine oil, RPO, Slack wax, Foots oil,

Paraffin and Vaseline, Bitumen in Bulk and Barrel, etc. conducted by the Iranian Oil, Gas and Petrochemical Products Exporters' Union. Reducing the price differences between customs and exporters and accelerating the export process will be one of the most important advantages of this action for the export of petroleum products. Also, the price of main petroleum products including Regular and Premium Gasoline, Gas Oil, White oil, Crude Oil and oil will be announced by the Planning Deputy of the Ministry of Petroleum as usual. Abolghasem Hashemi, Chairman of the board of directors of the Iranian Oil, Gas and Petrochemical Products Exporters' Union, while thanking the Minister of Petroleum for changing the method of calculating the price of crude oil delivered to mother refineries, called for the establishment of an accurate mechanism, along with the continuous supervision of the relevant institutions, to accelerate the advantage of feed to the downstream manufacturing and export industries. In his letter to the Minister of Petroleum also states that the implementation of the operation of this notification can have positive effects on the performance of the country's refineries and lead to the opening of the production of products and the development of the country's exports. The private

sector of production and export of petroleum products expects that with a smart and sharp look at the relevant institutions, this privilege will accelerate in the entire production chain of the country from beginning to end and all economic activists will benefit from the effects of its precise and operational implementation. In response to the pricing of refinery feed rates, the spokesman of the Iranian Oil, Gas and Petrochemical Products Exporters' Union said: "Certainly, the approach of the Ministry of Petroleum regarding the pricing of refinery feed rates will promise the profitability of the stocks of the refinery industry. In a meeting with the Minister of Petroleum in February last year, the board of the Iranian Oil, Gas and Petrochemical Products Exporters' Union also criticized the unfairness of feed pricing of production units, especially special products, and the ambiguity in the basis of the sale of crude oil to refineries, and made suggestions that the Minister of Petroleum agreed to create transparency in determining prices. One of the issues that the Ministry of Petroleum has not specified in this directive is whether it sells oil at a price of 95% of the actual price (the average export sale of the recent monthly Petroleum ministry), and also buys refineries' products at 100% of the international market, or based on the sale price of the exported product on the stock exchange. However, if crude oil is calculated at real prices and buys products at 100% global prices, the favorable and profitable situation will be noticed by refineries. Dr. Hosseini continued: "However, by negotiating and bargaining with Association of Iran Refining Industry Employers, the Iranian Oil, Gas and Petrochemical Products Exporters' Union can reach the basis of real prices and not infringe on the rights of producers and exporters of petroleum products." We also expect that in the special products pricing formula, this formula will be considered by the Refineries Association and refineries with adequate supply of cargo prevent excessive price increase in the stock exchange.

The World's Largest Oil Traders Don't Expect Prices To Rise Until 2021

The top executives at some of the world's largest independent oil traders do not expect global oil demand to materially improve over the next six to nine months—Instead, they expect oil prices to remain stuck in a narrow range in the \$40s at least until the middle of 2021. The senior executives at commodity trading giants Vitol, Mercuria, and Gunvor are not optimistic about the demand recovery in the near term, they said at the FT Commodities Global Summit on Tuesday. Russell Hardy, chief executive at the biggest independent oil trader in the world, Vitol Group, expects global oil demand to stay flat until the summer of 2021, and has “modest expectations” about oil prices, Reuters quoted Hardy as telling the summit. Hardy himself appeared quite bullish on oil inventories drawing down two weeks ago. The world's stockpiles of oil have diminished by around 300 million barrels since peaking at 1.2 billion barrels early this summer, and are expected to decline by another 250

million-300 million barrels between September and December, Hardy told Bloomberg in mid-September. This weekend, Vitol's executive committee member Chris Bake said on Gulf Intelligence's weekly energy podcast that demand is looking more uncertain amid a “huge amount of uncertainty” about COVID-19, economies, monetary stimulus, and oil demand. “The conventional wisdom going into the fourth quarter was that things were going to improve,” Bake said, noting that “it doesn't feel like we have a huge catalyst” for the rest of the year. Mercuria's CEO Marco Dunand said on the FT summit on Tuesday that he doesn't see oil demand recovering to the pre-crisis levels for a few years, and expects oil prices to remain broadly flat around \$45 per barrel over the next six months. Torbjörn Törnqvist, chief executive at Gunvor, also sees oil prices staying in the \$40s until the middle of 2021, ranging from mid- to high \$40s.

کانسارهای افرا
(سهامی خاص)

بزرگترین تولیدکننده
بنتونیت اکتیو و خاک رنگبر

محصولات کاربرد

- خاک رنگبر
- بنتونیت اکتیو
- کمک صافی
- خاک ارت
- روغن نباتی
- پارافین و وازلین
- صنعت نفت
- تصفیه آب

مالکیت ۲ معدن با ذخیره ۱۲ میلیون تن بنتونیت کلسیک

پروانه بهره برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت
تنها دارنده پروانه تولید و ساخت از وزارت بهداشت

دفتر مرکزی: تهران، خیابان مطهری، خیابان سلیمان خاطر، پلاک ۱۳۰، واحد ۴۰۳

☎ ۰۹۱۲۸۰۲۳۵۲۱

☎ ۸۸۳۱۲۸۱۸-۱۹

☎ ۸۸۳۱۰۵۹۷

کارخانه: زنجان، سلطانیه، مجتمع صنعتی با هنر

www.akaco.ir

info@akaco.ir

صادرات به بیش از ۱۰ کشور